

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุน
กระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความ
เข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

โดย นางสาวชไมพร พราหมณ์โชติ

เดือนกันยายน พ.ศ.2551

สัญญาเลขที่ RDG51M0010

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์

โครงการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุน
กระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความ
เข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2551 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2551
(ระยะเวลา 6 เดือน)

โดย นางสาวชไมพร พราหมณ์โชติ
พี่เลี้ยงนักวิจัยจังหวัดสุพรรณบุรี

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

คำนำ

โครงการ “ สืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี”เป็นโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการส่งเสริมชุมชนให้ใช้กระบวนการทำงานวิจัยในการทำงานร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในชุมชน และสามารถพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการเพื่อช่วยเสริมประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อชุมชนให้แก่พี่เลี้ยงและนักวิจัยในพื้นที่เป้าหมายต่อการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกันได้

ในรายงานความก้าวหน้าเล่มนี้ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ได้ดำเนินการที่ผ่านมาทั้งในเรื่องของการเรียนรู้”ทุกข์ - ทุน”ในพื้นที่เป้าหมายทั้งด้าน”ตัวคนทำงาน” สู่การ”พัฒนาโจทย์วิจัย” ตลอดจนการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่คนทำงานทั้งในเวทีเครือข่ายความรู้ของนักวิจัยและเครือข่ายพันธมิตรในการทำงานร่วมกันในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีและเครือข่ายงานวิจัย เพื่อช่วยให้พี่เลี้ยงสามารถวางแผนการทำงานหรือกำหนดทิศทางในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างเหมาะสมได้

นางสาวชไมพร พราหมณ์โชติ
พี่เลี้ยงนักวิจัยสุพรรณบุรี

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

บทคัดย่อ

บทที่ 1	สรุปโครงการวิจัยโดยย่อ	1
	▪ คำถามวิจัย	1
	▪ ความเป็นมา	1
	▪ วัตถุประสงค์	3
	▪ วิธีการดำเนินงาน	3
	▪ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
	▪ ระยะเวลาดำเนินโครงการ	4
	▪ ผู้รับผิดชอบโครงการ	4
	▪ งบประมาณ	4
บทที่ 2	กระบวนการดำเนินงาน	7
	▪ การจัดทำแผนที่ทางสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี	9
	▪ การพัฒนาโจทย์โครงการวิจัย	13
	▪ การพัฒนาศักยภาพ	14
	▪ การเรียนรู้ผ่านเวทีเครือข่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	15
	▪ การถอดบทเรียนการดำเนินงาน	15
บทที่ 3	ผลการดำเนินงาน	17
	▪ ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี	17
	▪ กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่เป้าหมาย	62
บทที่ 4	บทวิเคราะห์ - สังเคราะห์	66
	▪ การพัฒนาโจทย์วิจัย 2 อำเภอเป้าหมาย	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินงาน	71
▪ ผลการศึกษาวิจัย	71
▪ ความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน	72
▪ ข้อเสนอแนะต่อการทำงาน	72
▪ การวางแผนการทำงานในอนาคต	72
ภาคผนวก	
▪ ภาคผนวก ก. แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสุพรรณบุรี	75
▪ ภาคผนวก ข. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แนวทางการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ SWOT ของจังหวัดสุพรรณบุรี	81
▪ ภาคผนวก ค. รายชื่อ / องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน ข้อมูลจาก สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันตก	87
▪ ภาคผนวก ง. รวมภาพกิจกรรมในพื้นที่	104
เอกสารอ้างอิง	
รายงานสรุปการเงิน ระยะ 6 เดือน	

บทคัดย่อ

โครงการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้
งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

คำถามวิจัย

กระบวนการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัย
เพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ควรเป็น
อย่างไร?

สวมบทบาทที่เลี้ยงนักวิจัย

การได้รับโอกาสในการทำงาน“วิจัยเพื่อท้องถิ่น”(Community - Based Research :
CBR) ภายใต้การสนับสนุนกระบวนการทำงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
สำนักงานภาค เพื่อให้ได้มีโอกาส “เรียนรู้ทุกข์” “เรียนรู้ทุน” ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีอย่าง
ทั่วถึงโดยการใช้เครื่องมือเพื่อการสืบค้นต้นทุนทางสังคม (Social Mapping : SM) มาเป็น
ฐานความรู้ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จากการได้เรียนรู้ร่วมกับชุมชนโดยมีพื้นที่เป้าหมาย
หลักในการทำงานคือ อำเภอบางปลาม้า และอำเภอนองหญ้าไซ ทำให้เห็นจุดเข้าในการ
ทำงานได้อย่างดีมากขึ้น โดยการใช้ฐานประสบการณ์ทำงานเดิมอันเป็นทุนเดิมด้านการจัดการ
ความรู้ (Knowledge Management : KM) ทำให้เราได้หลักในการทำงานว่า ก่อนการเข้าสู่
กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เราต้องวิเคราะห์เครื่องมือ SM ว่าสามารถนำไปช่วย
กระบวนการทำงานของตนเองได้อย่างไร? การวางรูปแบบการทำงานโดยนำชุดประสบการณ์ใน
การทำงานเดิมมาร่วมค้นหาคำตอบจากการทำ SM ในจังหวัดสุพรรณบุรี จึงเริ่มต้นจากฐานการ
ทำงานเดิมในพื้นที่ที่สถาบันการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข(สรส.) ได้ดำเนินงาน
หนุนเสริมการทำงานให้แก่ชุมชนในอำเภอบางปลาม้าโดยการใช้ KM ไปพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับ
ผู้นำชุมชน คือ พื้นที่ตำบลวัดดาว ดังนั้น การทำงานในฐานะเป็นนักวิจัย(มือใหม่)ควบคู่ไปกับ
บทบาทการเริ่มต้นทำความเข้าใจต่อการเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยประจำจังหวัดสุพรรณบุรี จึงมี
จุดเริ่มต้นที่ตำบลวัดดาวเป็นแห่งแรกในการทำงาน

ผลที่เกิดจากเครื่องมือ Social Mapping

การเริ่มต้นการทำงานโดยใช้ SM มาเป็นเครื่องมือในการค้นหาแนวทางในการทำงาน
เพื่อค้นหาทุนทางสังคมที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น รวมถึงแนวทางที่
จะส่งเสริมกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นจาก
ประสบการณ์ในการทำงานเดิมทำให้เราเรียนรู้ว่ากระบวนการทำงานเพื่อชุมชนท้องถิ่น หาก

ต้องการพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืนแล้วนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับหน่วยงาน องค์กรที่เข้ามาช่วยสนับสนุนคนในชุมชนท้องถิ่นเสียก่อนเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในการทำงาน โดยเฉพาะการทำงานที่เน้นสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) เพราะอปท.เป็นหน่วยงานที่ต้องเข้ามาหนุนเสริมและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยตรงอีกทั้งเป็นองค์กรที่มีงบประมาณในการสนับสนุนและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดยตรง ถ้าในกระบวนการทำงานสามารถสร้างความเข้าใจกับอปท.และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนได้ โดยให้อปท.ต่อยอดกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้นั้น ย่อมสามารถสร้างความเข้มแข็งและสร้างความยั่งยืนให้แก่ชุมชนได้โดยแท้

ดังนั้น การทำงานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีจึงมีกระบวนการทำงานที่เน้นสร้างความร่วมมือกับอปท.โดยตรง โดยในพื้นที่เป้าหมายในอำเภอบางปลาม้าได้มีการต่อยอดฐานการทำงานเดิมกับตำบลวัดดาว โดยใช้กระบวนการสร้างความเข้าใจกับกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับผู้นำท้องถิ่นโดยเฉพาะกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลวัดดาว(อบต.วัดดาว) เพื่อค้นหา“ตัวคน”ที่ต้องการทำงานวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

ในด้านอำเภอนองหญ้าไซ แม้ว่าจะเป็นอำเภอบ้านเกิดแต่ในการเริ่มต้นการทำงานกลับมีความยากมากกว่าในอำเภอบางปลาม้า เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยผ่านกระบวนการทำงานที่เน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาชุมชนของแต่ละองค์กรที่เข้ามาทำงานในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นในรูปแบบโครงการไฟไหม้ฟางแทบทั้งสิ้น(ผ่านมาก็ผ่านไป) ไม่ได้มีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้การลงศึกษาชุมชนเพื่อค้นหาทุนทางสังคมค่อนข้างยากเพราะชาวบ้านไม่มีความมั่นใจในกระบวนการทำงานของคนทำงานภาคประชาสังคม ดังนั้น พี่เลี้ยงจึงได้ปรับวิธีการทำงานในรูปแบบใหม่คือการเข้าร่วมเวทีของอบต.เป็นหลัก โดยเริ่มต้นที่อบต.หนองหญ้าไซ อันเป็นองค์กรเดิมที่เคยร่วมการทำงานในช่วงของการเป็น“นักจัดการความรู้ท้องถิ่น”ในระยะต้นๆกับทางสรส. ระบบสายสัมพันธ์เดิมๆของคนเคยทำงานร่วมกันจึงทำให้การเข้ามายุกับอบต.เป็นไปได้ด้วยความราบรื่น วิธีการทำงานจึงเริ่มต้นจากการ“แนะนำ”กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับทางผู้นำท้องถิ่น(อบต.) และความพยายามต่อการสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยพี่เลี้ยงเองก็พยายามทำความเข้าใจงาน CBR ไปพร้อมกับพื้นที่เป้าหมายเช่นกัน โดยกระบวนการ CBR มีเป้าหมายในการให้คนในชุมชนท้องถิ่นได้สร้างความรู้และสร้างกลไกการจัดการปัญหาของตนเองโดยยึดถือความต้องการของชุมชนเป็นที่ตั้ง โดยให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนคนในชุมชนให้เป็นผู้ทำวิจัยเองทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเป็นผู้กำหนดประเด็นที่จะทำวิจัยเอง โดยอบต.ต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณบางส่วนในการพัฒนาคนในชุมชนท้องถิ่นของตนเองด้วย จากการสร้างความเข้าใจร่วมกับอบต.และการร่วมวิเคราะห์กลุ่มการเรียนรู้ในชุมชนทำให้เห็นจุดร่วมในการทำงานร่วมกัน คือ การพัฒนากลุ่มเยาวชนในตำบล แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นกระบวนการทำงานจึงต้องเริ่มจากการที่กลุ่มการเรียนรู้เป็นผู้สนใจด้วยตนเอง ดังนั้น กระบวนการทำงานจึงต้องเริ่มต้นจาก

การ “หาคน” แล้วค่อย “หาโจทย์” แล้วค่อยเริ่มทำความรู้จักกับชุมชนพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น บ่อยขึ้น เพื่อการนำไปวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย “ตัวจริง เสียงจริง” ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในระยะต่อไปได้

ดังนั้น การเรียนรู้ทางจากการใช้ SM มาเป็นเครื่องมือก่อนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงมีประโยชน์ในการทำงานแก่ตนเองอย่างยิ่ง เพราะการ “รู้เขา รู้เรา” ก่อนการทำงาน จะช่วยให้ทำงานร่วมกับชุมชนได้ง่ายมากขึ้น โดยเฉพาะการทำงานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี นั้นทำให้เล็งเห็นว่า “จุดเข้า” ของชุมชน ถ้าเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจและสร้างความร่วมมือกับอบต.ท้องถิ่นได้ก่อน จะช่วยให้การทำงานในชุมชนสามารถจัดการได้ง่ายขึ้นในระยะยาว และคุณประโยชน์อีกประการหนึ่งคืออบต.เองก็สามารถสร้างทีมงานในแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นทีมงานร่วมกับพี่เลี้ยงประจำจังหวัดได้ เพราะอบต.ที่เน้นการพัฒนาคน ย่อมคาดหวังต่อการสร้างคนในการทำงานของตำบลตนเองเช่นกัน

บทเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

การทำงานภายใต้บทบาทการเป็น “พี่เลี้ยงนักวิจัย” ควบคู่ไปกับ “นักวิจัยมือใหม่” ทำให้มีความเข้าใจในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมากขึ้นว่ากระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นต้องการการทำงานที่เป็นระบบเป็นขั้นตอนในการทำงานเพื่อตอบคำถามความสงสัยในวิธีการทำงานแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลต่อการวางแผนการทำงานให้แก่ตนเองเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างที่เราควรจะเป็น การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการทำงานที่เน้นการสร้างความรู้ในตัวคน โดยคนในท้องถิ่นเป็นผู้แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ก็คงเช่นเดียวกันกับการสวมบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยที่ต้องค้นหากระบวนการทำงานที่มีความเหมาะสมกับตนเองให้เจอด้วยตัวของตัวเองโดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Research) พร้อมๆไปกับการถอดบทเรียน (After Action Review : AAR) จากการทำงานของตนเองเป็นระยะๆ เพื่อนำความรู้จากการทำงานในแต่ละขั้นตอนมาเป็นชุดความรู้ในการทำงานเพื่อสามารถวางแผนการทำงานของตนเองได้ในระยะต่อไป

บทที่ 1

สรุปโครงการวิจัยโดยย่อ

โครงการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้
งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

1. คำถามวิจัย

กระบวนการสืบค้นทุนทางสังคมและแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัย
เพื่อท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ควรเป็น
อย่างไร?

2. ความเป็นมา

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์บนพื้นที่ราบภาคกลางสืบสาน
ความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่ครั้งอดีต เมืองสุพรรณบุรีถือเป็นเมืองอยู่ข้างอู่น้ำที่สำคัญดังคำกล่าว
ที่ว่า “ในน้ำมีปลาในนามีข้าว” เป็นอยู่ข้างอู่น้ำที่สมบูรณ์มากที่สุดจังหวัดหนึ่งในเขตพื้นที่ภาค
กลาง ส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในจังหวัดอยู่กินแบบเครือญาติพึ่งพาอาศัย
เกื้อกูลกันติดต่อกัน

ความเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตภาคกลางที่มีการพัฒนาไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การ
ซึมซับรับรู้วัฒนธรรมของการพัฒนางานมุ่งเน้นแต่ความเจริญ ความสะดวกสบายตามกระแส
สังคมเมืองมากขึ้นทุกวัน ดังนั้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้นั้นในจังหวัดต่างมุ่งทำงานเพื่อเลี้ยง
ปากเลี้ยงท้อง เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวตนเอง จนเกือบหลงลืมวัฒนธรรมการเรียนรู้
กระบวนการสร้างปัญญาเพื่อการพึ่งพาตนเองในแบบวิถีชีวิตเดิมๆ โดยการถูกกลืนไปกับกระแส
สังคมเมืองเสียสิ้น

จากการที่สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) ได้ใช้แนวคิดและ
หลักการจัดการความรู้(Knowledge Management : KM)มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนสู่การ
สร้างชุมชนเป็นสุข ผลจากสร้างความร่วมมือตั้งแต่การพัฒนานักจัดการความรู้ท้องถิ่น (นจท.)
ที่มาจากโครงการบัณฑิตคืนถิ่นในโครงการระยะที่ 1 เข้ามาสู่โครงการระยะที่ 2 ที่มุ่งเน้นการ
พัฒนาผู้นำ แกนนำชุมชน ให้มาเป็นนักจัดการความรู้ท้องถิ่นรุ่นที่ 2 ให้มีความสามารถในการ
ประยุกต์ใช้หลักการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดตาซึ่งเป็นพื้นที่ในอำเภอบางปลาม้า ได้เป็นกลุ่มฐาน
ทุนเดิมในการทำงานที่ร่วมสร้างความร่วมมือในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้นำ
พัฒนางานท้องถิ่นร่วมกัน โดยเน้นวิธีการทำงานที่มุ่งพัฒนาผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักเพื่อให้สามารถ
นำหลักการจัดการความรู้มาปรับใช้ในวิธีการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ภายใต้การ

สนับสนุนการทำงานของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข(สรส.) และการสนับสนุนทุนดำเนินงานในพื้นที่จากสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม(สคส.)

การได้มีโอกาสร่วมสร้างพัฒนางานชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีทำให้เกิดแนวคิดในการทำกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนงานวิจัยในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีเป้าประสงค์เน้น 2 พื้นที่อำเภอเป้าหมาย คือ อำเภอบางปลาม้า และ อำเภอหนองหญ้าไซ ให้เป็นพื้นที่นำร่องในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยมีเหตุผลดังนี้

● อำเภอบางปลาม้า

- (1) เป็นพื้นที่ทำงานที่เป็นฐานทุนเดิมจากการทำงานร่วมกับสรส.ในการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นทำให้การต่อยอดงานจากฐานงานเดิมสามารถขับเคลื่อนได้ง่ายเพราะมีคณะทำงานที่พร้อมร่วมคิด ร่วมสร้างงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการพัฒนางานชุมชนร่วมกับพี่เลี้ยงนักวิจัยได้
- (2) การเป็นพื้นที่ที่มีเครือข่ายการทำงานทั้งอำเภอบางปลาม้าที่สามารถนำมาเป็นแนวร่วมในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับพี่เลี้ยงนักวิจัยได้ อีกทั้งพื้นที่ตำบลวัดดาวก็สามารถเป็นพื้นที่กลางในการเชื่อมร้อยการทำงานเพื่อการขยายผลไปสู่พื้นที่ตำบลข้างเคียงได้ดี

● อำเภอหนองหญ้าไซ

- (1) เป็นอำเภอบ้านเกิดที่พี่เลี้ยงนักวิจัย(ตนเอง)เคยพัฒนางานชุมชนมาก่อนพื้นที่วัดดาว อ.บางปลาม้า โดยร่วมทำงานในช่วงโครงการระยะที่ 1 ของสรส. โดยพี่เลี้ยงเองยังคงมีเครือข่ายการทำงานในพื้นที่เดิมอยู่ทั้งด้านบุคคล กลุ่มงาน กลุ่มองค์กรที่พร้อมสร้างความร่วมมือในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับพี่เลี้ยงได้ การเป็นพื้นที่บ้านเกิดทำให้ตนเองมีแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อชุมชนมากกว่าพื้นที่อำเภออื่นๆ จึงได้เลือกพื้นที่บ้านเกิดในการทำงานพัฒนาอีกครั้ง
- (2) ปัจจุบันแนวคิดและวิธีการทำงานของผู้นำชุมชน แกนนำชาวบ้านเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงทางวิธีคิด วิธีการทำงานที่ต้องการทำงานเพื่อชุมชนอย่างมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิม เพียงแต่พื้นที่ยังขาดโอกาสในการเรียนรู้ การสร้างวิธีคิดในการพัฒนางานชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องเท่านั้น หากมีการสนับสนุนการทำงานเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนอย่างต่อเนื่องย่อมเป็นฐานและเป็นทุนในการทำงานวิจัยที่ดีต่อการสร้างกระบวนการวิจัยเพื่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในชุมชนที่ดีอีกทางหนึ่งได้

ผลจากการดำเนินงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านมาทำให้เชื่อมั่นว่าพลังการเรียนรู้ของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ชุมชนเล็งเห็นศักยภาพในการทำงานของตนเองมากขึ้น และมี

ความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้การทำงานร่วมกับชุมชนโดยการอาศัยกระบวนการการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชนย่อมเป็นรากฐานการทำงานที่สำคัญที่ช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงเล็งเห็นว่าการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจกับกระบวนการทำงานเพื่อวิจัยท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหลักในการทำงานที่สำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้ชุมชนมีรากฐานทางความคิดเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้

ดังนั้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้กระบวนการการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยในอนาคตจึงมีแนวคิดในการเรียนรู้การทำงานผ่านพื้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยในปีถัดไป โดยนำร่อง 2 อำเภอ คือ อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอบางปลาม้า เพื่อเป็นการสืบค้นทุกข์และทุนทางสังคมเพื่อการวิเคราะห์โอกาสต่อการสร้างกระบวนการทำงานกับชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ตลอดจนการสร้างนักวิจัยชุมชนเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกันและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ต่อไป

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ ทุนทางสังคมและบริบทของพื้นที่เป้าหมายผ่านเครื่องมือ “แผนที่ทางสังคม” (Social Mapping)
- 3.2 เพื่อหาแนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ฐานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 3.3 เพื่อพัฒนาให้เกิดโจทย์วิจัยเพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับพี่เลี้ยงและนักวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย

4. วิธีการดำเนินงาน

- 4.1 การจัดทำแผนที่ทางสังคม (Social Mapping)
 - การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การเรียบเรียงข้อมูล
 - การวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 การพัฒนาโจทย์ / โครงการวิจัย
- 4.3 การพัฒนาศักยภาพ
 - พี่เลี้ยง
 - นักวิจัย / แกนนำชาวบ้าน
- 4.4 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง / การประชุมเครือข่ายวิจัย
- 4.5 การสรุป / ถอดบทเรียนการดำเนินงาน
- 4.6 การบริหารจัดการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 ได้รับรู้สถานการณ์ มีฐานข้อมูลทุนทางสังคมและข้อมูลบริบทของพื้นที่เป้าหมาย
- 5.2 ได้แนวทางการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 5.3 เกิดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่จะสร้างการเรียนรู้ให้กับพี่เลี้ยงเอง โดยการเข้าร่วมเป็นทีมนักวิจัยกับชาวบ้าน จำนวน 1 โครงการ
- 5.4 ได้บทเรียนจากกระบวนการขึ้นงานและการร่วมปฏิบัติการงานวิจัยท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมาย

6. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

- เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน ถึง เดือนกันยายน 2551 (รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 6 เดือน)

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวชไมพร พราหมณ์โชติ

หัวหน้าโครงการ

งบประมาณ

195,780.- บาท (หนึ่งแสนเก้าหมื่นห้าพันเจ็ดร้อยแปดสิบบาทถ้วน)

บทที่ 2

กระบวนการดำเนินงาน

ก้าวแรกของการทำงานโดยใช้ Social Mapping (SM) มาเป็นเครื่องมือหรือการวางแผนทางในการเริ่มต้นกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้มีความเข้าใจต่อการให้นิยาม ความหมายของการทำ SM ว่า “Social Mapping เป็นเครื่องมือเพื่อการสำรวจต้นทุนทางสังคมโดยมีคุณค่ามากกว่าการได้ข้อมูล แต่ได้ช่วยให้มองเห็นทิศทางการขับเคลื่อนการทำงาน และการเอื้อประโยชน์ต่อการออกแบบกระบวนการทำงานในชุมชนอย่างยิ่ง และที่สำคัญสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ของคนทำงานในชุมชนนั้นๆ ให้สามารถเชื่อมร้อยการทำงานได้อย่างมีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างสูงสุด”

การทำงานในชุดประสบการณ์เดิมได้สอนให้เรารู้ว่า “การทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนได้นั้น ลำพังกำลังความสามารถของเราไม่อาจช่วยเหลือคนในชุมชนได้ตลอด หากแต่ที่เราจำเป็นต้องเชื่อมร้อยหน่วยงาน องค์กรที่มีฐานทุนทรัพยากรและงบประมาณที่เพียงพอในการพัฒนาชุมชนร่วมด้วยกับเรา เพื่อให้องค์กรนั้นๆ สามารถรองรับและสานต่อกระบวนการทำงานของเราได้เมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการ”

ดังนั้น จึงมีความเชื่อมั่นเหลือเกินว่ากระบวนการทำงานเพื่อช่วยเหลือชุมชนให้เรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน จำเป็นต้องปูรากฐานการเชื่อมร้อยการทำงานกับองค์กรและเครือข่ายในพื้นที่ร่วมกันไปด้วย เพื่อให้การพัฒนาชุมชนมีความต่อเนื่องและสามารถเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งยั่งยืนอย่างแท้จริง

การทำงานในฐานะพี่เลี้ยงประจำจังหวัดสุพรรณบุรีจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบทดลองทำ พร้อมๆ กับการหาแนวทางในการทำงานที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่สุพรรณบุรี กิจกรรมการทำงานจึงเริ่มต้นจากการทำงานในการสืบค้นข้อมูลเพื่อหาฐานข้อมูลในชุมชนอันเป็นพื้นที่เป้าหมายหลักในการทำงานก่อนการลงปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยให้แก่ชุมชน โดยกระบวนการดำเนินงาน มีขั้นตอนดังนี้

การจัดทำแผนที่ทางสังคม มี 3 ขั้นตอนในกระบวนการทำงาน ดังนี้

(1) **การสืบค้นข้อมูลทาง Internet** การจัดทำแผนที่ทางสังคมเริ่มต้นจากการสืบค้นข้อมูลทาง Internet เพื่อนำข้อมูลที่ได้มารวบรวมและวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการทำงานของพื้นที่เป้าหมายของโครงการ คือ อำเภอบางปลาม้าและอำเภอหนองหญ้าไซ โดยข้อมูลที่ได้ทำให้ทราบถึงขอบเขตในการทำงาน กลุ่ม องค์กรที่ให้การสนับสนุนในแต่ละพื้นที่ และเพื่อช่วยวิเคราะห์จุดเข้าในการทำงานของชุมชน(การวางแผนการทำงาน) อีกทั้งเพื่อนำมาวิเคราะห์เครือข่ายการทำงานในพื้นที่เป้าหมายว่าจะสามารถจัดระบบความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างองค์กรได้อย่างไร

(2) **การเข้าร่วมเวทีในชุมชนและในองค์กรที่เกี่ยวข้อง** เพื่อเป็นการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนโดยตรง (การสรรหาตัวคนทำวิจัยในอนาคต) เพื่อการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายก่อนการเข้าสู่

กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัย โดยใช้รูปแบบการเข้าร่วมในเวทีของแต่ละชุมชน อาทิเช่น เวทีประชาคมของหมู่บ้าน การประชุมของอบต. เวทีของหน่วยงานราชการที่ให้ความรู้แก่ชาวบ้าน เช่น เวทีทำแผนชุมชนของพัฒนาชุมชน เป็นต้น โดยการเข้าร่วมแต่ละเวทีก็เพื่อช่วยวิเคราะห์ตัวบุคคลที่มีคุณลักษณะที่มีความสนใจต่องานพัฒนาและมีความใส่ใจต่อการสร้างความรู้จากการทำงานร่วมกันกับชุมชน นอกจากนี้ยังช่วยให้เห็นถึงทุนด้านองค์กร/หน่วยงานในพื้นที่ที่เข้ามามีส่วนช่วยในการสนับสนุนชุมชนในพื้นที่เป้าหมายให้สามารถวางระบบการทำงานแบบเชื่อมโยงกันในการสร้างความรู้ร่วมมือในการทำงานให้สามารถจัดการงานพัฒนาควบคู่ไปกับกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

(3) การเข้าถึงตัวชาวบ้านที่คาดว่าจะเป็"ตัวจริง""เสียงจริง"ในการทำงานวิจัยร่วมกัน
การเข้าถึงตัวกลุ่มเป้าหมายเป็นเครื่องมือที่ช่วยตรวจวัดความสนใจได้ดีที่สุดเพราะบางครั้งการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเวทีไม่อาจสามารถวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องมากนัก แต่การเข้าถึงตัวชาวบ้านการได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อกันโดยตรงจะช่วยให้วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายความต้องการในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้ดี นอกจากนี้ตัวชาวบ้านเองยังเป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์ต้นทุนทางสังคมในพื้นที่ได้ดีที่สุด เช่น การให้ข้อมูลในการทำงานร่วมกับหน่วยงาน องค์กรที่ผ่านมา การให้ฐานข้อมูลด้านตัวบุคคล อาทิเช่น ผู้นำท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลที่ชุมชนให้ความนับถือและศรัทธา เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ในการวางแผนการทำงาน ก่อนการทำงานร่วมกันกับชุมชนได้เป็นอย่างดี

ก่อนการลงพื้นที่ปฏิบัติงาน จุดเริ่มต้นในการทำงานนั้นเริ่มจากการได้ศึกษาบริบทชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีในวงกว้างก่อน ก่อนที่จะทำการลงศึกษาพื้นที่เป้าหมายอย่างจริงจัง เนื่องจากรูปแบบการทำงานเดิมนั้นยังขาดเรื่องของการมองภาพรวมในการทำงานทั้งจังหวัด กระบวนการทำงานเป็นการทำงานแบบเชิงลึกในพื้นที่พื้นที่เดียวยังขาดมุมมองในเรื่องการมองภาพรวมทั้งจังหวัดว่ามีทุนทางสังคมที่ต้องนำมาศึกษาร่วมด้วยประกอบในการทำงานเพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างสูงสุดได้อย่างไร?

หัวใจสำคัญของการทำ Social Mapping(SM) คือ การมองชุมชนให้เห็นภาพทั้งระบบเพื่อให้สามารถวิเคราะห์กระบวนการทำงานในภาพรวมให้ได้ หน้าที่ที่สำคัญของเราคือการเป็น Social Manager ที่ต้องทำหน้าที่ในการจัดการโดยใช้กระบวนการทางปัญญาต่อการใช้มุมมองในรูปแบบที่ลึกซึ้ง กว้างมากขึ้นให้มีความรอบด้านเพราะฉะนั้นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจคือการเป็นทั้ง Social Manager และทำ Social Mapping ควบคู่กันจะช่วยให้เรามองเห็น"จุดคานงัด"(Entry point)ที่จะลงปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อให้การทำงานในพื้นที่เป้าหมายสามารถจัดการในพื้นที่ได้อย่างประสบความสำเร็จ

กระบวนการทำงานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งเป็นกิจกรรมหลักๆ ได้ 2 กิจกรรม ดังนี้

1. การจัดทำแผนที่ทางสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี
2. กระบวนการพัฒนาโจทย์ในพื้นที่เป้าหมาย

1. การจัดทำแผนที่ทางสังคมในจังหวัดสุพรรณบุรี

กระบวนการจัดทำแผนที่ทางสังคม Social Mapping(SM) ก่อนเข้าสู่กระบวนการทำงานวิจัยแบบเต็มรูปแบบนั้น ถือเป็นเครื่องมือก่อนการทำงานที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการทำงานร่วมกับชุมชนเพราะการวิเคราะห์แผนที่ทางสังคมให้เห็นภาพทั้งระบบของกลไกการทำงานในชุมชนทั้งกระบวนการจะช่วยให้เราสามารถเห็นทุนทางสังคมด้านตัวคน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ตลอดจนเห็นระบบความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนทั้งองค์กร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนทุนทางด้านกายภาพที่ส่งผลออกมาในรูปของวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคนในพื้นที่ต่างๆทั้งจังหวัดสุพรรณบุรี

การใช้ SM มาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยวิเคราะห์ชุมชนในเบื้องต้นถือเป็นการ"ติดอาวุธ"ในด้านความรู้ ก่อนการเปิดพื้นที่เพื่อสรรหาตัวคนในการก้าวเข้ามาร่วมเป็นนักวิจัยในอนาคต ในทางการจัดการความรู้ถือเป็น"การเรียนรู้ก่อนทำ" (Learn before) ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งก่อนการลงปฏิบัติการในพื้นที่

ขั้นตอนการทำงานเพื่อจัดทำแผนที่ทางสังคม มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลผ่าน Internet

เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อศึกษาภาพรวมในจังหวัดสุพรรณบุรี อาทิเช่น ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น เพื่อนำมาเป็นฐานความรู้ก่อนการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย

ผลที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลผ่านทาง Internet

- ได้ข้อมูลพื้นฐานในจังหวัดสุพรรณบุรี เห็นข้อมูลในแต่ละชุมชนที่มีจุดเด่นในกระบวนการทำงานที่หลากหลายในจังหวัด อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้มองเห็นแนวทางในการขับเคลื่อนงานเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการทำงานในจังหวัดได้อย่างดี
- เห็น"จุดเด่น"ของแต่ละอำเภอ(ศักยภาพของชุมชน) อาทิเช่น อำเภอบางปลาม้าเด่นเรื่อง การเกษตรและกลุ่มอาชีพ อำเภออู่ทองและอำเภอดอนเจดีย์เด่นเรื่องวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของไทยในอดีต อำเภอศรีประจันต์เด่นเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในด้านวัฒนธรรมประเพณีการเล่นพื้นบ้าน เป็นต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ ประกอบการวางแผนในการขับเคลื่อนงานในระยะต่อไป

- รู้ถึงกลุ่ม องค์กร ที่เข้ามาสนับสนุนงานในพื้นที่เป้าหมายทำให้เราทราบถึงบทบาทหน้าที่ในการเข้ามาหนุนเสริมชุมชนของแต่ละองค์กรได้ง่ายมากขึ้น อันเป็นการช่วยให้เราสามารถวางระบบความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันในพื้นที่เป้าหมายระหว่างองค์กรได้
- ช่วยให้อาณาเขตการทำงานระหว่างกลุ่ม องค์กร มีความเหมาะสมทั้งในระบบความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร กลุ่มคนในกระบวนการทำงานร่วมกัน และการกำหนดบทบาท แผนงาน เพื่อการเชื่อมโยงการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น
- การวิเคราะห์ SM อยู่ตลอดเวลา จะช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ตลอดและจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เราสามารถสร้างกลไกการทำงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้ทันเวลา ทันสถานการณ์มากขึ้น

1.2 การเข้าร่วมเวทีในชุมชนและในองค์กรที่เกี่ยวข้อง

เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ SM จนได้ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่เป้าหมายในเบื้องต้นประกอบการตัดสินใจเพื่อเลือกพื้นที่เป้าหมายในการลงศึกษาชุมชนเพื่อช่วยให้สามารถกำหนดทิศทางการทำงานกับพื้นที่อำเภอเป้าหมายได้ โดยขอแยกรายละเอียดในการศึกษาเป็น 2 อำเภอ ดังนี้

1.2.1 อำเภอหนองหญ้าไซ ได้คัดเลือกพื้นที่ตำบลหนองหญ้าไซเป็นพื้นที่แรกในการทำเรื่องศึกษาชุมชน โดยใช้วิธีการเข้าปรึกษากับทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซก่อน (อบต.หนองหญ้าไซ) การนัดหมายพูดคุยกับทางปลัดอบต.หนองหญ้าไซ(คุณสมเกียรติ ยุพาพิน) เพื่อเป็นการแนะนำและทำความเข้าใจเบื้องต้นกับกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นก่อนพื้นที่อื่นๆ ในอำเภอ

เหตุผลที่เลือกตำบลหนองหญ้าไซ เป็นตำบลแรกในการทำงานที่บ้านเกิดเนื่องจากเป็นพื้นที่เดิมที่เคยร่วมทำงานในช่วงนักจัดการความรู้ท้องถิ่น(นจท.) อันเป็นฐานงานเดิมที่ห่างหายไปนานแต่คาดหวังเพื่อกลับมาวิจัยพื้นที่กระบวนการทำงานใหม่โดยใช้งานวิจัยมาเป็นเครื่องมือช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหา

การดำเนินงานในช่วงต้นๆ มีการลงพื้นที่บ่อยครั้งมากกว่าการลงพื้นที่ในอำเภอบางปลาม้า เนื่องจากเสมือนเป็นพื้นที่การทำงานใหม่เช่นกันเพราะได้ห่างหายการทำงานไปนาน ดังนั้นกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมาได้ใช้เวทีที่มีในชุมชนมาเป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โดยการเข้าร่วมเวทีประชุมของผู้นำ หน่วยงาน / องค์กรในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานสามารถจัดการได้ง่ายมากขึ้น วิธีการที่ใช้ มีดังต่อไปนี้

■ การเข้าร่วมการประชุมสภาของอบต.หนองหญ้าไซ และการประชุมประจำเดือนตลอดจนการประชุมเพื่อนำเสนอแผนงานของหน่วยงานราชการที่อยู่ภายในพื้นที่ของอบต.หนองหญ้าไซ อันเป็นเวทีประชุมประจำเดือนของอบต.โดยผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้นำท้องถิ่น(สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล : สออบต.) ของแต่ละหมู่บ้านมาเข้าร่วมในเวที

- เข้าร่วมเวทีทำแผนชุมชนของพัฒนาชุมชน โดยคัดเลือกลงพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านดอนสำโรง และหมู่ที่ 7 บ้านดอนกระเบื้อง
- เข้าร่วมเวทีพัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชนของฝ่ายการศึกษา อบต.หนองหญ้าไซ

ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมในแต่ละเวที

- เห็นตัวคนที่มีความสนใจและอยากเข้าร่วมเรียนรู้ในกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- ทราบถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนางานของอบต.หนองหญ้าไซ เพื่อนำมาช่วยออกแบบและวางแผนการทำงานให้แก่ตนเอง ให้แผนงานที่ตนเองจะทำได้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การทำงานของทางอบต. เพื่อให้อบต.ช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานตั้งแต่เริ่ม อันเป็นเครื่องช่วยสร้างความมั่นใจว่าเมื่อโครงการสิ้นสุดทางอบต.จะสามารถสานต่อการทำงานที่พี่เลี้ยงทำไว้อย่างต่อเนื่องได้ โดยในเบื้องต้นทำให้เราทราบว่าทางอบต.ต้องการพัฒนาประเด็นเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป็นเรื่องแรก รองลงมาคือเรื่องของสุขภาพคนในตำบล
- ได้ทีมงานร่วมกันจากการเข้าปรึกษาการทำงานร่วมกับทางอบต. ทำให้ตนเองมี“ตัวเชื่อมในพื้นที่”และกับองค์กร ที่จะสามารถมาร่วมเป็นทีมงานร่วมกันในช่วงสรรหาตัวคนและพัฒนาโจทย์วิจัยได้ โดยคณะทำงานในพื้นที่มี เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของอบต.หนองหญ้าไซ มาร่วมเป็นทีมงานในพื้นที่เพื่อช่วยขับเคลื่อนการสรรหาตัวคนและพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ด้วยกัน อันเป็นความคาดหวังของปลัดอบต. ที่ต้องการพัฒนาเจ้าหน้าที่ในอบต.ให้สามารถทำงานพัฒนาชุมชนในรูปแบบการเป็นพี่เลี้ยงในพื้นที่ร่วมกันกับพี่เลี้ยงนักวิจัยได้
- ได้เครือข่าย องค์กร หน่วยงานราชการ ที่มีความสนใจในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน เช่น กศน.อ.หนองหญ้าไซ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของทางโรงพยาบาลหนองหญ้าไซ เป็นต้น

1.2.2 อำเภอบางพลาม้า เนื่องจากการทำงานเดิมได้ร่วมทำงานกับทางตำบลวัดดาวมาร่วม 2 ปี ก่อนที่จะเข้ามาทำงานกับสกว.ในฐานะเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัย กระบวนการเริ่มต้นทำงานในช่วงระยะเวลาเพียง 6 เดือน จึงทำให้ตนเองต้องตัดสินใจเลือกพื้นที่การทำงานที่เป็นฐานทุนเดิมก่อนเพราะเนื่องจากการเป็นพื้นที่ที่มีระยะใกล้กับอำเภอนองหญ้าไซทำให้การตามติดและต่อเนื่องในการทำงานในพื้นที่อำเภอบางพลาม้านั้นจัดการได้ยาก หากเลือกตำบลอื่นที่ไม่ใช่ตำบลวัดดาวอาจต้องใช้งบประมาณในการติดตามมากกว่าที่ได้ประมาณการไว้ ทำให้ไม่สามารถบริหารจัดการได้ในเวลาเพียงสั้นๆแค่ 6 เดือน และเนื่องจากกลุ่มแกนนำในตำบลวัดดาวเป็นพื้นที่ที่ผ่านกระบวนการฝึกวิธีคิด ทักษะที่จำเป็นในการทำงานชุมชนมาบ้าง(จากการร่วมทำงานกับสส.มา 2 ปี) อาจไม่ใช่เรื่องยากในการเรียนรู้และทำความเข้าใจต่อหลักการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ดังนั้น วิธีการที่ใช้ในพื้นที่จึงเน้นการนัดหมายเพื่อทำเวทีต่อการสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นระยะๆ อีกทั้งเพื่อให้แกนนำตำบลวัดดาวมีความแน่ใจและมั่นใจว่าทุกคนนั้นต่างก็มีความตั้งใจจริงในการเรียนรู้ร่วมกันทุกคน โดยกระบวนการทำงานของพี่เลี้ยงได้พยายามทบทวนเครื่องมือ/ทักษะที่

จำเป็นที่จะช่วยยกระดับและพัฒนากลุ่มแกนนำไปสู่การเป็นนักวิจัยที่ดีในอนาคตโดยการวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยที่จะช่วยให้กระบวนการทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ (Critical Success Factor : CSF)

การศึกษาชุมชนในตำบลอื่นๆของอำเภอบางปลาม้า นอกจากที่ตำบลวัดดาวแล้วนั้น การศึกษาพื้นที่อื่นๆได้อาศัยวงเรียนรู้พูดคุยที่สรส.เป็นผู้จัดมากกว่าเพราะเนื่องจากเป็นพื้นที่เป้าหมายในการทำงานของสรส.เช่นกัน โดยได้พยายามใช้โอกาสในเวทีต่อการวิเคราะห์ชุมชนเพื่อหาจุดอ่อน – จุดแข็ง (SWOT) และศึกษาแนวคิดของผู้นำท้องถิ่นต่อการพัฒนาตำบลตนเอง ยกตัวอย่างเช่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนายกอบต.ในเครือข่ายในอำเภอบางปลาม้าโดยสรส.เป็นผู้ออกแบบกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทัศนคติในการทำงานของผู้นำท้องถิ่น โดยมีนายกอบต.มาเข้าร่วมในเวทีประมาณ 7 อบต. ทำให้เห็นแนวคิดในการพัฒนาชุมชนของแต่ละผู้นำ อันเป็นเครื่องช่วยวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในเบื้องต้นได้ดี

1.3 การเข้าถึงตัวชาวบ้านที่คาดว่าจะเป็”ตัวจริง”“เสียงจริง”ในการทำงานวิจัยร่วมกัน

จากการที่ได้เรียนรู้ผ่านเวทีในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ นั้น ทำให้สามารถกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการเข้าไปพูดคุยเพื่อเป็นการประเมินความสนใจ ตั้งใจจริงในการทำงานวิจัยร่วมกัน โดยวิธีการที่ใช้ มีดังนี้

- เลือกพูดคุยผ่านผู้นำและแกนนำในพื้นที่ที่มีความสนใจต่องานพัฒนา โดยเลือกลงพูดคุยตามรายบ้านเพื่อประเมินความสนใจและสังเกตฐานทุนทรัพยากร สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ในชุมชนได้โดยตรงอีกด้วย

- เราพบข้อเท็จจริงว่าการพูดคุยในบรรยากาศที่สบายๆและเป็นพื้นที่ของแกนนำเองนั้นจะช่วยให้แกนนำสามารถแสดงทรรศนะคติ แนวคิด มุมมอง ในการพัฒนางานชุมชนได้มากและหลากหลายมุมมองมากขึ้นมากกว่าเรียนรู้ผ่านในเวทีเท่านั้น อันเป็นวิธีการที่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ตัวคนที่จะเป็นนักวิจัยได้ถูกตัวมากกว่าคัดสรรผ่านเวที

- เราค้นพบว่ามี”ตัวจริง”ในชุมชนอีกมากที่เราไม่รู้ หากไม่ได้ลงไปในชุมชนและได้คุยด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น แกนนำเด็กและเยาวชนที่คาดว่าจะเป็พื้นที่ที่จะสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยได้ คือ หมู่ที่ 3 บ้านบ่อหว้าในตำบลหนองหญ้าไซแต่เป็เด็กเยาวชนในระบบการศึกษาซึ่งมีความสนใจแต่ขาดความใส่ใจเนื่องจากมุ่งการเรียนเชิงวิชาการมากกว่าการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและวิชาชีพไปแบบควบคู่กัน เมื่อได้พูดคุยและเรียนรู้ร่วมไปกับชุมชน ทำให้เราค้นพบว่เมื่อได้ทดลองไปศึกษาหาข้อมูลการเรียนรู้ในหมู่อื่นๆเราจะพบว่ามึกลุ่มเด็กเยาวชนที่มีความสนใจงานพัฒนาไม่น้อยไปกว่าหมู่ 3 เลย โดยเฉพาะหมู่ที่ 10 บ้านหนองสำโรงซึ่งเป็นกลุ่มเด็กเยาวชนนอกระบบที่ต้องการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชนพร้อมๆไปกับการพัฒนาตนเองไปด้วย ทำให้ตนเองเรียนรู้ว่บางครั้งกระบวนการค้นหาตัวจริงเสียงจริงในพื้นที่อาจต้องใช้เวลาในการค้นหาสักระยะหนึ่งโดยเฉพาะในพื้นที่ที่ไม่เคยผ่านกระบวนการพัฒนามาก่อนเลย ย่อมต้องอาศัยการออกแบบที่ดีและมีการติดตามต่อเนื่องในพื้นที่เพื่อกระตุ้นกระตุ้นความคิดกับแกนนำให้มีแรงบันดาลใจที่อยากจะทำวิจัยร่วมกันให้ได้

- เป็นกระบวนการสร้างตัวต่อในชุมชน เพื่อให้สามารถจัดการประสานงานกับพี่เลี้ยงได้ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นผู้ให้ความรู้ที่ดีต่อการจัดทำ SM ทั้งในด้านผู้รู้ ภูมิปัญญาภายในชุมชน เพื่อให้พี่เลี้ยงสามารถวางแผนและออกแบบกระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยครั้งต่อไปได้

2. การพัฒนาโจทย์โครงการวิจัย

ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทำงานของโครงการเพราะจากการเข้าร่วมเวทีในชุมชนและการได้มีโอกาสพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้านถึงเงื่อนไขนั้น ทำให้เราสามารถวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในการร่วมพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกันกับตนเองได้ โดยสรุปแยกเป็น 2 พื้นที่ดังนี้

2.1 อำเภอบางปลาม้า (ตำบลวัดดาว)

การใช้ฐานทุนเดิมในการทำงาน เนื่องจากการดำเนินงานของโครงการมีระยะเวลาเป็นตัวกำหนดแค่เพียง 6 เดือนทำให้การเริ่มต้นต่อการเรียนรู้การทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อการพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกับชุมชนจำเป็นต้องเร่งสร้างระบบความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจและพูดคุยกันได้อย่างเข้าใจลงลึกมากขึ้น ดังนั้น การใช้ฐานงานเดิมเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้ตนเองได้ร่วมค้นหาคำตอบในการทำงานร่วมกันกับว่าที่นักวิจัยในตำบลวัดดาว จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการทำงานที่จะช่วยให้ตนเองสามารถเรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัยร่วมกับตัวชาวบ้านได้ดี ภายใต้ระยะเวลาอันจำกัดเพียง 6 เดือน

โดยกระบวนการที่ใช้พัฒนาโจทย์ มีขั้นตอนดังนี้

- การใช้เวที เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและการพัฒนาโจทย์ให้แก่ชุมชน
- การเยี่ยมเยียนรายบ้านเพื่อประเมินคุณสมบัติของว่าที่นักวิจัย
- การดึงอบต.วัดดาว ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน เพื่อร่วมสร้างความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นองค์กรที่ช่วยสานต่อความยั่งยืนให้แก่ชุมชน
- การร่วมสรุปบทเรียนจากกระบวนการพัฒนาโจทย์ โดยคัดเลือกเฉพาะนักวิจัยเพื่อการทำ ความเข้าใจและกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

2.2 อำเภอหนองหญ้าไซ (ตำบลหนองหญ้าไซ)

การกลับมาทบทวนพื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซและเป็นการกลับมาเริ่มต้นการทำงานใหม่โดยใช้กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการทำงานในชุมชนภายใต้ระยะเวลาจำกัดเพียง 6 เดือนนั้น ไม่สามารถที่จะค้นหาตัวคนที่เป็นตัวจริงเสียงจริงได้ในระยะเวลาอันสั้นนี้ เนื่องจากการกลับมาพัฒนาในครั้งนี้จำเป็นต้องวิเคราะห์ “กลุ่มคน” “กลุ่มองค์กร” ที่มีบทบาทในการเข้ามาหนุนเสริมการทำงานในชุมชนท้องถิ่นให้มาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านวัฒนธรรมการทำงานในการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะการมีวัฒนธรรมของการเป็น “ผู้รับ” เพียงอย่างเดียวของตัวชาวบ้านทำให้การสร้าง ความเข้าใจในระยะเริ่มต้นค่อนข้างเข้าใจกันยาก

โดยกระบวนการที่ใช้ในการทำงาน มีขั้นตอนดังนี้

- ลงพื้นที่ศึกษาชุมชนโดยรอบในอำเภอ โดยการเฝ้าสังเกตสถานการณ์ของชุมชนเพื่อวิเคราะห์จุดเข้าโดยใช้เวทีของหน่วยงานราชการในพื้นที่เป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์คน เช่น การเข้าร่วมเวทีทำแผนชุมชนของทางพัฒนาชุมชนเพื่อการวิเคราะห์ว่าที่นักวิจัยในพื้นที่ อ.หนองหญ้าไซ เป็นต้น

- การเข้าร่วมเวทีประชุมของอบต.ในแต่ละตำบลเพื่อสังเกตกลุ่มผู้นำท้องถิ่น อันเป็นการประเมินวิสัยทัศน์ของแต่ละอบต. และมุมมองของผู้นำในการทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำมาวางแผนการทำงานร่วมกันกับอบต.ในพื้นที่เป้าหมายได้

- การเยี่ยมเยียนรายบ้านในพื้นที่ เพื่อเป็นการประเมินคุณสมบัติของว่าที่นักวิจัยว่ามีความตั้งใจจริงในการทำงานร่วมกันกับพี่เลี้ยงหรือไม่?

3. การพัฒนาศักยภาพ

3.1 พี่เลี้ยงนักวิจัย กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้แก่ตนเองนั้นจำเป็นต้องเร่งเรียนรู้ขั้นตอนวงล้อเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อกระบวนการทำงาน CBR อย่างเร็วที่สุดเพราะเนื่องจากกระบวนการทำงานนั้น ทั้งต้องเร่งสร้างคน สร้างโจทย์ในการทำงานให้เกิดกับพื้นที่เป้าหมายแล้วนั้น จำเป็นต้องเร่งสร้างความรู้ให้แก่ตนเองควบคู่ไปด้วยเพื่อให้มีความชัดเจนต่อกระบวนการทำงาน CBR ได้ดียิ่งขึ้น

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของพี่เลี้ยงสุพรรณบุรี ได้แก่

- เรียนรู้กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม(NODE สมุทรสงคราม) อาทิเช่น การพัฒนาโจทย์วิจัยให้แก่ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี, การเข้าร่วมเรียนรู้การพัฒนากระบวนการทำงานวิจัยของโครงการวิทยาลัยเกษตรสิงห์บุรี เป็นต้น

- ร่วมเรียนรู้ ศึกษาดูงานต่อกระบวนการทำงานวิจัยกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (NODE กรุงเทพฯ) โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการทำงานในการพัฒนากระบวนการทำงานวิจัย และการเรียนรู้กับพื้นที่ที่ผ่านกระบวนการทำวิจัยเพื่อท้องถิ่นมาแล้ว

- เรียนรู้งาน CBR จากเวทีประชุม RC (พี่เลี้ยง Research Counselor / RC) เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อันไปประกอบกับการวางแผนการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ต่อไปได้

- การศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ภายในจังหวัดและนอกจังหวัด เพื่อนำมาเป็นฐานข้อมูลด้านแหล่งเรียนรู้และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในประสบการณ์ทำงานที่ต่าง ๆ กัน เพื่อนำมาปรับใช้ในกระบวนการทำงาน

3.2 นักวิจัย / แกนนำชาวบ้าน จุดเริ่มต้นของการสวมบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยก็เปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกของการเรียนรู้หลักการทำงานของกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กับการสร้างนักวิจัยในพื้นที่เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยพร้อม ๆ ไปกับพี่เลี้ยง

กระบวนการพัฒนาศักยภาพให้แก่นักวิจัยในพื้นที่ คือ ความพยายามในการเติมทักษะ แนวคิด โดยการใช้เวทีพูดคุยเน้นสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายเพื่อค้นหาปัญหา โจทย์ประเด็นที่ชุมชนต้องการทำวิจัยในอนาคตร่วมกัน

ประการสำคัญของการพัฒนาศักยภาพให้แก่พื้นที่เป้าหมาย คือ ความมุ่งมั่นเพื่อสร้างทักษะที่จำเป็นให้แก่นักวิจัยก่อนการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาโจทย์ โดยใช้เวทีพูดคุยเพื่อเน้นย้ำเรื่อง“การวิเคราะห์ตนเอง”เพื่อพัฒนาวิธีคิดและเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ภายในทีมของนักวิจัย เพื่อให้ทุกคนมีความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการทำวิจัยร่วมกัน

4. การเรียนรู้ผ่านเวทีเครือข่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การทำความเข้าใจต่อกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในฐานะพี่เลี้ยงมือใหม่โดยมีระยะเวลาเพียง 6 เดือนเป็นตัวกำกับเพื่อบอกให้รู้ว่าการทำความเข้าใจต่องาน CBR ต้องเรียนรู้ผ่านผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยมาก่อน จะช่วยให้เจอคำตอบเรื่องงาน CBR ได้อย่างชัดเจนและเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

การเรียนรู้งาน CBR ผ่านเวทีประชุม RC ถือเป็น“ครูที่ดี”ในการช่วยทำความเข้าใจต่อกระบวนการทำงานในฐานะพี่เลี้ยงมือใหม่ได้ดีที่สุดในช่วงต้นๆ การได้เรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัยผ่านเครือข่าย NODE ต่างๆต่อการทำงานวิจัยในชุมชนพื้นที่เป้าหมาย อาทิเช่น การสรรหาพื้นที่กระบวนการพัฒนาโจทย์ ตลอดจนวิธีวิทยาในการทำงานร่วมกับชุมชนถือเป็นชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเร่งสร้างความเข้าใจต่องาน CBR ในช่วงต้นๆนี้

ประกอบกับการร่วมเรียนรู้ผ่านงานที่สำคัญอย่างยิ่งของสกว. คือ งานสังเคราะห์ 10 ปี ที่ช่วยให้ตนเองได้ค้นหาคำตอบต่อกระบวนการทำงาน CBR และเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเพื่อนเครือข่ายงานวิจัยที่มีทัศนคติ มุมมอง แนวคิดในการทำงานที่หลากหลาย อันเป็นเครื่องช่วยให้ตนเองได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการร่วมทำงานสังเคราะห์จากกลุ่มเพื่อนๆเครือข่ายงานวิจัยได้มากขึ้น

5. การถอดบทเรียนการดำเนินงาน

การถอดบทเรียนถือเป็น“วิธีวิทยา”ที่จำเป็นของคนทำงานภาคประชาสังคมเพราะเป็นเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับนักปฏิบัติทั้งหลาย กระบวนการถอดบทเรียนจากการทำงานของโครงการในระยะ 6 เดือน “พี่เลี้ยงนักวิจัยจังหวัดสุพรรณบุรี”ได้ออกแบบการทำงานเป็นทีมร่วมกับ“พี่เลี้ยงนักวิจัยจังหวัดอ่างทอง”ที่ถือว่าเป็นมือใหม่ในการทำงานทั้งคู่ โดยกระบวนการทำงานจะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมออกแบบกระบวนการทำงานร่วมกัน เมื่อเสร็จสิ้นการทำงานทุกครั้งจะร่วมถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อเป็นการประเมินผลจากการทำงานต่อการออกแบบและวางแผนการทำงานในครั้งต่อไป โดยมีรูปแบบการถอดบทเรียนเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

5.1 การร่วมสรุปบทเรียนกับพี่เลี้ยงนักวิจัยจังหวัดอ่างทอง

เทคนิคในการถอดบทเรียนร่วมกันเป็นการทบทวนระหว่างการทำงานปฏิบัติหรือ เทคนิค AAR (After Action Review) เป็นเครื่องมือที่ช่วยทบทวนการทำงานเป็นทีม และเพื่อเป็นการสร้างระเบียบ

วินัยในการทำงานหลังจากการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการสะสมบทเรียนการทำงานไปเรื่อยๆ เพื่อไม่ให้เกิดการทำงานที่ทำซ้ำและมีข้อผิดพลาดจากการทำงานบ่อยๆ ดังนั้น การร่วมสรุปถอดบทเรียนของพี่เลี้ยงมือใหม่ทั้ง 2 จังหวัดจึงใช้กระบวนการทำงานถอดบทเรียนหลังจากการทำงานทุกครั้งเพื่อนำไปปรับเปลี่ยน ปรับปรุงการทำงานในครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

5.2 การร่วมสรุปบทเรียนกับพื้นที่เป้าหมาย

สำหรับการถอดบทเรียนร่วมกับพื้นที่เป้าหมายเป็นการถอดบทเรียนแบบกำหนดระยะเวลา โดยถอดบทเรียนก่อนสิ้นสุดโครงการซึ่งถือเป็นการทบทวนผลจากการร่วมดำเนินโครงการที่ผ่านมา ร่วมกัน เพื่อให้เห็นผลจากการดำเนินงานที่ร่วมกันทำมาตั้งแต่การสรรหานักวิจัยในพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนาเป็นโจทย์วิจัย โดยกำหนดร่วมกับพื้นที่เป้าหมายในการถอดบทเรียนร่วมกันทุก 6 เดือน เพื่อร่วมกันประเมินผลจากการทำงานและเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการทำงานในอนาคต ร่วมกัน

5.3 การร่วมสรุปบทเรียนกับแกนนำ องค์กร/หน่วยงาน ที่ร่วมเป็นคณะทำงานกับพี่เลี้ยง

การทำงานในพื้นที่เป้าหมายจะมีการสรรหาคณะทำงานเพื่อร่วมทำงานเป็นทีมกับพี่เลี้ยงในพื้นที่เป้าหมายทุกพื้นที่ ดังนั้น กระบวนการทำงานร่วมกับทีมงานในพื้นที่จำเป็นต้องมีการร่วมกันออกแบบและวางแผนการทำงานในพื้นที่เป้าหมายทุกครั้ง เมื่อผ่านการปฏิบัติงานมาระยะหนึ่งหรือต่อเมื่อต้องวางแผนการทำงานในครั้งต่อไป วิธีการทำงานร่วมกันกับทีมที่สำคัญ คือ การถอดบทเรียนอย่างมีส่วนร่วมของคณะทำงานเพื่อร่วมกันสะท้อนการทำงาน ความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน เพื่อเป็นเครื่องช่วยกำหนดทิศทางในการทำงานร่วมกันในครั้งต่อไปได้ ยกตัวอย่างเช่น การร่วมสรุปบทเรียนและวางแผนการทำงานกับทางอบต. วัฒนาเพื่อพัฒนานักวิจัยและพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ เป็นต้น

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี

เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ
เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม
สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน
ภาษาถิ่นชวนฟัง

จังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 107 กิโลเมตร เป็นเมืองโบราณที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายทั้งทางประวัติศาสตร์และทางธรรมชาติ สุพรรณบุรีเป็นเมืองโบราณพบหลักฐานทางโบราณคดีมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500 – 3,800 ปี ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมืองสุพรรณบุรีเป็นเมืองหน้าด่านและเป็นเมืองอยู่ข้าวอู่ที่สำคัญต้องผ่านศึกสงครามหลายต่อหลายครั้งสภาพเมืองตลอดจนประวัติศาสตร์โบราณสถานถูกทำลายเหลือเพียงซากปรักหักพัง จวบจนกระทั่งถึงสมัยรัตนโกสินทร์เมืองสุพรรณได้ฟื้นตัวและตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน (ลำน้ำสุพรรณ) มาจนตราบทุกวันนี้

สุพรรณบุรีเป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์บนพื้นที่ราบภาคกลางสืบสานความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่อดีตเมื่อ พ.ศ.1420 จากนามเดิมเมืองพันธุมบุรีในยุคทวารวดีตามหลักฐานทางโบราณคดี ได้จารึกชื่อไว้ในพงศาวดารเหนือและนาม"สุพรรณภูมิ"ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชระบุว่าป็นนครรัฐที่มีความสำคัญมาก่อนกรุงศรีอยุธยา เมื่อมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยา เมืองสุพรรณบุรีจึงจัดอยู่ในฐานะเมืองลูกหลวงซึ่งเป็นเมืองอยู่ข้าวอู่ที่สำคัญอีกด้วย

ความสำคัญของสุพรรณบุรี ในด้านประวัติศาสตร์ การกอบกู้เอกราชไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แก่วัยชนะแห่งสงครามยุทธหัตถีที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงมีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ สมรภูมิตอนเจดีย์ เป็นมหาวีรกรรมคชยุทธอันยิ่งใหญ่ที่ได้ถูกจารึกไว้และมีการจัดงานเพื่อเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ทุกปีเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติในด้านวรรณคดีเป็นเมืองต้นกำเนิดแห่งตำนาน "ขุนช้างขุนแผน"วรรณคดีไทยเรื่องราวและสถานที่ที่ปรากฏตามท้องเรื่องยังคงมีให้เห็นในปัจจุบัน อาทิ บ้านไร่ใหญ่ วัดเขาใหญ่ ท่าสิบเบี้ย ไร่ฝ้าย วัดป่าเลไลยก์ วัดแค อำเภออู่ทอง และอำเภอศรีประจันต์ เป็นต้น

○ ที่ตั้งและอาณาบริเวณ

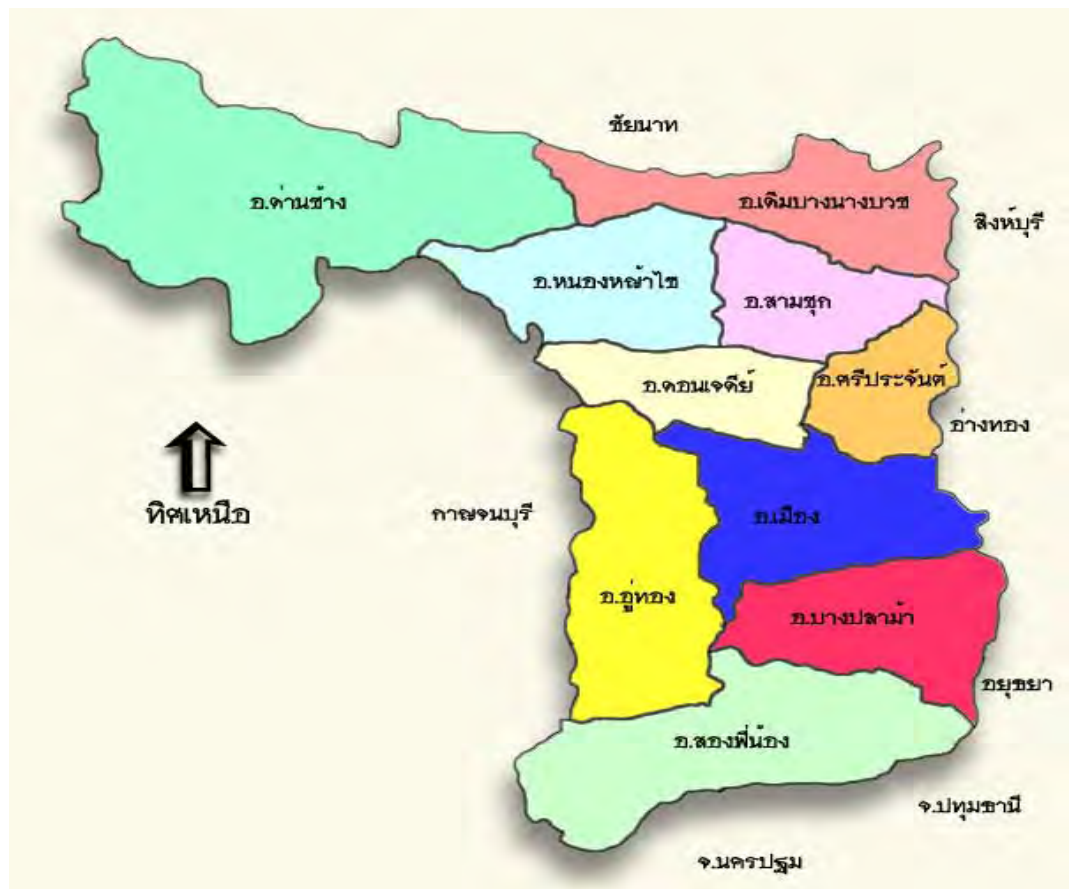
จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในเขตภาคกลางสูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 107 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 5,358.008 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,348,755 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง 7 จังหวัด

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดอุทัยธานี

○ ขอบเขตการปกครอง จังหวัดสุพรรณบุรีแบ่งการบริหารราชการออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 110 ตำบล 990 หมู่บ้าน ดังนี้

- อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 20 ตำบล 122 หมู่บ้าน
- อำเภอบางปลาม้า ประกอบด้วย 14 ตำบล 127 หมู่บ้าน
- อำเภอเดิมบางนางบวช ประกอบด้วย 14 ตำบล 119 หมู่บ้าน
- อำเภอดอนเจดีย์ ประกอบด้วย 5 ตำบล 48 หมู่บ้าน

- อำเภอสามชุก ประกอบด้วย 7 ตำบล 68 หมู่บ้าน
 - อำเภอศรีประจันต์ ประกอบด้วย 9 ตำบล 64 หมู่บ้าน
 - อำเภอสองพี่น้อง ประกอบด้วย 15 ตำบล 140 หมู่บ้าน
 - อำเภออุทุมพร ประกอบด้วย 13 ตำบล 150 หมู่บ้าน
 - อำเภอด่านช้าง ประกอบด้วย 7 ตำบล 90 หมู่บ้าน
 - อำเภอหนองหญ้าไซ ประกอบด้วย 6 ตำบล 62 หมู่บ้าน
- รวมทั้งสิ้น 110 ตำบล 990 หมู่บ้าน**

2. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
- เทศบาลทั้งหมด 21 แห่ง ดังนี้
 - อำเภอเมืองสุพรรณบุรี มีเทศบาล 4 แห่ง คือ
 - เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี
 - เทศบาลตำบลท่าเสาดีจ
 - เทศบาลตำบลโพธิ์พระยา
 - เทศบาลตำบลสวนแตง
 - อำเภอบางปลาม้า มีเทศบาล 4 แห่งคือ
 - เทศบาลตำบลบางปลาม้า
 - เทศบาลตำบลบ้านแหลม
 - เทศบาลตำบลโคกคราม
 - เทศบาลตำบลไผ่กองดิน
 - อำเภอเดิมบางนางบวช มีเทศบาล 3 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลนางบวช
 - เทศบาลตำบลเขาพระ
 - เทศบาลตำบลบ่อกรู
 - อำเภอดอนเจดีย์ มีเทศบาล 2 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลดอนเจดีย์
 - เทศบาลตำบลสระยายโสม
 - อำเภอสามชุก มีเทศบาล 1 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลสามชุก
 - อำเภอศรีประจันต์ มีเทศบาล 1 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลศรีประจันต์
 - อำเภอสองพี่น้อง มีเทศบาล 2 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลสองพี่น้อง
 - เทศบาลตำบลทุ่งคอก
 - อำเภออุทุมพร มีเทศบาล 2 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลอุทุมพร
 - เทศบาลตำบลสระยายโสม
 - อำเภอด่านช้าง มีเทศบาล 1 แห่ง คือ
 - เทศบาลตำบลด่านช้าง

อำเภอหนองหญ้าไซ มีเทศบาล 1 แห่ง คือ
- เทศบาลตำบลหนองหญ้าไซ

- องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 106 แห่ง คือ ดังนี้

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี	จำนวน อบต. 18 แห่ง
อำเภอบางปลาม้า	จำนวน อบต. 14 แห่ง
อำเภอเดิมบางนางบวช	จำนวน อบต. 13 แห่ง
อำเภอดอนเจดีย์	จำนวน อบต. 5 แห่ง
อำเภอสามชุก	จำนวน อบต. 7 แห่ง
อำเภอศรีประจันต์	จำนวน อบต. 9 แห่ง
อำเภอสองพี่น้อง	จำนวน อบต. 14 แห่ง
อำเภออู่ทอง	จำนวน อบต. 13 แห่ง
อำเภอด่านช้าง	จำนวน อบต. 7 แห่ง
อำเภอหนองหญ้าไซ	จำนวน อบต. 6 แห่ง

 สภาตำบล จำนวน 1 แห่ง คืออำเภอเดิมบางนางบวช สภาตำบลวังศรี
ราช

○ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 เขต คือ บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม อยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดตลอดแนว ตั้งแต่เหนือจรดใต้ เป็นบริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำท่าจีน หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี ครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอสามชุก อำเภอดอนเจดีย์ อำเภอศรีประจันต์ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี อำเภอบางปลาม้า อำเภอสองพี่น้อง และบางส่วนของอำเภออู่ทอง

บริเวณพื้นที่ดอนลาดสลับดอนชันจนถึงเทือกเขาสูง เริ่มตั้งแต่ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภออู่ทองทอดขึ้นไปทางเหนือลักษณะพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดสลับเชิงเขา ส่วนทางด้านตะวันตกของอำเภอด่านช้างมีสภาพเป็นลูกคลื่นลอนลาดสลับซับซ้อนจนถึงเทือกเขาสูงชันมียอดเขาสูงที่สุดอยู่ใกล้กับบ้านห้วยหินดำมีลำธารเล็กๆ หลายสายไหลผ่านและลงสู่ลำห้วยกระเสียวซึ่งอยู่ในที่ราบหุบเขาและบริเวณหุบเขาแห่งนี้มีเขื่อนกระเสียวเป็นเขื่อนดินถัดจากที่ราบหุบเขามาทางทิศตะวันออกจะเป็นแนวลูกคลื่นลอนชันถึงเนินเขาแล้วค่อยๆ ลาดเท

○ ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดสุพรรณบุรีมี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านจากทะเลอันดามัน ฤดูหนาวตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ด้วยอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และฤดูร้อน

เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนกลางเดือนพฤษภาคม ด้วยอิทธิพลจากลมฝ่ายตะวันตก

○ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญได้แก่

- แหล่งน้ำในอากาศ ได้แก่ น้ำฝน จังหวัดสุพรรณบุรีมีช่วงฤดูฝนยาวประมาณ 6 เดือน
- แหล่งน้ำผิวดินมีแม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำท่าจีนนอกจากนั้นยังมีลำน้ำอื่นอีกมากมาย
- แหล่งน้ำใต้ดิน คือ น้ำบาดาล เป็นแหล่งน้ำที่สามารถขุดเจาะนำมาใช้ เพื่อการอุปโภค บริโภค และเพื่อการเกษตรได้

จังหวัดสุพรรณบุรี มีการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ การสร้างเขื่อน เช่น เขื่อนกระเสียว ซึ่งเป็นเขื่อนดินสามารถเก็บน้ำได้สูงสุด 250 ล้านลูกบาศก์เมตร จ่ายให้พื้นที่เพาะปลูก 130,000 ไร่ อ่างเก็บน้ำ เช่น บึงฉวาก เป็นบึงธรรมชาติเก็บน้ำได้ 10 ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อให้สำหรับพื้นที่ เกษตร รอบบึง 6,500 ไร่ และยังมีประตูระบายน้ำ คลองส่งน้ำตลอดจนการขุดลอกคูคลอง มีโครงการ บำบัดน้ำเสียในเขตเทศบาลเป็นการคืนชีวิตให้แก่แม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก

○ ทรัพยากรป่าไม้

พื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีรวมกันถึง 376,250 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 11.24 ของ พื้นที่จังหวัด กระจายอยู่ทางตอนเหนือและตะวันตกของจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เบญจพรรณ ประกอบด้วย ไม้เต็ง รัง มะค่าโมง มะค่าแต้ ชิงชัน ชาก ตะเคียนทอง เขตที่ยังคงสภาพป่ามากที่สุด คือ ทางทิศตะวันตกของอ่างเก็บน้ำกระเสียว ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับพื้นที่ป่าจังหวัดกาญจนบุรีและ อุทัยธานี ประกอบด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ป่าองค์พระ ป่าเขาชะงา ป่าเขาห้วยพลูและในเขตวน อุทยานแห่งชาติ เขาพุเตย มีป่าสนสองใบซึ่งมีแห่งเดียวในภาคกลาง

○ สภาพทางสังคม

จังหวัดสุพรรณบุรี มีประชากรทั้งหมด 863,404 คน แยกเป็นชาย 420,807 คน หญิง 442,497 คน ความหนาแน่นของประชากร 161 คน ต่อตารางกิโลเมตร ประชากรเป็นคนไทย คนไทยเชื้อสายจีน ลาว (ลาวเวียง พวน โข่ง ค้าง) กระเหรี่ยง ละว้า เขมร มอญ และญวน โดยกระจายอยู่ในอำเภอต่างๆ เช่น คนไทยเชื้อชาติลาว แบ่งออกเป็นลาวเวียงมีในเขตอำเภอเมือง เดิม บางนางบวช อู่ทอง บางปลาม้า เชื้อชาติกระเหรี่ยงมีในเขตอำเภอด่านช้าง

○ ภาษาพูด

ประชาชนส่วนใหญ่ พูดภาษาไทยกลางและมีลักษณะโดดเด่นของสำเนียงพูดที่ เรียกว่า “พูดเหน่อ” ในหลายๆ ท้องที่ ภาษาเฉพาะเชื้อสายมีพูดกันแต่ในเฉพาะกลุ่ม

○ ศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัดจำนวน 506 วัด โบสถ์ศาสนาคริสต์ จำนวน 9 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง

○ สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดสุพรรณบุรีเกิดจากภาคเกษตรกรรมซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจหลัก การค้าปลีก และค้าส่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญเป็นลำดับที่สอง การอุตสาหกรรมและบริการเป็นลำดับรองลงมา

การประกอบอาชีพ

ภาคการเกษตร ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด ฯลฯ

- ข้าว ที่ผลิตได้ในจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่จะส่งเข้าแปรรูปในโรงสี ข้าวมีมาตรฐานการสีเป็นข้าวคุณภาพดี ระดับข้าวส่งออก มีตลาดกลางข้าวเปลือกที่อำเภอศรีประจันต์
- อ้อย ในจังหวัดสุพรรณบุรีมีโรงงานน้ำตาล 3 โรง ที่อำเภอสามชุก อำเภอด่านช้างและอำเภออู่ทอง
- ปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ประเภทโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่
- ประมง ได้แก่ การเลี้ยงปลาช่อน ปลาดุก กุ้งก้ามกราม ปลานิล กบ และจระเข้

รายได้เฉลี่ยของประชากรจังหวัดสุพรรณบุรี 15,618 บาท/คน/ปี

ภาคการอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อการแปรรูปผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานน้ำตาล โรงน้ำแข็ง โรงงานทำมันเส้น มันอัดเม็ด โรงงานสร้างและซ่อมอุปกรณ์การเกษตร สำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือนมีเครื่องกระป๋อง อาทิ หัวกระป๋อง กระจับกระป๋อง หน่อไม้ฝรั่ง วานหางจระเข้กระป๋อง เป็นต้น อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เช่น โรงงานผลิตรองเท้า ผลิตไฟแช็ก

ภาคหัตถกรรม สินค้าหัตถกรรมที่ขึ้นชื่อ คือ ไม้กวาดใบมะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากทองเหลือง การผลิตเครื่องเบญจรงค์ทอง

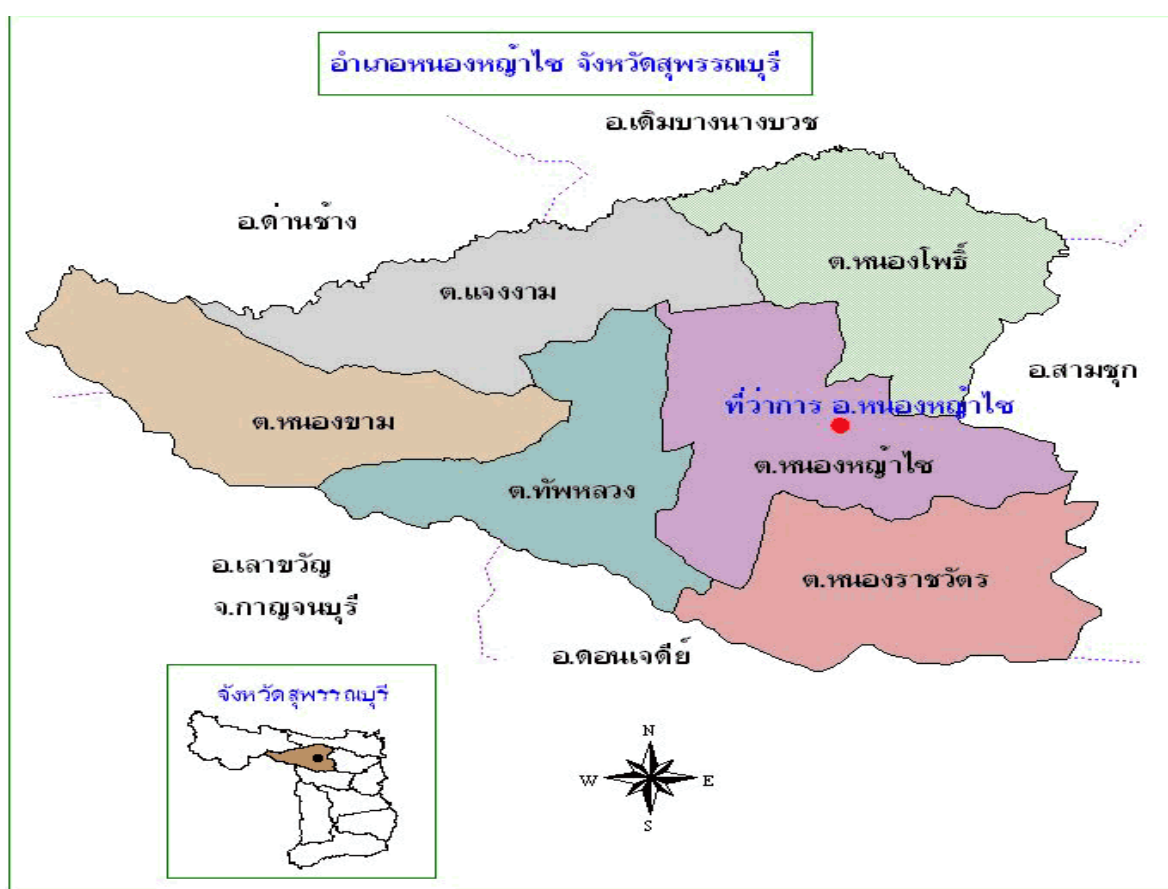
○ การคมนาคม

จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสะดวกในการติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงทุกจังหวัด ถนนได้มาตรฐาน เกาะกลางถนนมีรั้วกันสอยงามไปด้วยไม้ประดับเป็นที่ประทับใจผู้มาเยือน การคมนาคมในจังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งสิ้น 3 ทาง

1. ทางรถยนต์ ประชาชนส่วนใหญ่ ในจังหวัดสุพรรณบุรี เดินทางโดยเส้นทางรถยนต์ สามารถติดต่อทั่วถึงทุกอำเภอ
2. ทางรถไฟ มีทางรถไฟ 1 สาย สุพรรณบุรี - กรุงเทพมหานคร เดินทางวันละ 2 เที่ยว ใช้รถดีเซลรางปรับอากาศ
3. ทางเรือ การคมนาคมทางน้ำ อาศัยลำน้ำต่าง ๆ และแม่น้ำท่าจีนในการเดินเรือและขนส่งสินค้า

1.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน

1.1.1 อำเภอหนองหญ้าไซ

(1) ตำบลหนองหญ้าไซ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

■ ข้อมูลทั่วไป

อำเภอหนองหญ้าไซตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเมือง ของจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 80 กิโลเมตร เดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้มีการประกาศตั้งเป็นกิ่งอำเภอเมื่อปี พ.ศ.2526 และได้ยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อปีพ.ศ.2533 โดยอำเภอหนองหญ้าไซ แบ่งเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 6 ตำบล โดยมี ตำบลหนองหญ้าไซ ตำบลหนอง

โพธิ์ ตำบลแจรงาม ตำบลทัพหลวง ตำบลหนองขาม ตำบลหนองราชวัตร และอีก 1 เทศบาล คือ เทศบาลตำบลหนองหญ้าไซ มีจำนวนหมู่บ้านในเขตอำเภอจำนวน 66 หมู่บ้าน

- โรงเรียนประจำอำเภอในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ ป.1 - ป.6 มี 1 โรงเรียน คือ “โรงเรียนอนุบาลหนองหญ้าไซ”
- โรงเรียนประจำอำเภอในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ ม.1 - ม.6 มี 1 โรงเรียน คือ “โรงเรียนหนองหญ้าไซวิทยา”

เนื้อที่ของตำบลหนองหญ้าไซ

มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 94.29 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 57,500 ไร่

ภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นลูกคลื่นลอนลาด เป็นพื้นที่ถัดเข้ามาจากเขตภูเขาและที่สูง

พื้นที่ป่า

ลักษณะป่าไม้ในเขตพื้นที่ตำบลหนองหญ้าไซ เป็นป่าเศรษฐกิจของเกษตรกร และมีการปลูกไม้ทดแทนบริเวณวัดต่างๆ รวมพื้นที่ประมาณ 150 ไร่

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลหนองโพธิ์ และตำบลแจรงาม
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลหนองราชวัตร และตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลหนองสะเดา อำเภอสามชุก และตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลทัพหลวง

จำนวนหมู่บ้านในตำบลหนองหญ้าไซ มีทั้งสิ้น 13 หมู่บ้าน

หมู่ที่ 1	บ้านบัลลังก์
หมู่ที่ 2	บ้านหนองหลวง
หมู่ที่ 3	บ้านบ่อหว้า
หมู่ที่ 4	บ้านดอนสำโรง
หมู่ที่ 5	บ้านท่าโป่ง
หมู่ที่ 6	บ้านบ่อหว้า
หมู่ที่ 7	บ้านดอนกระเบื้อง
หมู่ที่ 8	บ้านหนองปลารอด

หมู่ที่ 9	บ้านหนองสำโรง
หมู่ที่ 10	บ้านหนองสำโรง
หมู่ที่ 11	บ้านหนองโก
หมู่ที่ 12	บ้านสำโรงเหนือ
หมู่ที่ 13	บ้านหนองมะพราน

ประชากร มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,073 คน แยกเป็นชาย 4,508 คน หญิง 4,565 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 96.22 คน / ตารางกิโลเมตร

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลหนองหญ้าไซ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาคือ ค้าขาย รับจ้างทั่วไป เลี้ยงสัตว์ รับเหมา - ก่อสร้าง อาชีพที่ทำรายได้ให้กับประชาชนในตำบลมากที่สุด คือ อาชีพเกษตรกรรม โดยพืชที่นิยมปลูก ได้แก่ ข้าว อ้อย แตงโม ปลูกพืชผักสวนครัว ด้านการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงไว้สำหรับใช้งานและจำหน่ายในปริมาณไม่มากนักได้แก่โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่

ด้านการผลิตพืช เกษตรกรตำบลหนองหญ้าไซ มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้

ข้าว ตำบลหนองหญ้าไซ มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว รวมทั้งสิ้นประมาณ 33,879 ไร่ ซึ่งพื้นที่อยู่นอกเขตพื้นที่รับน้ำชลประทาน ประมาณ 28,780 ไร่ ในเขตพื้นที่ชลประทานโครงการกระเสียว จำนวน 5,099 ไร่ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ ข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี 1 , ชัยนาท 1 ,ขาวดอกมะลิ 105,ปทุมธานี 1 โดยมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง ประมาณ 9,148 ไร่ให้ผลผลิตในช่วงฤดูนาปรังเฉลี่ยไร่ละ 900 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปรังรวมทั้งสิ้นประมาณ 8,233 ตัน โดยมีราคาผลผลิตข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5 บาท (เป็นราคาเฉลี่ยทั้งปี) คิดเป็นมูลค่าประมาณ 41.2 ล้านบาท สำหรับฤดูนาปีเกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริมเช่นกัน โดยมีผลผลิตเฉลี่ยในเขตชลประทาน ประมาณ 900 กก/ไร่ และนอกเขตชลประทาน ผลผลิตเฉลี่ย 650 กก.ต่อไร่ คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปีรวมทั้งสิ้นประมาณ 18,707 ตัน โดยมีราคาผลผลิตข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6.00 บาท (เป็นราคาเฉลี่ยทั้งปี) คิดเป็นมูลค่าประมาณ 112.2 ล้านบาท

อ้อยโรงงาน ตำบลหนองหญ้าไซ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ในปี 2549/50 รวมทั้งสิ้น 17,521 ไร่ โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12 ตัน/ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บางส่วนเกษตรกร จะนำอ้อยโรงงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โรงงานน้ำตาลสิงห์บุรี และอุทอง สำหรับพันธุ์อ้อยที่เกษตรกรใช้ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K 84-200 ,

อุโมง 1 , อุโมง 2 , อุโมง 3 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยต่อไร่จะมีแนวโน้มลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ 1) คุณภาพและเนื้อดินเสื่อม ซึ่งเกิดจากการเผาใบอ้อยและพฤติกรรม การใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรผิดวิธี จึงทำให้เนื้อดินมีลักษณะเป็นผิวหน้าดินแข็งเป็นดาน 2) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง และ 3) ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ระบบการผลิตด้านปศุสัตว์ และการประมง

ของตำบลหนองหญ้าไซ มีการทำการประมงและเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้

(1) การเลี้ยงโคนม ตำบลหนองหญ้าไซ มีการเลี้ยงโคนม จำนวน 65 ราย จำนวน 665 ตัว ผลผลิตน้ำนมดิบประมาณ 3200 กิโลกรัมต่อวัน โดยการส่งน้ำนมดิบให้แก่สหกรณ์โคนมหนองหญ้าไซ และโรงงานผลิตนมพลาสเจอร์ไรซ์สุพรรณบุรี

(2) การเลี้ยงโคเนื้อ ตำบลหนองหญ้าไซ มีการเลี้ยงโคเนื้อ จำนวน 75 ราย จำนวน 1,586 ตัว เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยฝูง ส่วนใหญ่เป็นโคลูกผสม เมธิกันบาร์มัน เมื่อสิ้นปีจึงคัดจำหน่าย

(3) การเลี้ยงสุกร ตำบลหนองหญ้าไซ มีการเลี้ยงสุกรทั้งแบบฟาร์มและการเลี้ยงแม่พันธุ์ รายย่อย จำนวน 491 ราย ประมาณ 3,100 ตัว ราคาจำหน่ายในพื้นที่ราคา กิโลกรัมละ 35 บาท

(4) การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ตำบลหนองหญ้าไซมีการเลี้ยงไก่บ้าน เฉลี่ยครัวเรือนละ 17 ตัว โดยเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายให้พ่อค้าในท้องถิ่น

(5) การเลี้ยงปลากินพืช พันธุ์ปลาที่เลี้ยงส่วนมาก คือ ปลาดุก ปลานิล เลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน

(6) การเลี้ยงปลากินเนื้อ พันธุ์ปลาที่เลี้ยง คือ ปลาดุก เลี้ยงเพื่อจำหน่ายในตลาดท้องถิ่น และบริโภคในครัวเรือน

ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ

หมู่ที่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)						
	เกษตรกร	แม่บ้านเกษตรกร	เยาวชน	ชาวชุมชน	วิสาหกิจชุมชน	ออมทรัพย์	ปศุสัตว์
1	-	1	1	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	1	-
3	-	1	-	2	3	-	-
4	-	1	-	-	-	-	-
5	-	2	-	1	3	-	-

หมู่ที่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)						
	เกษตรกร	แม่บ้าน เกษตรกร	เยาวชน	ชาวชุมชน	วิสาหกิจชุมชน	ออมทรัพย์	ปศุสัตว์
6	-	1	-	2	-	-	-
7	-	1	-	-	1	-	-
8	-	1	-	-	-	-	-
9	-	1	-	-	-	1	-
10	-	1	-	-	3	1	-
11	-	-	-	-	1	1	-
12	-	1	-	-	-	-	-
13	-	1	-	-	-	-	-
รวม	-	13	1	5	11	4	-

ข้อมูลด้านสังคม

อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลหนองหญ้าไซ แบ่งการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 9,281 คน จำแนกเป็นชาย 4,772 คน หญิง 4,509 คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจะนับถือศาสนาพุทธ ประมาณ 97 เปอร์เซ็นต์ และนับถือศาสนาคริสต์ ประมาณ 3 เปอร์เซ็นต์

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานของประชาชนตำบลหนองหญ้าไซ แต่เดิมมีการย้ายถิ่นฐานมาจากหมู่บ้านและอำเภอใกล้เคียงลักษณะการตั้งถิ่นฐานเป็นการรวมกลุ่มเครือญาติ เพื่อจับจองที่ดินทำกิน ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่ป่าไม้ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ต่อมาจึงมีการออกเอกสารสิทธิ์ เป็น สปก. , นส 3 ก และ โฉนด ตามลำดับ

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของประชาชนตำบลหนองหญ้าไซ มีพิธีกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์เข้าพรรษา,วันขึ้นปีใหม่,และวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ ประชาชนจะไปทำบุญที่วัด และบุตรหลานจะไปทำงานที่ต่างจังหวัดจะกลับมาร่วมทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเป็นการพบปะกันในหมู่ญาติผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ในช่วงดังกล่าวเกษตรกรจะไม่มีการทำงานด้านการเกษตร

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลหนองหญ้าไซ มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่1-6) จำนวน 5 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลหนองหญ้าไซ จะเรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ ประมาณร้อยละ 90 ของประชาชนทั้งตำบลจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเกษตรโดยตรงเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น อนึ่ง สำหรับการนับถือศาสนา ประชาชนร้อยละ 99 ที่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดจำนวน 8 แห่ง

กองทุน

ประชาชนของตำบลหนองหญ้าไซ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและก่อตั้งกองทุนต่างๆ เพื่อโดยใช้แนวทาง /กระบวนการจัดตั้งกองทุนโดยผ่านเวทีชาวบ้านของแต่ละตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในการผลิตหรือประกอบอาชีพด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สำหรับตำบลหนองหญ้าไซ มีกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรจำนวน 45 กองทุน ได้แก่ กองทุนกลุ่มแม่บ้าน, กองทุนข้าวชุมชน, กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 20.2 ล้านบาท

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตำบลหนองหญ้าไซ มีแหล่งความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งในรูปของศิลปวัฒนธรรม และภูมิรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมที่เรียกว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมได้แก่

1) การทำน้ำหมัก หรือสารสกัดชีวภาพ ได้แก่ นายสำรวล ทองสุข หมู่ที่ 5 ตำบลหนองหญ้าไซ และกลุ่มแกนนำโครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในเขตโครงการกระเสียว หมู่ที่ 3 ตำบลหนองหญ้าไซได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และมีการทดลอง ทำใช้เอง จากนั้นได้ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรใกล้เคียง ได้แก่

- น้ำหมักจากพืช
- น้ำหมักจากหอยเชอรี่
- น้ำหมักจากพืชสมุนไพร ใช้ป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช

2) การผลิตสารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราบีบเวอร์เรีย เชื้อราไตรโครเดอร์มา การขยายเชื้อ BT

กลุ่มผู้นำชุมชน

1) ผู้นำเป็นทางการ กำหนด ผู้นำบ้าน จำนวน 13 คน เป็นผู้ดูแลหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้

หมู่ที่ 1	นายสุวรรณ	จันทัก
หมู่ที่ 2	นายเต็ง	ทองสุข
หมู่ที่ 3	นายกลุ่ม	ทองสุข
หมู่ที่ 4	นายสนั่น	ยัมระยา
หมู่ที่ 5	นายเสนาะ	จันทัก

หมู่ที่ 6	นายประสาน	จำสไต
หมู่ที่ 7	นายสุเทพ	ปานเพชร
หมู่ที่ 8	นายประสิทธิ์	อินทร์สว่าง
หมู่ที่ 9	นายมาสุต	เทพวงษ์
หมู่ที่ 10	นายสังเกตการณ์	ตั้งศรีทรัพย์
หมู่ที่ 11	นายผูก	ประไพ
หมู่ที่ 12	นายอุทัย	จิ๋วเจริญ
หมู่ที่ 13	นายจอง	แก้วเรือง

เทศบาลหนองหญ้าไซ มี นายวสันต์ พงษ์วิริยะธรรม เป็นนายกเทศมนตรี

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ มี นายเอกชัย สมชอบ เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหญ้าไซ

2) ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นผู้อาวุโส มีความเสียสละตนให้ความเคารพนับถือ และผู้นำทางศาสนา ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดต่างๆ

3) คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองหญ้าไซ

ผู้นำด้านการพัฒนาการเกษตร

หมู่ที่ 1	นายเทิด	รักศรี
หมู่ที่ 2	นายโสภณ	วันทอง
หมู่ที่ 3	นายรัช	ทองโสภา
หมู่ที่ 4	นายประดิษฐ์	เชื้อคำสอน
หมู่ที่ 5	นายชัย	ศรีเงินงาม
หมู่ที่ 6	นายเตียม	จันทร์เสวก
หมู่ที่ 7	นายสุนทร	ศรีนวล
	นายเที่ยง	ปานเพชร
หมู่ที่ 8	นายสมบัติ	ศรีแจ่ม
หมู่ที่ 9	นายวิมล	สว่างศรี
หมู่ที่ 10	นายมงคล	ตั้งศรีทรัพย์
หมู่ที่ 11	นายสมาน	แก้วเรือง
หมู่ที่ 12	นายวิชา	ธัญญเจริญ
หมู่ที่ 13	นายกมล	แก้วเรือง

(2) ตำบลแจงงาม อำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี**■ ข้อมูลทั่วไป****ด้านกายภาพ****ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลแจงงาม**

ตำบลแจงงาม เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 41,250 ไร่ ห่างจากที่ตั้งตัวอำเภอนองหญ้าไซ ประมาณ 7 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดประมาณ 72 กิโลเมตร โดยมีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ลำห้วยกระเสียว อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ต. ทัพหลวง ต.หนองหญ้าไซ ต.หนองขาม อ. นองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ต. หนองโพธิ์ อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ต.หนองขาม อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี

การคมนาคม

ที่ใช้ในการสัญจรไปมาติดต่อกับ ตำบล – อำเภอ – จังหวัด ต่างๆ มีดังนี้

1. ถนนทางหลวง สาย อุทอง – บ้านไร่
2. ถนนทางหลวง สาย ด่านช้าง – สามชุก
3. ถนนภายในหมู่บ้าน – ตำบล ส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง

ลักษณะสภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลแจงงาม เป็นที่ลุ่มดินเหนียว ดินร่วนปนทราย และพื้นที่ดอน ดินเหนียว มีความลาดชัน 2 – 5 % มีเนื้อที่จำนวน 41,250 ไร่ และเป็นพื้นที่ประกอบ การเกษตร 38,018 ไร่

แหล่งน้ำ ตำบลแจงงาม มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม และเพื่อการอุปโภค/บริโภค ได้แก่

- มีแหล่งน้ำลำห้วยกระเสียวไหลผ่าน โดยได้รับน้ำจากเขื่อนดิน โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เกษตรกรนำมาใช้ประโยชน์ได้บางส่วน
- การใช้น้ำใต้ดินในพื้นที่ตำบลแจงงามมีการเจาะบ่อบาดาล เพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตร จำนวน 348 บ่อ จำนวนระดับน้ำใต้ดิน 30 – 50 เมตร
- การสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำจากลำห้วยกระเสียว ซึ่งเกษตรกรสูบน้ำใช้เอง ในฤดูแล้ง (สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า หมู่ที่ 3,4,7)

สภาพอากาศ โดยทั่วไปของตำบลแจงงาม มีลักษณะแบบร้อนชื้น

สิ่งสาธารณูปโภคที่สำคัญ

- วัด/สถานที่สำคัญทางศาสนา ตำบลแจรงาม มีวัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 แห่ง ได้แก่ วัดสระเตย, วัดโคกพระ, วัดวังน้ำโจน, วัดแจรงาม, วัดโปรงกระมัง, วัดก้อนแก้ว, วัดตงเชือก, วัดหนองพงษ์เจริญ
- สถานศึกษา ตำบลแจรงาม มีโรงเรียนสำหรับการให้บริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านสระเตย, โรงเรียนบ้านโคกพระ, โรงเรียนบ้านวังน้ำโจน, โรงเรียนบ้านแจรงาม, โรงเรียนบ้านตงเชือก
- สถานีอนามัย ตำบลแจรงาม มีสถานีอนามัย/สถานพยาบาลสำหรับการให้บริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 2 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 1, 3
- หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน สำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและอื่นๆ จำนวน 8 แห่ง ซึ่งมีความพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ โดยตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน

สิ่งก่อสร้างสาธารณประโยชน์ประจำตำบล

ตำบลแจรงาม มีสิ่งสาธารณูปโภคที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและสามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลแจรงาม จำนวน 1 แห่ง โดยตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ใช้สำหรับเรียนรู้ในด้านการประกอบอาชีพ ของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

ระบบการผลิตด้านเกษตรกรรมที่สำคัญ ดังนี้

ด้านการผลิตพืช ของเกษตรกรตำบลแจรงาม มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้

ข้าว ตำบลแจรงาม มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว รวมทั้งสิ้นประมาณ 3,450 ไร่ โดยมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 450 กิโลกรัม ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่นอกเขตพื้นที่รับน้ำชลประทาน สำหรับการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกรส่วนใหญ่ จะอยู่ในรูปแบบของการผลิตครบวงจร

อ้อยโรงงาน ตำบลแจรงาม มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ในปี 2549/50 รวมทั้งสิ้น 24,301 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่การเกษตรทั้งตำบล โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12 ตัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บางส่วนเกษตรกร จะนำอ้อยโรงงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับพันธุ์อ้อยโรงงานที่เกษตรกร ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K 28-200 , อู๋ทอง 1 , อู๋ทอง 2 , อู๋ทอง 3 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยต่อไร่จะมีแนวโน้มลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ 1) คุณภาพและเนื้อดินเสื่อม ซึ่งเกิดจากการเผาอ้อยและพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรผิดวิธี จึงทำให้เนื้อดินมีลักษณะเป็นผิวหน้าดินแข็งเป็นดาน 2) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง และ 3) ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

พืชผัก ตำบลแจรงาม มีพื้นที่เพาะปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ เช่น ผักคะน้า , ถั่วฝักยาว , พริก , กระเจี๊ยบเขียว, มะเขือ , หน่อไม้ฝรั่ง , ผักกาดเขียว เป็นต้น ในปี 2549/50 รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,225 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 3 ตัน สิ่งที่เกี่ยวข้องการถือปฏิบัติโดยทั่วไป ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพ และความปลอดภัยจากสารเคมีในการผลิตพืชผัก โดยใช้จุลินทรีย์ หรือสารสกัดชีวภาพ ใน กระบวนการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างสูงในปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตำบลแจรงาม มีพื้นที่ใช้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกรในสาขาการผลิตพืช โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยมีรายละเอียดตามตาราง

ตาราง แสดงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินตำบลแจรงาม

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)						
			อ้อยโรงงาน	ข้าว	ไม้ผล	พืชผัก	เลี้ยงสัตว์	ประมง	สวนป่า
1	179	4,625	3,123	1,071	26	65	11	-	15
2	116	3,999	3,103	585	33	68	16	-	-
3	132	4,869	4,263	340	36	30	15	-	-
4	186	7,432	6,200	624	40	8	12	-	3
5	172	5,539	4,393	150	32	660	20	-	7
6	122	4,584	3,873	-	32	279	5	-	34
7	106	4,593	4,063	-	34	122	12	-	10
8	105	6,022	5,283	300	47	32	10	-	10
รวม	1,118	10,663	34,301	2,035	280	1,334	101	-	79

ที่มา : ข้อมูลพื้นฐานประจำตำบลแจรงาม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตรจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่สำคัญดังนี้

1) กลุ่มอาชีพการทำนา เกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนา โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การหว่าน การดูแลรักษา การเกี่ยว และการขนส่ง เป็นต้น เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าแรงงานทั้งสิ้น 520 บาท ต่อไร่ต่อฤดู แยกเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 แรงงาน (Man/Day) เป็นเงินทั้งสิ้น 520 บาท

2) กลุ่มอาชีพการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน เกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกอ้อยโรงงาน โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การหว่าน การดูแลรักษา

การเกี่ยว และการขนส่ง เป็นต้นจะต้องใช้แรงงานในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเฉลี่ยไร่ละ 20 แรงงาน (Man/Day) เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าแรงงานรวมทั้งสิ้น 2,960 บาทต่อไร่ ทั้งนี้ จะมีการจ้างและเคลื่อนย้ายแรงงานมาจากต่างจังหวัดเฉพาะอย่างแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแรงงานที่อัตราค่าจ้างเฉลี่ยอัตราวันละ 150 บาท ทั้งนี้แรงงานดังกล่าวจะอยู่กับเกษตรกรเจ้าของกิจการเป็นเวลานานและบางส่วนจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นครั้งคราว

การรวมกลุ่มต่าง ๆ

เกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพการเกษตรที่มีความหลากหลาย โดยมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่ชัดเจนจำแนกออกเป็น 1)การประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ/อุตสาหกรรม ประมาณ 66 เปอร์เซ็นต์ 2)การประกอบอาชีพเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประมาณ 14 เปอร์เซ็นต์ และ 3) การประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จึงทำให้เกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร ด้านเงินทุน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในแต่ละอาชีพ ดังรายละเอียด ตารางที่ แสดงจำนวนกลุ่มกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ

ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ

หมู่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)				หมายเหตุ
	เกษตรกร	แม่บ้านเกษตรกร	ทอผ้า	วิสาหกิจชุมชน	
1	-	1	-	1	
2	-	1	-	-	
3	-	1	-	2	
4	-	1	-	1	
5	-	1	1	1	
6	1	1	-	-	
7	-	1	-	-	
8	1	1	-	1	
รวม	2	8	1	6	

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากร

จากข้อมูลและสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรจนถึงวันที่ 24 กันยายน 2549 ตำบลแจรงาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลแจรงาม แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 6,580 คน จำแนกเป็นชาย 3,214 คน หญิง 3,366 คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจะนับถือศาสนาพุทธ

ตาราง แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนเกษตรกรตำบลแจงงาม

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน เกษตรกร
		ชาย	หญิง	รวม	
1	สระเตย	489	502	991	284
2	โคกพระ	358	386	744	209
3	วังน้ำโจน	276	298	574	187
4	แจงงาม	574	617	1,191	364
5	โปรงกระมัง	422	427	849	242
6	ก้อนแก้ว	376	404	780	262
7	ดงเชือก	441	429	870	240
8	หนองหญ้าดอกขาว	278	303	581	162
	รวม	3,214	3,366	6,580	1,950

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอหนองหญ้าไซ

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

1) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของประชาชนตำบลแจงงาม มีพิธีกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์เข้าพรรษา,วันขึ้นปีใหม่ ,และวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ ประชาชนจะไปทำบุญที่วัด และบุตรหลานจะไปทำงานที่ต่างจังหวัด จะกลับมาร่วมทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเป็นการพบปะกันในหมู่ญาติผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุใน หมู่บ้าน ในช่วงดังกล่าวเกษตรกรจะไม่มีการทำงานด้านการเกษตร

2) ศิลปวัฒนธรรม ของประชาชนตำบลแจงงาม ที่สำคัญและก่อให้เกิดรายได้ต่อเกษตรกร และประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ได้แก่ การเลี้ยงไหม และทอผ้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาว อีสาน ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา สามารถเป็นอาชีพที่ทำรายได้เสริมให้กับประชาชน ภายในกลุ่มและ ขยายไปยังหมู่บ้านใกล้เคียง

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลแจงงาม มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมปีที่1-6) จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านสระเตย,โรงเรียนบ้านโคกพระ,โรงเรียนบ้านวังน้ำโจน,โรงเรียนบ้านแจงงาม, โรงเรียนบ้านดงเชือก ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลแจงงาม จะเรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ (จบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ประมาณ ร้อยละ 90 ของประชาชนทั้งตำบล จะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการ พัฒนาเกษตรโดยตรงเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น

กองทุน

ประชาชนของตำบลแจรงงาม ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและก่อตั้งกองทุนต่างๆ เพื่อโดยใช้แนวทาง /กระบวนการจัดตั้งกองทุนโดยผ่านเวทีชาวบ้านของแต่ละตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในการผลิตหรือประกอบอาชีพด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สำหรับตำบลแจรงงาม มีกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรจำนวน 10 กองทุน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 10 ล้านบาท และมีกองทุนประเภทอื่นๆ จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ดังรายละเอียดตารางที่แสดงจำนวนและประเภทกองทุนต่างๆ

ตาราง แสดงจำนวนและประเภทกองทุนต่างๆ

หมู่ที่	กองทุนหมู่บ้าน	แม่บ้านเกษตรกร	กข.คจ.	หน่อไม้ฝรั่ง
1	1	-	-	1
2	1	-	-	-
3	1	1	-	-
4	1	-	-	-
5	1	1	1	
6	1	-	-	-
7	1	-	1	-
8	1	-	1	1
รวมทั้งสิ้น	8	2	3	2

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตำบลแจรงงาม มีแหล่งความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งในรูปของศิลปวัฒนธรรม และภูมิรู้ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมที่เรียกว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมได้แก่

1) การทำน้ำหมัก หรือสารสกัดชีวภาพ ได้แก่ นางลำไย มหาพล บ้านเลขที่ 9/4 หมู่ที่ 1 ตำบลแจรงงาม ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และมีการทดลอง ทำใช้เอง จากนั้นได้ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรใกล้เคียง ได้แก่

- น้ำหมักจากพืช
- น้ำหมักจากพืชสมุนไพร ใช้ป้องกันกำจัดเชื้อราในผัก
- การผลิตสารชีวภัณฑ์

(3) ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

■ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลทัพหลวง

ตำบลทัพหลวง เป็นตำบลหนึ่งในจำนวน 6 ตำบลของอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอหนองหญ้าไซ ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมด 67 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 41,875 ไร่

โดยมีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลแจงงาม,หนองขามและตำบลหนองโพธิ์ อำเภอหนองหญ้าไซ

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลทะเลบก อำเภอดอนเจดีย์ และ ตำบลหนองปลิง

อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลหนองหญ้าไซ และตำบลหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ

และตำบลทะเลบก อำเภอดอนเจดีย์

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ

ลักษณะสภาพภูมิประเทศ

ตำบลทัพหลวงมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนลาดสลับกับลอนชันและมีที่ราบบางส่วน

สภาพอากาศ โดยทั่วไปของตำบลทัพหลวง มีลักษณะร้อนชื้น

สิ่งสาธารณูปโภค

- วัด/สถานที่สำคัญทางศาสนา ตำบลทัพหลวง มีวัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 แห่ง ได้แก่

1. วัดทัพหลวง หมู่ที่ 2
2. วัดหนองกระถิ่น หมู่ที่ 3
3. วัดกองเงิน หมู่ที่ 3
4. วัดทัพตาแทน หมู่ที่ 4
5. วัดหนองกระอัฐ หมู่ที่ 6
6. วัดทุ่งหนองแก้ว หมู่ที่ 8
7. วัดโค้งบ่อแร่ หมู่ที่ 9

- สถานศึกษา ตำบลทัพหลวง มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา สำหรับให้บริการประชาชนรวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านทัพหลวง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งอยู่หมู่ที่ 2

2. โรงเรียนบ้านหนองกระถิ่น ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งอยู่หมู่ที่ 3
3. โรงเรียนบ้านทัพตาแทน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ตั้งอยู่หมู่ที่ 4
4. โรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ตั้งอยู่หมู่ที่ 8
 - สถานีอนามัย ตำบลทัพหลวง มีสถานีอนามัย/สถานพยาบาลสำหรับการบริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 2 แห่ง คือสถานีอนามัยตำบลทัพหลวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 และสถานีอนามัยบ้านไค้งบ่อแร่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 9
 - หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน สำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและอื่นๆ จำนวน 11 แห่ง ซึ่งมีความพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ โดยตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน

สิ่งก่อสร้างสาธารณประโยชน์ประจำตำบล

ตำบลทัพหลวง มีสิ่งสาธารณูปโภคที่เป็นประโยชน์ สามารถนำมาใช้ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร ดังนี้

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทัพหลวง จำนวน 1 แห่ง โดยตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2 ใช้สำหรับเรียนรู้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมข่าวสารทางการเกษตร
- ลานตากข้าว และผลผลิตทางการเกษตร ตำบลทัพหลวงมีลานตากข้าวและผลผลิตทางการเกษตร จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 และ หมู่ที่ 7

ระบบการผลิตพืช

ด้านการผลิตพืช เกษตรกรตำบลทัพหลวง มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญดังนี้

ข้าว ตำบลทัพหลวง มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว รวมทั้งสิ้นประมาณ 16,650 ไร่ ซึ่งพื้นที่จะอยู่นอกเขตพื้นที่รับน้ำฝน โดยแยกพื้นที่ปลูกข้าวออกเป็นข้าวนาปี 16,650 ไร่หรือประมาณร้อยละ 37.38 ของพื้นที่การเกษตรทั้งตำบล และพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง 1,451 ไร่ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ ข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี 1 , ชัยนาท 1 ,หอมมะลิ,ปทุมธานี 1 โดยให้ผลผลิตในช่วงฤดูนาปรังเฉลี่ยไร่ละ 900 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปรังรวมทั้งสิ้นประมาณ 1,305 ตัน โดยมีราคาผลผลิตข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5 บาท (เป็นราคาเฉลี่ยทั้งปี) คิดเป็นมูลค่าประมาณ 6.52 ล้านบาท สำหรับฤดูนาปีเกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริมเช่นกัน ได้แก่ ข้าวพันธุ์ข้าวดอกมะลิ 105 เป็นต้น โดยมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 450 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปีรวมทั้งสิ้นประมาณ 7,492.50 ตัน โดยมีราคาผลผลิตข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 6 บาท (เป็นราคาเฉลี่ยทั้งปี) และผลผลิตรวมทั้งปีประมาณ 6,339.15 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 44.95 ล้านบาท

อ้อยโรงงาน ตำบลทัพหลวง มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน รวมทั้งสิ้น 20,704 ไร่ โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12 ตัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอ

ด้านข้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บางส่วนเกษตรกร จะนำอ้อยโรงงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับพันธุ์อ้อยโรงงานที่เกษตรกรใช้ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K 84-200 , อู่ทอง 1 , อู่ทอง 2 , อู่ทอง 3 เป็นต้น จะเห็นว่าผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยต่อไร่จะมีแนวโน้มลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ 1) คุณภาพและเนื้อดินเสื่อม ซึ่งเกิดจากการเผาใบอ้อยและพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรผิดวิธี จึงทำให้เนื้อดินมีลักษณะเป็นผิวหน้าดินแข็งเป็นดาน 2) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง และ 3) ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

มันสำปะหลัง ตำบลทัพหลวง มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง ประมาณ 506 ไร่ พันธุ์ที่ปลูกส่วนมากคือ เกษตรศาสตร์ 50 ,ระยะยง 60 ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 2,500 กิโลกรัม เนื่องจากตำบลทัพหลวงมีสภาพแห้งแล้งดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มันสำปะหลังเป็นพืชทนแล้ง ซึ่งสามารถปลูกได้ดี พอที่จะทดแทนพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นได้

ปฏิทินกิจกรรมในการดูแล ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ตำบลทัพหลวง

กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวนาปี						←						→
ข้าวนาปรัง		←			→							→
อ้อยโรงงาน			→		←							→
พืชผัก	←											→
ไม้ผล	←											→
โคเนื้อ	←											→
โคนม	←											→
สัตว์ปีก	←											→
สุกร	←											→

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ขนาดการถือครองที่ดินการเกษตรตำบลทัพหลวง

บ้าน	หมู่ที่	ครัวเรือนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ถือครองการเกษตร (ไร่)	เฉลี่ย/ครัวเรือน (ไร่)
ทัพหลวง	1	160	3,200	20
ห้วยหลวง	2	130	2,958	23
หนองกระถิ่น	3	275	4,876	18
ทัพตาแทน	4	200	3,882	20
ทัพยายดาบ	5	108	3,144	29
หนองกระอิฐ	6	189	2,765	15
สระกลอย	7	101	2,592	26
ทุ่งหนองแก้ว	8	217	4,209	19
โค้งป่อแร่	9	107	2,764	26

บ้าน	หมู่ที่	ครัวเรือนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ถือครองการเกษตร (ไร่)	เฉลี่ย/ครัวเรือน (ไร่)
หนองบัวหึง	10	115	2,662	31
หนองผึ่ง	11	140	3,063	22
หนองอีพัง	12	153	3,316	22
รวม	12	1,895	39,431	

การรวมกลุ่มต่าง ๆ

เกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพการเกษตรที่มีความหลากหลาย โดยมีเป้าหมายใน การประกอบอาชีพที่ชัดเจนจำแนกออกเป็น 1)การประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ/อุตสาหกรรม ประมาณ 66 เปอร์เซ็นต์ 2)การประกอบอาชีพเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประมาณ 14 เปอร์เซ็นต์ และ 3) การประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จึงทำให้เกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร ด้านเงินทุน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในแต่ละอาชีพ ดังรายละเอียด ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ

ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ

หมู่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)							
	เกษตรกร	แม่บ้าน เกษตรกร	วิสาหกิจ ชุมชน	ข้าว ชุมชน	หม่อน ไหม	ไม้ ผล	ออม ทรัพย์	ปศุ สัตว์
1	-	1	1	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	-	-	-
3	-	1	4	-	-	-	-	-
4	-	1	2	-	-	-	-	-
5	-	1	1	-	-	-	-	-
6	-	1	4	-	-	-	-	-
7	1	1	5	1	-	-	-	-
8	-	1	2	-	-	-	-	-
9	-	1	1	-	-	-	-	-
10	-	1	1	-	-	-	-	-
11	-	1	-	-	-	-	-	-
12	-	1	-	-	-	-	-	-
รวม	1	12	21	1	-	-	-	-

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากร จากข้อมูลและสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรปัจจุบัน มกราคม 2550 ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลทัพหลวง แบ่งการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 9,604 คน จำแนกเป็นชาย 4,807 คน หญิง 4,797 คน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจะนับถือศาสนาพุทธ

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานของประชาชนตำบลทัพหลวง แต่เดิมมีการย้ายถิ่นฐานมาจากหมู่บ้านและอำเภอใกล้เคียงลักษณะการตั้งถิ่นฐานเป็นการรวมกลุ่มเครือญาติ เพื่อจับจองที่ดินทำกิน ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่ป่าไม้ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ต่อมาสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ดำเนินการจัดสรรและออกเอกสารสิทธิ์ เป็น สปก. 4-01 ให้กับเกษตรกร

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของประชาชนตำบลทัพหลวง มีพิธีกรรมที่ส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์ล้เข้าพรรษา,วันขึ้นปีใหม่,และวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ ประชาชนจะไปทำบุญที่วัด และบุตรหลานจะไปทำงานที่ต่างจังหวัด จะกลับมาร่วมทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเป็นการพบปะกันในหมู่ญาติผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ในช่วงดังกล่าวเกษตรกรจะไม่มีการทำกิจกรรมทางด้านการเกษตร

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลทัพหลวง มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่1-6) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่โรงเรียนบ้านทัพหลวง ,โรงเรียนบ้านหนองกระถิ่น,โรงเรียนบ้านทัพตาแทนและโรงเรียนบ้านทุ่งหนองแก้ว ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลทัพหลวงจะเรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ประมาณร้อยละ 90 ของประชาชนทั้งตำบล จะส่งผลกระทบต่อตรงต่อการพัฒนาเกษตรโดยตรงเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น อนึ่ง สำหรับการนับถือศาสนา ประชาชนร้อยละ 99 ที่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ วัดทัพหลวง,วัดหนองกระถิ่น,วัดทัพตาแทน,วัดหนองกระอิฐ,วัดทุ่งหนองแก้วและวัดโค้งบ่อแร่

กองทุน

ประชาชนของตำบลทัพหลวง ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและก่อตั้งกองทุนต่างๆ เพื่อโดยใช้แนวทาง/กระบวนการจัดตั้งกองทุนโดยผ่านเวทีชาวบ้านของแต่ละตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในการผลิตหรือประกอบอาชีพด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สำหรับตำบลทัพหลวง มีกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรจำนวน 25 กองทุน ได้แก่ กองทุนกลุ่มแม่บ้าน,กองทุนข้าวชุมชน,กองทุนผลไม้,กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 13 ล้านบาท

บาท และมีกองทุนประเภทอื่นๆ จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ดังรายละเอียดตาราง แสดงจำนวนและประเภทกองทุนต่างๆ

ตาราง แสดงจำนวนและประเภทกองทุนต่าง ๆ

หมู่ที่	แม่บ้าน	ข้าวชุมชน	กขคจ.	เงินล้าน	ออมทรัพย์	รวมทั้งสิ้น
1	1	-	-	1	-	2
2	1	-	-	1	-	2
3	1	-	-	1	-	2
4	1	-	-	1	-	2
5	1	-	-	1	-	2
6	1	-	-	1	-	2
7	1	1	-	1	-	3
8	1	-	-	1	-	2
9	1	-	-	1	-	2
10	1	-	-	1	-	2
11	1	-	-	1	-	2
12	1	-	-	1	-	2
รวม	12	1	-	12	-	25

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตำบลทัพหลวง มีแหล่งความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งในรูปของศิลปวัฒนธรรม และภูมิรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมที่เรียกว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมได้แก่การทำน้ำหมัก หรือสารสกัดชีวภาพ ได้แก่ นายเฉลียว ปานเนียม บ้านเลขที่ 322/1 หมู่ที่ 3 ตำบลทัพหลวง ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และมีการทดลอง ทำใช้เอง จากนั้นได้ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรใกล้เคียงทุกวันพุธ

ผู้นำ ลักษณะผู้นำในชุมชน

1. ผู้นำเป็นทางการ

- ด้านปกครอง มีกำนัน เป็นผู้ดูแล ในระดับตำบลในระดับหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำ
- ด้านการบริหารงานสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลทัพหลวง มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทัพหลวง เป็นผู้บริหารงบประมาณ

2. ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ

รายชื่อผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน) ในตำบลทัพหลวง

1. นายวิโรจน์ สดคมขำ	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1
2. นายสุรพล พึ่งขุ่ม	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2
3. นายประกอบ ศรีโมรา	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3

4. นายดงรัก	อ่วมเสื่อ	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4
5. นายทองซบ	อร่ามรัมย์	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5
6. นายบาง	พลายละหาร	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6
7. นายจุ่น	ทองสุข	ตำแหน่ง กำนัน หมู่ที่ 7
8. นายมะยม	แก้วเรือง	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8
9. นายเสริม	จันทร์เสวก	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9
10. นายชะเอม	เมธสาร	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 10
11. นายประยูร	สว่างศรี	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 11
12. นายทุเรียน	โพธิ์สุวรรณ	ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 12

รายชื่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทัพหลวง
อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายบุญส่ง แก้วเรือง	อาสาสมัครเกษตร	ประธานศูนย์ฯ
2.	นายวิโรจน์ สดคมขำ	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
3.	นายลำเทียน สวนดอกไม้	สมาชิก อบต.	กรรมการ
4.	นายประกอบ ศรีโมรา	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
5.	นายวิเชียร ทองศรี	สมาชิก อบต.	กรรมการ
6.	นายดงรัก อ่วมเสื่อ	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
7.	นายทองซบ อร่ามรัมย์	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
8.	นายละออ หอมยามเย็น	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
9.	นายมะยม แก้วเรือง	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
10.	นายมานิตย์ จันทร์เสวก	สมาชิก อบต.	กรรมการ
11.	นายชะเอม เมธสาร	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
12.	นายประดิษฐ์ เปรมทอง	สมาชิก อบต.	กรรมการ
13.	นายทุเรียน โพธิ์สุวรรณ	ผู้ใหญ่บ้าน	กรรมการ
14.	นายณรงค์ชัย คงประเสริฐ	สมาชิก อบต.	กรรมการ
15.	น.ส.เบญจวรรณ คงคา	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและเลขานุการ

(4) ตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

■ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองขาม

ตำบลหนองขาม เป็นตำบลหนึ่งอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้น 42,187 ไร่ โดยตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก ห่างจากที่ตั้งตัวอำเภอหนองหญ้าไซ ประมาณ 17 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดฯ ประมาณ 62 กิโลเมตร โดยมีเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลด่านช้าง อำเภอด่านช้าง
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ และ ตำบลหนองปลิง อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลแจงงาม อำเภอหนองหญ้าไซ
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลหนองปลิง อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

สภาพภูมิประเทศ

ตำบลหนองขาม มีลักษณะสภาพเป็นที่ราบสูง ลาดชันเล็กน้อยอยู่ในเขตแห้งแล้ง นอกเขตชลประทานไม่มีภูเขา มีลำห้วยกระเสียวไหลผ่านทางด้านทิศเหนือของตำบล เป็นเส้นแบ่งอาณาเขตกับเขตอำเภอด่านช้าง

สภาพภูมิอากาศ

สภาพอากาศโดยทั่วไปของตำบลหนองขาม มีลักษณะแบบร้อนกึ่งแห้งแล้ง กล่าวคือ ฤดูร้อนได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกเฉียงเหนือและลมฝ่ายใต้พัดผ่าน ตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ส่วนฤดูฝน ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม และฤดูหนาวได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่กลางเดือนตุลาคม ถึงกลางเดือนมกราคม

ตำบลหนองขาม มีสิ่งก่อสร้างและสาธารณประโยชน์ต่อเกษตรกร ดังนี้

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 1 แห่ง โดยตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม
- ลานตากข้าวและผลผลิตทางการเกษตร มี 3 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1,4,5
- โรงเรียน มี 4 แห่ง

1. โรงเรียนบ้านหนองห้าง	หมู่ที่ 8 ตำบลหนองขาม
2. โรงเรียนบ้านหนองแห่น	หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขาม
3. โรงเรียนวัดหนองขาม	หมู่ที่ 5 ตำบลหนองขาม
4. โรงเรียนบ้านราษฎร์บำรุง	หมู่ที่ 7 ตำบลหนองขาม
- ศูนย์เด็กเล็ก มี 2 แห่ง

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองขาม

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนกลาง

- การศาสนา มีวัดในพื้นที่ จำนวน 8 วัด คือ

1. วัดดอนกลาง หมู่ที่ 1

2. วัดหนองกระทิงทอง หมู่ที่ 1

3. วัดหนองแหน หมู่ที่ 2

4. วัดทะเลเพลาะ หมู่ที่ 3

5. วัดหนองขาม หมู่ที่ 5

6. วัดราษฎร์บำรุง หมู่ที่ 7

7. วัดหนองห้าง หมู่ที่ 8

8. วัดหนองเสือเต็น หมู่ที่ 10

นอกจากนี้ยังมีโบสถ์คริสต์ อีก 1 แห่ง ที่หมู่ที่ 4

- การสาธารณสุข มีสถานอนามัย 2 แห่ง

1. สถานอนามัยบ้านหนองขาม หมู่ที่ 5

2. สถานอนามัยบ้านหนองเสือเต็น หมู่ที่ 10

- สถานีวิทยุ หอกระจายข่าว

มีสถานีวิทยุชุมชน 2 แห่ง ที่หมู่ที่ 4 และหมู่ที่ 7 หอกระจายข่าวมี 11 แห่ง ตั้งอยู่ที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน

ระบบการผลิต

ด้านการผลิตพืช

อ้อยโรงงาน ตำบลหนองขาม มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปี 2550/51 รวมทั้งสิ้นประมาณ 25,787 ไร่ โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12 ตัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เกษตรกรบางส่วนจะนำอ้อยส่งให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลกลุ่มวังขนาย อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสิงห์บุรี สำหรับพันธุ์อ้อยโรงงานที่เกษตรกรใช้ปลูกส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K 84-200 , อู่ทอง 1 , อู่ทอง 2 , อู่ทอง 3, พันธุ์ลำปาง การปลูกอ้อยของเกษตรกรผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่จะมีแนวโน้มว่าผลผลิตจะลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่

1) คุณภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินเสื่อมลง ซึ่งเกิดจากการเผาใบอ้อยเพื่อตัดส่งโรงงานเผาใบอ้อยเพื่อเตรียมดินปลูกใหม่และการใช้ปุ๋ยเคมีในการเพิ่มผลผลิตเพียงอย่างเดียว โดยไม่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วย จึงทำให้อินทรีย์วัตถุในดิน สิ่งมีชีวิตในดินตาย ดินแข็งเป็นดาน ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง

2) ปริมาณน้ำฝน และน้ำไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของอ้อยจึงทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ข้าว ตำบลหนองขาม มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว ฤดูนาปี ประมาณ 6,240 ไร่อยู่นอกเขตชลประทานปลูกโดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากบ่อบาดาล พันธุ์ข้าวที่ปลูกเกษตรกรจะใช้พันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ ข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี 1, ชัยนาท 1, ปทุมธานี 1 โดยได้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 900 กิโลกรัม และข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวไวแสง ได้ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 650 กิโลกรัม

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

รายได้ รายจ่าย ของครัวเรือนเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ได้แก่ ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง เฉลี่ยเกษตรกรจะมีรายได้ทั้งในและนอกภาคเกษตรทั้งปี ประมาณ 120,000 บาท โดยแยกเป็นรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 90,000 บาท และนอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 30,000 บาท สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาเฉลี่ยปีละประมาณ 110,000 บาท จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีรายได้และรายจ่ายใกล้เคียงกัน ทำให้มีเงินออมน้อยไม่พอใช้จ่าย ทำให้เกษตรกรส่วนมากเป็นหนี้สินสถาบันการเงินต่างๆ มากขึ้น

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากรจากข้อมูลและสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรปัจจุบัน มกราคม 2550 ตำบลหนองขาม แบ่งการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลจะนับถือศาสนาพุทธ มีครัวเรือนทั้งหมด 2,394 ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร 2,394 ครัวเรือน ประชากร 8,887 คน ชาย 4,411 คน หญิง 4,476 คน

ตาราง แสดงจำนวนครัวเรือนและประชากรในตำบลหนองขาม

บ้าน	หมู่ ที่	ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนประชากร (คน)			ครัวเรือน เกษตรกร
			ชาย	หญิง	รวม	
บ้านคัตตูต	1	205	379	411	790	205
บ้านหนองกระตังทอง	2	112	226	241	467	112
บ้านทะเลเพลาะ	3	132	262	257	519	132
บ้านหนองแหน	4	134	268	276	544	134
บ้านหนองขาม	5	306	630	602	1,232	306
บ้านตรอกสะเตา	6	200	355	362	717	200
บ้านห้วยน้ำจันทร์	7	440	734	703	1,437	440
บ้านหนองห้าง	8	202	385	382	767	202

บ้าน	หมู่ ที่	ครัวเรือน ทั้งหมด	จำนวนประชากร (คน)			ครัวเรือน เกษตรกร
			ชาย	หญิง	รวม	
บ้านทุ่งแสม	9	322	596	610	1,206	322
บ้านหนองเสือเต็น	10	218	354	384	738	218
บ้านห้วยน้ำจันทร์ใต้	11	123	222	248	470	123
รวม		2,394	4,411	4,476	8,887	2,394

การรวมกลุ่มต่าง ๆ ปัจจุบันเกษตรกรในตำบลหนองขามมีการรวมกลุ่มกันดังนี้

- วิสาหกิจชุมชน จำนวน 23 วิสาหกิจ
- แม่บ้านเกษตรกร จำนวน 11 กลุ่ม
- ยุวเกษตรกร จำนวน 1 กลุ่ม
- ช่างชุมชน จำนวน 3 กลุ่ม
- หม่อน/ไหม จำนวน 3 กลุ่ม

(5) ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

■ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองโพธิ์

ตำบลหนองโพธิ์ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 44,958 ไร่ ห่างจากที่ตั้งตัวอำเภอหนองหญ้าไซ ประมาณ 8 กิโลเมตร

โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดกับ เทศบาลตำบลบ่อกรุ และตำบลป่าสะแกอำเภอเดิมบางนางบวช
- ทิศใต้ ติดกับ ตำบลหนองหญ้าไซ อำเภอหนองหญ้าไซ
- ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลหนองสะเดา อำเภอสามชุก
- ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลแจงงาม และตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ

ลักษณะสภาพภูมิประเทศ

ตำบล หนองโพธิ์ มีลักษณะพื้นที่ทั่วไป ของตำบลหนองโพธิ์ เป็นที่ราบมีลำห้วยกระเสียวไหลผ่านตอนเหนือของตำบลหนองโพธิ์ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว มีคลองชลประทาน 4 สาย คือ

1. คลองชลประทาน 1 ซ้าย – 1 ขวา
2. คลองชลประทาน 2 ซ้าย – 1 ขวา
3. คลองชลประทาน 1 ขวา
4. คลองชลประทาน 1 ขวา – 1 ขวา

จึงมีสภาพเหมาะสมแก่การเพาะปลูกพืช - ปศุสัตว์และประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ

- ด้านพืช มีการทำนาข้าว การปลูกอ้อยโรงงาน การปลูกผัก การปลูกไม้ผล และไม้ดอกไม้ประดับ
- ด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงวัวเนื้อ เลี้ยงกระบือ เลี้ยงสุกร และการเลี้ยงสัตว์ปีกต่างๆ
- ด้านประมง มีการเลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียน และปลาชนิดอื่นๆ
- ด้านพัฒนาที่ดิน มีการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก การปลูกพืชตระกูลถั่ว เพื่อบำรุงดิน

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำชลประทานของตำบลหนองโพธิ์ มีพื้นที่ถือครองทั้งหมด 46,198 ไร่ สำหรับพื้นที่ทำการเกษตร 44,958 ไร่ ซึ่งอยู่ในเขตของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากระเสียว

สิ่งสาธารณูปโภคที่สำคัญ

- วัด/สถานที่สำคัญทางศาสนา ตำบลหนองโพธิ์ มีวัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 แห่ง ได้แก่ วัดหนองโพธิ์, วัดหนองจิกยาว, วัดลำพันบอง, วัดหนองปล้อง, วัดสามัคคีธรรม
- สถานศึกษา ตำบลหนองโพธิ์ มีโรงเรียนสำหรับการให้บริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนหนองจิกยาว, โรงเรียนวัดลำพันบอง, โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม, โรงเรียนบ้านใหม่ไร่อ้อย
- สถานีอนามัย ตำบลหนองโพธิ์ มีสถานีอนามัย/สถานพยาบาลสำหรับการให้บริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 2 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4,5
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพธิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลหนองโพธิ์เพื่อบริการประชาชนในตำบล
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองโพธิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลหนองโพธิ์ (บริเวณ อบต.หนองโพธิ์) ทำหน้าที่บริการประชาชนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรและรวบรวมข้อมูลการเกษตร

ข้อมูลด้านชีวภาพ

ด้านการผลิตพืช ตำบล หนองโพธิ์ การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ มีดังนี้

ข้าว ตำบล หนองโพธิ์ มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว รวมทั้งสิ้นประมาณ 21,110 ไร่ โดยมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 850 กิโลกรัม ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชลประทาน จะมีการผลิตข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1

และข้าวสุพรรณบุรี 1,2 ของเกษตรกรส่วนใหญ่ โดยแยกเป็นการปลูกข้าวฤดูนาปี และนาปรัง (ปลูกบางฤดูกาลเท่านั้น) ขึ้นอยู่กับน้ำโครงการกระเสียว

อ้อยโรงงาน ตำบลหนองโพธิ์ มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน รวมทั้งสิ้น 22,937 ไร่ โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 12 ตัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บางส่วนเกษตรกรจะอ้อยโรงงานให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับพันธุ์อ้อยโรงงานที่เกษตรกรใช้ปลูก ส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K.28-200 , อู๋ทอง 1 , อู๋ทอง 2

พืชผัก ตำบลหนองโพธิ์ มีพื้นที่เพาะปลูกพืชผักชนิดต่างๆ เช่น ถั่วฝักยาว,มะเขือเปราะ,พริก,ข้าวโพดหวาน เป็นต้น รวมพื้นที่ประมาณ 404 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2 – 3 ตัน สิ่งที่เกษตรกรถือปฏิบัติโดยทั่วไป ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพและความปลอดภัยจากสารเคมีในการผลิตพืชผัก โดยใช้จุลินทรีย์สารสกัดชีวภาพ ในกระบวนการผลิตพืชผักปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างสูงในปัจจุบัน

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ การใช้แรงงานในการประกอบอาชีพการเกษตรจึงมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่สำคัญดังนี้

1) กลุ่มอาชีพการทำนา เกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนา โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การหว่าน การดูแลรักษา การเกี่ยว และการขนส่ง เป็นต้น เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าแรงงานทั้งสิ้น 520 บาท ต่อไร่ต่อฤดู แยกเป็นการใช้แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 แรงงาน (Man/Day) เป็นเงินทั้งสิ้น 520 บาท

2) กลุ่มอาชีพการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน เกษตรกรจะมีการจ้างแรงงานในการประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกอ้อยโรงงาน โดยเริ่มตั้งแต่ การเตรียมดิน การหว่าน การดูแลรักษา การเกี่ยว และการขนส่ง เป็นต้น จะต้องใช้แรงงานในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเฉลี่ยไร่ละ 20 แรงงาน (Man/Day) เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นค่าแรงงานรวมทั้งสิ้น 2,960 บาทต่อไร่ ทั้งนี้ จะมีการจ้างและเคลื่อนย้ายแรงงานมาจากต่างจังหวัด เฉพาะอย่างยิ่งแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นแรงงานที่อัตราค่าจ้างถูก เฉลี่ยอัตราวันละ 150 บาท ทั้งนี้ แรงงานดังกล่าวจะอยู่กับเกษตรกรเจ้าของกิจการเป็นเวลานาน และบางส่วนจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นครั้งคราว

รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่มีความหลากหลายอาชีพ ได้แก่ ทำนา ทำไร่ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกร เฉลี่ยเกษตรกรจะมีรายได้ทั้งในและนอกภาคเกษตรทั้งปีประมาณ 120,000 บาท โดยแยกเป็นรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 80,000 บาท และนอกภาคเกษตรเฉลี่ยปีละ 20,000 บาท สำหรับรายจ่ายในครัวเรือนของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายค่าสาธารณูปโภค, ค่าเสื้อผ้า, ค่ารักษา เฉลี่ยทั้งปีประมาณ 90,000 บาท แยกเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเฉลี่ยประมาณ 60,000 บาทและค่าใช้จ่ายอื่นๆนอกเหนือจากการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 30,000 บาท จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีรายได้รายจ่าย ใกล้เคียงกัน ทำให้มีเงินออมน้อย และไม่พอจ่าย ทำให้เกษตรกรส่วนมาก เป็นหนี้สินสถาบันต่างๆมากขึ้น

การรวมกลุ่ม

เกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพการเกษตรที่มีความหลากหลาย โดยมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่ชัดเจนจำแนกออกเป็น

- 1) การประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ/อุตสาหกรรม ประมาณ 66 เปอร์เซ็นต์
- 2) การประกอบอาชีพเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประมาณ 14 เปอร์เซ็นต์
- 3) การประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์

จึงทำให้เกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร ด้านเงินทุนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในแต่ละอาชีพ ดังรายละเอียด ตารางแสดงจำนวนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ

ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ

หมู่ที่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)			หมายเหตุ
	แม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มข้าวชุมชน	วิสาหกิจชุมชน	
1	1	1	-	
2	1	1	-	
3	1	-	-	
4	1	3	2	
5	1	1	1	
6	1	-	-	
7	1	-	-	
8	1	4	2	

หมู่ที่	ประเภทกลุ่มกิจกรรม (กลุ่ม)			หมายเหตุ
	แม่บ้านเกษตรกร	กลุ่มข้าวชุมชน	วิสาหกิจชุมชน	
9	1	-	-	
10	1	-	-	
11	1	-	1	
12	1	-	-	
13	1	-	-	
14	1	1	-	
รวม	14	11	6	

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากร ตำบลหนองโพธิ์ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวน ครัวเรือน เกษตรกร
		ชาย	หญิง	รวม	
1	หนองโพธิ์	220	230	450	90
2	หนองจิกยาว	351	396	747	150
3	ดอนตาลเสียน	322	338	660	130
4	ลำพันบอง	325	333	658	149
5	หนองกางยาง	302	293	595	97
6	ใหม่ไร่อ้อย	217	246	463	95
7	หนองโพธิ์	169	190	359	70
8	ลำพันบอง	328	374	702	130
9	กกกำป็น	181	172	353	60
10	หนองปล้อง	172	173	345	65
11	หนองกระโดนมน	273	276	549	89
12	สามัคคีธรรม	206	202	408	85
13	หนองพลับ	268	243	511	93
14	ใหม่วัดยาง	121	132	253	49
	รวม	3,455	3,598	7,053	1,352

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอหนองหญ้าไซ

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานของประชาชนตำบลหนองโพธิ์ จะมีสภาพความเป็นอยู่ตามแบบของสังคมในชนบททั่วไป มีการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยแบบกลุ่มในเครือญาติและมีการกระจายกันออกไป ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามที่ทำมาหากินของตนเอง มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของประชาชนตำบลหนองโพธิ์ มีพิธีกรรมที่ส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์, เข้าพรรษา, วันขึ้นปีใหม่ และวันสำคัญทางศาสนา ต่างๆ ประชาชนจะไปทำบุญที่วัด และบุตรหลานที่จะไปทำงานต่างจังหวัดจะกลับมาร่วมทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเป็นการพบปะกันในหมู่ญาติ ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ในช่วงดังกล่าวเกษตรกรจะไม่มีการทำกิจกรรมทางด้านการเกษตร

ศิลปวัฒนธรรม ของประชาชนตำบลหนองโพธิ์ที่สำคัญและก่อให้เกิดรายได้ต่อเกษตรกรและประชาชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ได้แก่ การเย็บแห การทำไม้กวาดดอกหญ้า การถักเปลายวน ซึ่งเป็นวัฒนธรรม ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา สามารถเป็นอาชีพที่ทำรายได้เสริมให้กับประชาชน ภายในกลุ่ม และหมู่บ้านของตำบลหนองโพธิ์

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลหนองโพธิ์ มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่1-6)จำนวน 2 แห่งและโรงเรียนมัธยม มีจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดหนองจิกยาว โรงเรียนบ้านใหม่ไร่อ้อย โรงเรียนวัดลำพันบอง โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลหนองโพธิ์ จะเรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ประมาณร้อยละ 90 ของประชาชนทั้งตำบล จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเกษตรโดยตรงเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ เป็นต้น

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตำบลหนองโพธิ์ มีแหล่งความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งในรูปของศิลป วัฒนธรรม และภูมิรู้ต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวมที่เรียกว่า “ปราชญ์ชาวบ้าน” ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมได้แก่

1) การทำน้ำหมัก หรือสารสกัดชีวภาพ ได้แก่ นางมานพ ทองไพวรรณ บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 2 ตำบลหนองโพธิ์ ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และมีการทดลอง ทำใช้เอง จากนั้น ได้ถ่ายทอด ให้กับเกษตรกรใกล้เคียง ได้แก่

- น้ำหมักจากพืช
- น้ำหมักจากพืชสมุนไพร ใช้ป้องกันกำจัดแมลง ศัตรูพืช

2) น้ำส้มควันไม้ ได้แก่ นายอภัย ดวงจินดา บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองโพธิ์ ผลิตน้ำส้มควันไม้ใช้เองในกลุ่มสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชนและเกษตรกรที่สนใจนำไปใช้ในการเกษตรของตนเอง

(6) ตำบลหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

■ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลด้านกายภาพ

ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลหนองราชวัตร

ตำบลหนองราชวัตร เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 43,125 ไร่ โดยตั้งอยู่ทางทิศใต้ ห่างจากที่ตั้งตัวอำเภอหนองหญ้าไซ ประมาณ 5 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 50 กิโลเมตร

โดยมีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองหญ้าไซ อำเภอหนองหญ้าไซ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลทะเลบก อำเภอดอนเจดีย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านสระ อำเภอสามชูก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลทัพหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบ แห้งแล้ง ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งชุมชน และพื้นที่การเกษตร อากาศร้อน ป่าไม้ธรรมชาติมีน้อย

ลักษณะภูมิอากาศ (อุณหภูมิ)

สภาพอากาศโดยทั่วไปของตำบลหนองราชวัตร มีลักษณะร้อนชื้น

สิ่งสาธารณูปโภคที่สำคัญ

- วัด / สถานที่สำคัญทางศาสนา ตำบลหนองราชวัตร มีวัดและสถานที่สำคัญทางศาสนา รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดหนองเต่าทอง, วัดหนองทราย, วัดหนองราชวัตร และวัดมาบพะยอม
- สถานศึกษา ตำบลหนองราชวัตร มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาสำหรับการบริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองทราย, โรงเรียนบ้านหนองราชวัตร, โรงเรียนบ้านมาบพะยอม
- สถานีอนามัย ตำบลหนองราชวัตร มีสถานี่อนามัย / สถานพยาบาลสำหรับการบริการแก่ประชาชนรวมทั้งสิ้น 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ 3
- หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน สำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรและอื่นๆ จำนวน 8 แห่ง ซึ่งมีความพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ โดยตั้งอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน

สิ่งก่อสร้างสาธารณประโยชน์ประจำตำบล

- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองราชวัตร จำนวน 1 แห่ง โดยตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ใช้สำหรับเรียนรู้ในด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกรและประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร

- ลานตากข้าวและผลผลิตทางการเกษตรจำนวน 3 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1,4,5 (ขณะนี้ยังใช้การได้เป็นอย่างดี)

ระบบการผลิต

ด้านการผลิตพืช มีระบบการผลิตด้านเกษตรกรรมและอื่นที่สำคัญประกอบด้วย

ข้าว ตำบล หนองราชวัตร มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว รวมทั้งสิ้นประมาณ 29,203 ไร่ ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดจะอยู่ในเขตพื้นที่อาศัยน้ำฝน โดยแยกพื้นที่ปลูกข้าวออกเป็นฤดูข้าวนาปี 26,500 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 98.7 ของพื้นที่การเกษตรทั้งตำบล และพื้นที่ปลูกข้าวฤดูแล้ง 2,703 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 1.3 ของพื้นที่การเกษตรทั้งตำบล ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้พันธุ์ข้าวที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ สุพรรณบุรี 1, ชัยนาท 1, หอมมะลิปทุมธานี 1 โดยให้ผลผลิตในช่วงฤดูนาปีเฉลี่ยไร่ละ 800 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปีรวมทั้งสิ้นประมาณ 2,162.4 โดยมีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 400 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณผลผลิตข้าวนาปีรวมทั้งสิ้นประมาณ 10,600 ตัน โดยมีราคาผลผลิตข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 85.012 ล้านบาท

อ้อยโรงงาน ตำบลหอนงราชวัตร มีพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ในปี 2549/5 รวมทั้งสิ้น 4691 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 15 ของพื้นที่การเกษตรทั้งตำบล โดยมีผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยไร่ละ 10 ตัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกอ้อยเพื่อส่งโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลมิตรผล อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บางส่วนเกษตรกรจะขายอ้อยให้กับโรงงานอุตสาหกรรมน้ำตาลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สำหรับพันธุ์อ้อยโรงงานที่เกษตรกรใช้ปลูก ส่วนใหญ่จะเป็นพันธุ์ที่ทางราชการส่งเสริม ได้แก่ พันธุ์ K.28-200 , อู่ทอง 1, อู่ทอง 3 เป็นต้น จะเป็นได้ว่าผลผลิตอ้อยโรงงานเฉลี่ยต่อไร่จะมีแนวโน้มลดลง โดยมีสาเหตุที่สำคัญ ได้แก่ 1) คุณภาพและเนื้อดินเสื่อม ซึ่งเกิดจากการเผาใบอ้อยและพฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีของเกษตรกรผิดวิธี จึงทำให้เนื้อดินมีลักษณะเป็นผิวหน้าดินแข็งเป็นดาน 2) ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำลง และ 3) ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูกอ้อยโรงงาน ทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ผักบุ้งเมล็ด ตำบล หนองราชวัตร มีพื้นที่เพาะปลูก ประมาณ 120 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 300 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 25 บาท คิดเป็นค่ารวมทั้งฤดู 0.90 ล้านบาท แนวโน้มการปลูกผักบุ้งเมล็ดขึ้นกับราคาผลผลิต

มันสำปะหลัง ตำบล หนองราชวัตร มีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง ประมาณ 470 ไร่ พันธุ์ที่ปลูกส่วนมาก คือ เกษตรศาสตร์ 50, ระยอง 60 ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 2,500 กิโลกรัม เนื่องจากตำบลหอนงราชวัตรมีสภาพแห้งแล้ง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มันสำปะหลังเป็นพืชทนแล้ง ซึ่งสามารถปลูกได้ดี พอที่จะทดแทนพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นได้

การรวมกลุ่ม

เกษตรกรจะมีการประกอบอาชีพเกษตรที่มีความหลากหลาย โดยมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพที่ชัดเจนจำแนกออกเป็น 1) การประกอบอาชีพในเชิงธุรกิจ/อุตสาหกรรม ประมาณ 66 เปอร์เซ็นต์ 2) การประกอบอาชีพเพื่อการบริโภคในครัวเรือน ประมาณ 14 เปอร์เซ็นต์ และ 3) การประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ จึงทำให้เกษตรกรในแต่ละสาขาอาชีพ มีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร ด้านเงินทุน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรในแต่ละอาชีพ

ตาราง แสดงจำนวนกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ

หมู่	เกษตรกร	แม่บ้านเกษตรกร	เยาวชน	ข้าวชุมชน	หม่อนไหม	ไม้ผล	ออมทรัพย์	ปศุสัตว์
1	-	1	-	-	-	-	-	-
2	-	1	-	-	-	-	-	-
3	-	1	-	2	-	-	-	-
4	-	1	-	1	-	-	-	-
5	-	1	1	-	-	-	-	-
6	-	1	1	1	-	-	1	1
7	-	2	-	-	-	-	1	-
8	1	2	-	-	-	-	-	-
รวม	1	8	1	4	-	-	2	1

ข้อมูลด้านสังคม

ประชากร

ตาราง แสดงจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือนเกษตรกรตำบลหนองราชวัตร

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือนเกษตรกร
		ชาย	หญิง	รวม	
1	หนองเต่าทอง	267	255	522	108
2	หนองคาง	255	261	516	115
3	หนองทราย	304	327	631	112
4	หนองราชวัตร	347	376	723	142
5	มาบพะยอม	294	330	624	131
6	ทับมะเขือ	322	321	643	150
7	หนองกระทุ่ม	334	388	692	117
8	หนอง	317	299	614	110
	รวม	2,440	2,525	4,965	985

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอหนองหญ้าไซ

รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

การตั้งถิ่นฐานของประชาชนตำบลหนองราชวัตร แต่เดิมมีการย้ายถิ่นฐานมาจากหมู่บ้านและอำเภอใกล้เคียง ลักษณะการตั้งถิ่นฐานเป็นการรวมกลุ่มเครือญาติ เพื่อจับจองที่ดินทำกิน ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่ป่าไม้ ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ต่อมา สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ดำเนินการจัดสรรและออกเอกสารสิทธิ์เป็น โฉนดและ นส. 3

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ของประชาชนตำบลหนองราชวัตร มีพิธีกรรมที่ส่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ ได้แก่ เทศกาลสงกรานต์, เข้าพรรษา, วันขึ้นปีใหม่ และวันสำคัญทางศาสนา ต่างๆ ประชาชนจะไปทำบุญที่วัด และบุตรหลานที่จะไปทำงานต่างจังหวัด จะกลับมาร่วมทำบุญในวันสำคัญต่างๆ และเป็นการพบปะกันในหมู่ญาติ ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในอยู่ บ้าน ในช่วงดังกล่าวเกษตรกรจะไม่มีการทำงานกิจกรรมทางด้านการเกษตร

การศึกษา/ศาสนา

ประชาชนของตำบลหนองราชวัตร มีสถานศึกษาในภาคบังคับ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองทราย, โรงเรียนบ้านหนองราชวัตร, โรงเรียนบ้านมาบพะยอม ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลหนองราชวัตร จะเรียนจบการศึกษาในภาคบังคับ (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ประมาณร้อยละ 100 ของประชาชนทั้งตำบล จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเกษตร โดยตรง เฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตแผนใหม่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

อนึ่ง สำหรับการนับถือศาสนา ประชาชนร้อยละ 100 ที่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วัดหนองราชวัตร, วัดหนองทราย, วัดหนองเต่าทอง, วัดมาบพะยอม

กองทุน

ประชาชนของตำบลหนองราชวัตร ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและก่อตั้งกองทุนต่างๆ เพื่อ โดยใช้แนวทางกระบวนการจัดตั้งกองทุนโดยผ่านเวทีชาวบ้านของแต่ละตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนในการผลิตหรือประกอบอาชีพด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง สำหรับตำบลหนองราชวัตร มีกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรจำนวน 39 กองทุน ได้แก่ กองทุนกลุ่มแม่บ้าน, กองทุนข้าวชุมชน, กองทุนไม้ผล, กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 15.2 ล้านบาท และมีกองทุนประเภทอื่นๆ จำแนกเป็นรายหมู่บ้านดังรายละเอียดตารางที่ 17 แสดงจำนวนและประเภทกองทุนต่างๆ

ตาราง แสดงจำนวนประเภทกองทุนต่าง ๆ

หมู่ที่	ประเภทของกองทุน (กองทุน)										
	แม่บ้าน	ข้าวชุมชน	กขคจ.	เงิน ล้าน	พัฒนา อาชีพ	อพป.	ออม ทรัพย์	สงเคราะห์	ไม่ผล	อื่นๆ	รวมทั้งสิ้น
1	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	5
2	-	-	-	1	1	-	1	-	-	-	3
3	1	2	-	1	1	-	1	1	-	1	8
4	-	1	-	1	1	-	1	-	-	-	4
5	1	1	-	1	1	-	1	-	-	1	6
6	1	-	1	1	1	-	1	-	-	-	5
7	2	-	-	1	1	-	1	1	-	1	7
8	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
รวม ทั้งสิ้น	5	4	1	8	7	-	7	3	-	4	9

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตำบลหนองราชวัตร มีแหล่งความรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติทั้งรูปของศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิรัฐต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยรวมที่เรียกว่า “ ปราชญ์ชาวบ้าน ” ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมได้แก่

1) การทำน้ำหมัก หรือสารสกัดชีวภาพ ได้แก่ นายสุภรณ์ สังข์วรรณะ บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 1 ตำบล หนองราชวัตร ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และมีการทดลอง ทำใช้เอง จากนั้น ได้ถ่ายทอด ให้กับเกษตรกรใกล้เคียง ได้แก่

-น้ำหมักจากพืช

-น้ำหมักจากหอยเชอรี่

-น้ำหมักจากพืชหมุนไฟร ใช้ป้องกันกำจัดแมลง ศัตรูพืช

ทำให้สามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดแมลง เป็นการลดต้นทุนการผลิต และมีความปลอดภัยมากขึ้น

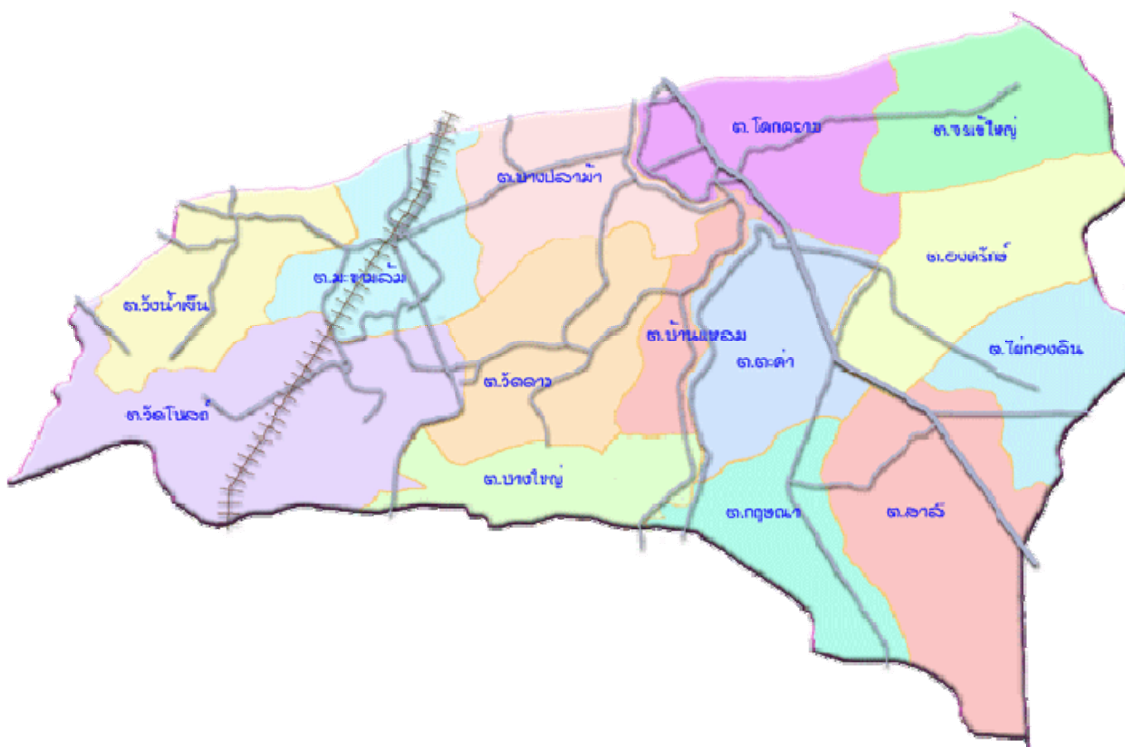
2) จักรยานพรวนดิน ของ นางสาวจำรัส อู่อรุณ บ้านเลขที่ 3 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองราชวัตรได้นำวัสดุเหลือใช้ เช่น ล้อรถจักรยานมาประกอบผ่านไถหัวหมู เพื่อใช้พรวนพืชไร่ ขนาดเล็ก ในการเพาะปลูกพริกยาสูบ ข้าวโพด ทำให้สามารถทำงานได้มากขึ้น สามารถลดค่าใช้จ่าย ในการจ้างแรงงาน ในไร่นาของเกษตรกรไร่ละ 500 บาท

1.1.2 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบางปลาม้า

อำเภอบางปลาม้าตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดสุพรรณบุรี มาทางทิศใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ 482,954 ตารางกิโลเมตร (300,811.3 ไร่) โดยตั้งเมื่อ พ.ศ.2440 ได้กำหนดเขตอำเภอบางปลาม้าตรงกับสมัยพระสมุทรรณนุรักษ์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีนตอนใต้ อันมี "ปลาม้า" ชุกชุม โดยที่ว่าการอำเภอหลังแรกนั้นตั้งอยู่บริเวณปากคลองบางปลาม้า ในปี 2442 ได้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นจึงได้ย้ายมาสร้างในที่ตั้งปัจจุบัน

การแบ่งเขตการปกครองในพื้นที่อำเภอบางปลาม้า มีทั้งสิ้น 14 ตำบล 127 หมู่บ้าน โดยแบ่งเป็นเขตเทศบาลทั้งสิ้น 4 แห่ง คือ เทศบาลตำบลโคกคราม เทศบาลตำบลบางปลาม้า เทศบาลตำบลไผ่กองดิน เทศบาลตำบลบ้านแหลม

มีจำนวนอบต.ทั้งสิ้น 14 ตำบล ดังนี้ (1) อบต.โคกคราม (2) อบต.บางปลาม้า (3) อบต.องรักษ์ (4) อบต.กฤษณา (5) อบต.ไผ่กองดิน (6) อบต.จรเข้ใหญ่ (7) อบต.วังน้ำเย็น (8) อบต.บางใหญ่ (9) อบต.วัดโบสถ์ (10) อบต.ตะค่า (11) อบต.วัดดาว (12) อบต.บ้านแหลม (13) อบต.มะขามล้ม (14) อบต.สาละ

อาชีพหลักคือ การทำนา การเลี้ยงกุ้ง/ปลา นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชผัก ไม้ผล ไม้ดอกไม้ประดับ และเลี้ยงสัตว์

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นแอ่งที่ราบลุ่ม จะมีน้ำท่วมขังในฤดูน้ำหลาก ที่ตั้งตัวอำเภอปัจจุบันตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำท่าจีนและสภาพภูมิอากาศทั่วไปเป็นแบบมรสุม 3 ฤดู

■ ข้อมูลทั่วไปของตำบลวัดดาว

ตำบลวัดดาว อยู่ในเขตอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี แยกมาจากตำบลบ้านแหลม และตำบลบางปลาม้าบางส่วน มารวมเป็นเขตปกครองเดียวกัน โดยเอาชื่อวัดที่มีชุมชนหนาแน่น และผู้คนเคารพนับถือเป็นชื่อตำบล

สภาพพื้นที่ของตำบลเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมขังในฤดูฝนทุกปี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,813 คน เป็นชาย 3,342 คน เป็นหญิง 6,471 คน อาชีพหลัก คือการทำนา อาชีพเสริม คือ รับจ้าง สภาพพื้นที่ตำบลวัดดาวโดยส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำขังในฤดูฝนเกือบทุกปีและมีคลองธรรมชาติอยู่หลายสาย

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางปลาม้า และตำบลมะขามล้ม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบางใหญ่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านแหลม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลวัดโบสถ์

การปกครองในตำบลวัดดาว ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลใน ปี พ.ศ.2539 ปัจจุบันมีนายประทีพ รัตมี เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบล พื้นที่การปกครองมี 10 หมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่ 1	บ้านสันดอน
หมู่ที่ 2	บ้านโพธิ์ตะควน
หมู่ที่ 3	บ้านดอนสะแก
หมู่ที่ 4	บ้านวัดดาว
หมู่ที่ 5	บ้านวัดดาว
หมู่ที่ 6	บ้านรางทองใต้
หมู่ที่ 7	บ้านคูบัว
หมู่ที่ 8	บ้านดอนตาจีนเหนือ
หมู่ที่ 9	บ้านดอนตาจีนใต้
หมู่ที่ 10	บ้านรางทองเหนือ

ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือรับราชการ พนักงานของรัฐ รับจ้าง และค้าขายตามลำดับ อาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือ การทำนา รายได้ส่วนใหญ่จึงมาจากการทำนาเป็นหลัก ซึ่งกลุ่มชาวนาส่วนหนึ่งในตำบลได้รวมตัวกัน ฟื้นฟูและพัฒนากระบวนการทำนาของชาวนาไทย โดยให้ความสำคัญกับการทำนาแบบปลอดสารเคมี และการร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีกับพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “ข้าว”

กลุ่มชาวนาที่ได้เข้าร่วมเรียนรู้ด้านการทำนากับมูลนิธิข้าวขวัญ ได้เกิดการพัฒนาวิธีคิด เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ๆ ในการทำนา และเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำนาไปสู่วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเหมือนในอดีตได้มากขึ้น โดยลดการใช้สารเคมี การคัดพันธุ์ข้าวพื้นเมือง เป็นต้น ภายใต้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวนาไทยในรูปแบบของ “โรงเรียนชาวนา”

๕ ด้านสังคม

ชุมชนวัดดาวในอดีตกาล ชาวบ้านอยู่กันอย่างพอเพียง การทำมาหากินเป็นแบบยังชีพ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ข้าวปลาอาหารหาได้จากธรรมชาติก็มาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนกัน ญาติพี่น้องต่างช่วยเหลือกันในการทำมาหากิน วัควายเป็นสิ่งจำเป็นในการทำนา การลงแขกทำนา ประเพณี พิธีกรรมที่เกี่ยวกับข้าวและการทำนา เช่น สู้ขวัญข้าว เก็บข้าวขึ้นยุ้ง การละเล่นเด่นกำรำเคียวในช่วงเกี่ยวข้าว เป็นต้น

ปัจจุบันวิถีชีวิต และประเพณีดั้งเดิมของชุมชนค่อยๆ เสื่อมสลายไป จากการเข้ามาของระบบทุนนิยมที่ประเทศไทยมีการเปิดการค้าเสรีกับประเทศต่างๆ พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาในภาคกลางจึงเป็นอู่ข้าว อู่น้ำที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การปลูกข้าวเพื่อส่งออก เทคโนโลยีการผลิต เครื่องจักร เครื่องทุ่นแรง ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง สารเคมีถูกนำเข้ามาเร่งผลผลิต เกษตรกรจำเป็นต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินทั้งในระบบ และนอกระบบซื้อเทคโนโลยีเหล่านี้ หนี้สินกองงามตามมาเป็นเงา

หลายชุมชนแตกสลาย วิถีชีวิตกลายเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำงาน เนื่องจากพื้นที่มีความเอื้ออำนวยต่อการทำการเกษตร การดำรงคงอยู่ของชาวบ้าน จึงค่อนข้างให้ความสำคัญกับปากท้องมากกว่าการทำงานแบบมีส่วนร่วม จะพบว่าการรวมกลุ่มทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมักออกมาในรูปแบบการทำงานแบบไฟไหม้ฟาง เป็นการทำงานเฉพาะกลุ่มผู้นำและกลุ่มแกนนำ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

ชาวบ้านขาดการตื่นตัวต่อการลุกขึ้นมาสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น การมีอุปนิสัยในการดำรงคงอยู่อย่างเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ และการเป็นผู้รอคอยโอกาสมากกว่าการลุกขึ้นมาจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชน การพึ่งพาและรอคอยการบริการแบบสำเร็จรูปจากผู้นำท้องถิ่นทำให้รูปแบบการบริหารงานในพื้นที่ภาคกลางเป็นแบบสั่งการมากกว่าการร่วมคิดร่วมทำเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง ชาวบ้านต่างคิดเองไม่ได้ รอคอยแต่ภาครัฐเข้ามาช่วยให้ความสนับสนุนโดยเน้นที่ “ตัวเงิน” มากกว่า “ความรู้”

1) มีหนี้สิน ยากจน คนแก่ เด็กถูกทอดทิ้ง พ่อแม่ไปทำงานโรงงาน

“ทำอยู่ ทำกินเพื่อปากท้อง” ปัจจัยด้านตัวเงินเพื่อการดำรงชีพของคนวัดดาวได้ถูกกลืนกลายสภาพเป็นรูปแบบของการทำงานโดยมุ่งฐานเงินเป็นสำคัญ ครอบครัวแต่ละครัวเรือนต่างต้องดิ้นรน มุ่งสร้างฐานะครอบครัวหรือเพื่อให้สามารถพอมีพอกินไปวันๆ คนหนุ่มคนสาวในท้องถิ่นต่างออกไปแสวงหาความรู้ แสวงหาอาชีพโดยการทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเองเกือบทุกครัวเรือน บางครอบครัวก็เป็น “พ่อคนแม่คน” ในขณะที่อายุยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ต้องผลัดภาระการดูแลบุตรหลานให้ตกอยู่กับผู้สูงอายุอย่างเช่น ปู่ย่า ตายาย สภาพปัญหาครอบครัวในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจึงเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ บุตรหลานในตำบลขาดการดูแลเอาใจใส่ที่ดี ทำให้ตำบลวัดดาวเริ่มมีปัญหามาตั้งแต่ครอบครัวเรือนในเรื่องของการดูแลและเลี้ยงดูบุตรหลานที่ดี ผู้เฒ่าผู้แก่ในตำบลถูกละเลยการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานทำให้สภาพปัญหาครอบครัวในแต่ละครัวเรือนเริ่มมีช่องว่างระหว่างวัยในการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

นอกจากปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นแล้วนั้น ปัญหาหนี้สินยังเป็นปัญหาใหญ่หลวงที่จัดการแก้ไขได้ยากเพราะเนื่องจากการรอคอยเป็น “ผู้รับ” จาก “ผู้ให้” อย่างหน่วยงานราชการ, ธกส. หรือแหล่งเงินทุนในระบบที่สร้างนิสัยให้แก่ชาวบ้านให้เป็นผู้รักความสบาย ขาดความกระตือรือร้นในการขวนขวายทำมาหากินเพราะต่างก็คิดว่า “ประเดี๋ยวภาครัฐก็จัดสรรเงินมาให้” “ถ้าไม่มีก็หากู้เขาเอา” จะเห็นวิถีชีวิตแบบนี้ได้ตลอดในพื้นที่สังคมภาคกลาง ชาวบ้านตำบลวัดดาวต่างก็เป็นผู้รอคอยโอกาสเข้ามาหาตนเองมากกว่าการออกไปหาโอกาสเพื่อการพึ่งพาตนเอง กระบวนการส่งเสริมเพื่อให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นจึงค่อนข้างทำได้ยากเพราะถ้าหากตนเองไม่ได้รับผลประโยชน์จากการให้ความร่วมมือกันนั้นแล้ว ย่อมไม่มีชาวบ้านให้ความร่วมมือเลย

2) ด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชาวตำบลวัดดาวจึงค่อนข้างอิงเกณฑ์ของธรรมชาติเป็นหลัก แต่พื้นที่วัดดาวค่อนข้างโชคดีในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายอย่างเช่น กุ้ง ปลา ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมากมาย แม้ว่าจะเกิดปัญหาภาวะน้ำท่วมขังเกือบทุกปีแต่ประชาชนแถบอำเภอบางปลาม้าก็มักหารายได้เสริมจากปัญหาภาวะน้ำท่วมได้ทุกปีเช่นกัน แม้จะเป็นวิกฤติที่เกิดขึ้นแต่โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ก็สามารถหาสิ่งเสริมทดแทนการสูญเสียรายได้อันเป็นการเพิ่มรายได้จากทางหนึ่งให้แก่ชาวบ้าน

3) ด้านการศึกษา

การส่งเสริมการศึกษาในอดีตของตำบลวัดดาวเป็นไปตามกระทรวงศึกษากำหนด การพัฒนาการเรียนการสอนค่อนข้างด้อยโอกาสมากกว่าเด็กในเมือง ดังนั้น ผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่พอจะมีฐานะเพียงพอที่จะส่งบุตรหลานให้ได้เล่าเรียนที่ดีๆ ต่างก็ส่งเด็กๆ ไปเรียนนอกเมืองกันหมด ทำให้ในพื้นที่มีเด็กเรียนอยู่ในพื้นที่ไม่มากนัก

การเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ทำหน้าที่แค่เพียงเป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กเท่านั้น การจัดการเรียนการสอนยังไม่ได้มีการบูรณาการการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับวัยให้แก่เด็กเล็กเท่าใดนัก อาจเป็นเพราะการมีงบประมาณในการอุดหนุนการเรียนการสอนที่จำกัดจากภาครัฐ แรงจูงใจในการทำงานของครูรับเลี้ยงเด็กมีไม่เพียงพอทำให้การศึกษาในตำบลค่อนข้างด้อยกว่าเด็กในตัวเมือง อีกทั้งครูในตำบลได้รับการพัฒนาศักยภาพที่ไม่เพียงพอ ความรู้ความสามารถมีน้อยจึงส่งผลให้พัฒนาการเรียนรู้อันของเด็กในตำบลค่อนข้างด้อยกว่าเด็กในเมืองอยู่มาก

4) ด้านสาธารณสุข / สุขภาพ

ชาวตำบลวัดดาวส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ดังนั้น ในแต่ละปีจะเห็นได้ว่าทางพื้นที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับการทำนา การปลูกข้าว เพื่อมายังชีพให้แก่ตนเองและครอบครัว การมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอย่างมากไม่ว่าจะเป็น การทำมาหากิน การหาเงินเพื่อมาใช้หนี้สิน การเลี้ยงดูบุตรหลานให้ได้รับการศึกษา ฯลฯ และอีกมากมายหลายประการในแต่ละวิถีชีวิตครอบครัวต่างต้องดิ้นรนเพื่อให้พอมีพอกินในแต่ละปี

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ การทำมาหากินของกลุ่มเกษตรกรที่ต้องทำงานหลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินนั้น ทำให้ส่งผลกับสุขภาพของกลุ่มเกษตรกรอย่างมากเพราะการทำงานในพื้นที่ยัง

เป็นการทำนาแบบใช้สารเคมี ยิ่งปีใดสามารถเก็บเกี่ยวได้ถึง 3 ครั้ง ในปีนั้นกลุ่มเกษตรกรก็ค่อนข้างมีสุขภาพที่ย่ำแย่ลงอย่างเห็นได้ชัด จากการที่เคยมีเหตุการณ์“การน็อคยา”จากการใช้สารเคมีในการทำนา บางรายถึงขั้นเสียชีวิตไปบ้างก็มี นอกจากนี้ยังส่งผลร้ายกับสุขภาพให้แก่ชาวบ้านอีกหลายอย่างไม่ว่าจะเป็น “โรคเบาหวาน” “โรคอัมพฤกษ์ - อัมพาต” “โรคความดันโลหิตสูง” หรือ “โรคไต” ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลวัดดาวค่อนข้างเป็นกันมาก

การขาดความรู้ความเข้าใจและไม่มีแนวทางในการป้องกันที่ดีเพียงพอ ทำให้ชาวบ้านขาดความระแวดระวังกับภัยใกล้ตัว การละเลยที่จะดูแลเอาใจใส่กับสุขภาพของตนเอง การเร่งตนเองกับการทำมาหากินมากเกินไปทำให้ปัญหาด้านสุขภาพในตำบลยังจัดการได้ดีไม่พอ แม้ว่าจะมีสถานีอนามัยในตำบลแต่ก็ยังไม่สามารถให้ความรู้ได้อย่างทั่วถึงแก่คนในตำบล ทำให้ปัญหาสุขภาพในตำบลยังคงเป็นปัญหาใหญ่ที่รบกวนการแก้ไขจากผู้นำท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาช่วยหนุนเสริมอย่างมาก

5) ปัญหาน้ำท่วม

สภาพพื้นที่ในตำบลวัดดาวเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังเกือบทุกปี ดังนั้น ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาจึงหนีไม่พ้นปัญหาการทำมาหากินเพราะอาชีพโดยส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่จะมีอาชีพทำนาเป็นหลัก หากปีใดน้ำท่วมหนักในปีนั้นชาวบ้านก็จะมีหนี้สินเพิ่มขึ้นอย่างท่วมท้นเป็นเงาตามตัว หากโชคดีปีใดน้ำท่วมไม่มากสามารถเก็บเกี่ยวได้เยอะปัญหาด้านหนี้สิน ด้านเศรษฐกิจในตำบลก็จะดูเหมือนกระเตื้องขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่เป็นปัญหาประจำปีของชาวตำบลวัดดาวไปเสียแล้ว การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับปัญหาน้ำท่วมของชาวบ้านมักเป็นแนวทางที่ว่า “ทำให้ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น..เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด” การร่วมแรงร่วมใจในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ยังมีผู้นำเป็นหลักเพื่อให้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาให้ ชาวบ้านขาดการพึ่งพาตนเองต้องรอคอยหน่วยงานราชการมาให้ความช่วยเหลือทุกอย่างที่เป็นปัญหาของตนเองที่ใกล้ตัวตนเองมากที่สุดในแต่ละปี ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการขาดการพึ่งพาตนเองที่ดีเพียงพอทำให้ผู้นำและหน่วยงานราชการค่อนข้างทำงานหนักในช่วงที่เกิดภัยน้ำท่วมเพราะชาวบ้านจะรอคอยเป็นผู้รับมากกว่าการเป็นผู้รุก

6) ด้านศาสนา วัฒนธรรม

เนื่องจากชาวบ้านตำบลวัดดาวต่างมีอาชีพหลักคือการทำนา ดังนั้น ความเชื่อและความศรัทธาของชาวบ้านจึงค่อนข้างนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่เคารพนับถือกันอยู่ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นแม่พระธรณี พระแม่โพสพ พระแม่คงคา หรือแม่กระตัง “หลวงพ่อแสงสว่างฟ้า” พระคู่บุญบารมีของชาวตำบลวัดดาวที่มีอายุร่วมร้อยปี ชาวบ้านในตำบลวัดดาวยังคงสามารถอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวไทยได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นประเพณีชุมชน เทศกาลชุมชนชาวบ้านในพื้นที่ต่างก็ให้ความร่วมมือและสืบสานประเพณีที่ดั้งเดิมรุ่นต่อรุ่นสืบมา

แต่จุดที่เป็นปัญหาหลักก็คือ ช่องว่างระหว่างวัยระหว่าง “ผู้เฒ่าผู้แก่ในอดีต” กับ “คนหนุ่มคนสาวในปัจจุบัน” ต่างมีวิถีในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมาก คนเฒ่าคนแก่ในตำบลยังคงมีการอนุรักษ์ประเพณีที่ดั้งเดิมในอดีตไว้ได้ แต่คนรุ่นใหม่ไม่ได้ใส่ใจที่จะสืบสานเรียนรู้ต่อ เพื่อนำไป

ประพจน์ปฏิบัติทำให้ขาดข้อมูลการบันทึกการเรียนรู้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ปัญหาด้านการขาดผู้สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นกำลังจะถูกกลืนหายไปกับกาลเวลาของกระแสสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการรื้อฟื้นและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของคนตำบลวัดดาวกำลังเป็นอีกหนึ่งบททดสอบแก่ชาวบ้านวัดดาวว่าจะสามารถทำได้มากน้อยแค่ไหน

2. กระบวนการพัฒนาจิตวิทยวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย

การเรียนรู้ระหว่างการพัฒนาจิตวิทยให้แก่พื้นที่เป้าหมาย คือ ความยากต่อการทำให้จิตวิทยวิจัยที่ชุมชนร่วมกันคิดนั้นเป็นจิตวิทยที่อยากทำอย่างแท้จริง จากการคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการทำงาน 2 อำเภอ คือ อำเภอบางปลาม้าและอำเภอนองหญ้าไซ ทำให้เห็นระดับขีดความสามารถของการขึ้นจิตวิทยวิจัยนั้นต่างกัน

2.1 อำเภอบางปลาม้า ได้เลือกตำบลวัดดาวเป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาและขึ้นจิตวิทยวิจัยร่วมกันกับพี่เลี้ยงได้ (“พื้นที่เรียนรู้” : Social Lap) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งในเรื่องของฐานคิดผู้นำท้องถิ่น(นายกอบต.วัดดาว : นายประทีพ รัตมี)ที่มีความต้องการในการพัฒนาคน และพัฒนางานในพื้นที่ จากประสบการณ์การทำงานร่วมกันมาในช่วงที่ได้ปฏิบัติงานภายใต้การทำงานของสรส. การพัฒนาผู้นำในพื้นที่ตำบลวัดดาวอย่างเข้มข้น ลงลึกทำให้ตนเองเห็นทุนเด่นในพื้นที่ที่จะสามารถพัฒนาจิตวิทยวิจัยร่วมกันได้ เนื่องจากพื้นที่ตำบลวัดดาวมีการสร้างคณะทีมงานผ่านรูปแบบ“โมเดลประเทศ”ทำให้การสรรหาตัวคนสามารถจัดการได้ไม่ยาก แต่สิ่งที่แกนนำในตำบลวัดดาวขาดคือ “ประเด็นหลัก”ในการทำงานร่วมกันจริง ๆ อันเป็นประเด็นที่ทุกคนอยากทำร่วมกันเพื่อช่วยตอบคำถามที่ยังไม่ได้จัดการโดยชุมชนอย่างแท้จริง

ขั้นตอนวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาจิตวิทยให้แก่พื้นที่ตำบลวัดดาว มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1.1 ใช้เวทีพูดคุยโดยนัดผู้นำท้องถิ่น แกนนำชาวบ้านมาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนทุกครั้ง

- เวทีทำความเข้าใจต่อการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- การวิเคราะห์ SWOT เพื่อกำหนดประเด็นที่จะทำวิจัยร่วมกันของแกนนำ
- “ย้าคิด ย้าทำ” เพื่อคัดเลือกประเด็นที่เป็นปัญหาร่วมของชุมชนและอยากแก้ไขร่วมกัน
- กำหนดประเด็นให้ชัดเจนและวางแนวทางการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.1.2 ปรึกษาการทำงานผ่านแกนนำ(กลุ่มย่อย)เพื่อร่วมกำหนดแผนงานและทิศทางในการทำงานร่วมกัน โดยปรึกษานอกรอบในการทำงานร่วมกับนายประทีพ รัตมี นายสนั่น เวียงข่า และนายบุญชุ่ม หงษ์โต เพื่อร่วมกันออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่แกนนำในทีมต่อการสร้างความเข้าใจในการพัฒนาจิตวิทยร่วมกัน

2.1.3 เวทีฝึกทักษะแกนนำในการพัฒนาจิตวิทยสู่การเขียนเป็นโครงการวิจัย เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นในการทำงานให้แก่แกนนำ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาจิตวิทย

วิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาแกนนำเป้าหมายไปด้วย เพื่อฝึกฝนให้แกนนำใช้กระบวนการทางปัญญาต่อการฝึกทักษะการคิด การพูด การนำเสนอที่เป็นระบบ ชัดตรงต่อแนวคิดในการทำงานของตนเองและของทีม ที่สำคัญเพื่อให้มีความเข้าใจต่อการพัฒนาโครงการไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายในการทำงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

2.1.4 ได้ข้อสรุปของโครงการในพื้นที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทีม เพื่อนำเสนอสกว.ต่อไป

ผลที่ได้รับจากการพัฒนาจิตวิทยในพื้นที่

- มีความต่อเนื่องในพื้นที่ทำงานที่เป็นฐานงานเดิม เป็นสิ่งที่จะช่วยให้ชุมชนมีความใส่ใจ ใฝ่เรียนรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
- แกนนำมีความชัดเจนต่อสิ่งที่ตนเองอยากทำมากขึ้นเพราะเป็นประเด็นที่ตนเองอยากทำร่วมกัน มิใช่เป็นโจทย์การทำงานที่มาจากภายนอกชุมชน
- “เกิดแรงบันดาลใจอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน” ต่อการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ของชุมชน มีการทำงานเป็นทีมร่วมกันมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

- ในช่วงประมาณเดือนกรกฎาคม - เดือนกันยายน 2551 ที่ผ่านมานั้น พื้นที่ในจังหวัดสุพรรณบุรีเกือบ 80% ของพื้นที่ทั้งหมดมีการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นในหลายพื้นที่ (การเลือกตั้งอบต.ชุดใหม่) ทำให้การทำงานในพื้นที่เป้าหมายเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากผู้สมัครลงเลือกตั้งหลายท่านเป็นแกนนำในพื้นที่เป้าหมาย ดังนั้น แกนนำในพื้นที่จึงค่อนข้างระมัดระวังตนเองอย่างมากในการทำงานให้แก่ชุมชนเพราะเกรงว่าจะถูกตัดสิทธิ์ทางการเมือง พี่เลี้ยงจึงต้องพยายามปรับวิธีการทำงานเป็นจัดเวทีรายบ้านมากกว่าการจัดเวทีชี้แจงในวงใหญ่โดยคัดเลือกเฉพาะแกนนำหลักๆเท่านั้น หากไม่เลือกพื้นที่ที่เป็นฐานทุนเดิมในการทำงานที่ผ่านมาคาดว่าเรื่องการจัดการต่อการพัฒนาจิตวิทยให้แก่พื้นที่ใหม่ๆ คงไม่สามารถจัดการได้ภายในระยะเวลา 6 เดือน และอาจทำให้เกิดโครงการล่าช้าได้
- การเป็นพื้นที่ที่เน้นเรื่องการทำนาเป็นอาชีพหัวใจหลักของชุมชนทำให้ในช่วงหน้าทำนากลุ่มแกนนำเองไม่ค่อยมีเวลาว่างในช่วงกลางวัน การพูดคุยในวงย่อยจำเป็นต้องใช้เวลาในช่วงเย็นไปจนถึงพลบค่ำซึ่งทำให้การทำงานของพี่เลี้ยงต้องอาศัยความอดทนต่อการไปพัฒนาจิตวิทยให้แก่พื้นที่อย่างยิ่ง อีกทั้งต้องสวมบทบาทเป็นคนชวนกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนและตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นกระตุ้นแกนนำให้คิดตามจึงทำให้ตนเองมักประสบปัญหาในเรื่องของการจัดการเวลาและการจัดการตนเอง ต่อการรักษาวินัยในการทำงานเชิงเอกสารอย่างมาก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็พิจารณาตนเองและพยายามปรับปรุงตนเองให้มีวินัยในการทำงานให้มากขึ้น

บทเรียนที่ได้รับจากการพัฒนาโจทย์

- การใช้ฐานทุนเดิมต่อการพัฒนาสู่การเป็นนักวิจัยจะเป็นตัวช่วยให้พี่เลี้ยงได้เรียนรู้และทำความเข้าใจต่อกระบวนการพัฒนาโจทย์ได้ดีในระยะเวลาอันจำกัด
- ต้องออกแบบกระบวนการทำงานเพื่อให้แกนนำมีความเข้าใจต่องานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย อีกทั้งยังต้องมีการติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นให้พื้นที่มีฉันทะต่อการเรียนรู้งานวิจัย
- อย่าไปเร่งรัดพัฒนาโจทย์วิจัยโดยที่แกนนำยังไม่มีความเข้าใจและชัดเจนในตัวโครงการ
- ต้องทำตัวเป็น”หม้อแปลงภาษาที่ดี” เพื่อช่วยให้ชาวบ้านเข้าใจงานวิจัยอย่างง่ายได้ โดยไม่คิดว่า “งานวิจัยเป็นของสูง..ชาวบ้านไม่สามารถทำได้”
- เล็งเห็นคุณสมบัติที่ดีของนักวิจัยต้องเปิดใจ ใฝ่เรียนรู้ และมีความอดทนที่จะเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 อำเภอหนองหญ้าไซ ถือได้ว่าเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่ต้องใช้การบุกเบิกพื้นที่พอดู เพราะเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยผ่านกระบวนการพัฒนา อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่มีองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาแบบไฟไหม้ฟาง ผ่านมาผ่านไปเท่านั้น ทำให้ผู้นำท้องถิ่น แกนนำชุมชน แกนนำชาวบ้านมักตั้งคำถามว่า”จะทำอะไรอีก?”ซึ่งเป็นคำถามที่บ่งชี้คำตอบในตัวว่า “เป็นแค่กลุ่ม องค์กรที่จะเข้ามาหาผลประโยชน์มากกว่าจะมาพัฒนางานในชุมชนท้องถิ่น” การวางบทบาทของตนเองในฐานะเข้ามาเป็นผู้ร่วมเรียนรู้กับพื้นที่โดยอาศัยจุดเข้าทางฐานผู้นำท้องถิ่น เช่น อบต. สอบต. เพื่อวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายในชุมชนทำให้ในระยะเริ่มต้นใช้กระบวนการแบบลองถูก ลองผิด เพื่อค้นหากลุ่มแกนนำชาวบ้านที่เป็นตัวจริง เสียงจริงและอยากทำวิจัยร่วมกับเราจริงๆ การคัดเลือกพื้นที่เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยจึงเริ่มจากฐานงานเดิมในการทำงาน(เมื่อ 3 ปีก่อน) โดยคัดเลือกพื้นที่ตำบลหนองหญ้าไซเป็นพื้นที่บุกเบิกเพื่อสรรหาตัวคนทำวิจัยมาร่วมพัฒนาโจทย์วิจัยร่วมกันในอนาคต

ขั้นตอนวิธีการในการศึกษาชุมชนเพื่อสรรหานักวิจัย มีดังนี้

- 2.2.1 “ปรึกษาผู้นำท้องถิ่น” โดยเริ่มต้นทำงานกับผู้นำท้องถิ่นที่เคยร่วมทำงานกับเรามาก่อน โดยการพูดคุยกับ นายกอบต.หนองหญ้าไซ(นายเอกชัย สมชอบ) ปลัดอบต.หนองหญ้าไซ(นายสมเกียรติ ยุพาพิน) เพื่อแนะนำตัวเองในฐานะพี่เลี้ยงนักวิจัย และการสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อการทำงานในอนาคต อีกทั้งเพื่อขอข้อมูลในชุมชนเพื่อกำหนดแผนการทำงานของตนเองในระยะต่อไป
- 2.2.2 “ศึกษาชุมชนผ่านเวทีของชุมชน” เช่น เวทีประชุมสภาอบต. เวทีในชุมชน เพื่อสรรหาคนที่ต้องการเรียนรู้งานวิจัยร่วมกัน
- 2.2.3 การพูดคุยกับผู้มีแววของการเป็นนักวิจัยในอนาคต(โดยคัดเลือกจากในเวทีข้อ 2.2.2) โดยการลงพื้นที่พูดคุยรายบ้านเพื่อประเมินความสนใจร่วมกันต่อการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น
- 2.2.4 ใช้เวทีพูดคุยในพื้นที่ร่วมกับกลุ่มแกนนำเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อการคัดสรรคนทำวิจัย สู่การเป็นโจทย์วิจัยร่วมกันของกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

- ในระยะเริ่มแรกได้ คุณทอง ซึ่งเป็นสอบต. ม.7 บ้านดอนกระเบื้อง มีความสนใจและประสานงานกับพี่เลี้ยงเพื่อให้ช่วยลงไปพูดคุยกับกลุ่มแกนนำชาวบ้านเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน โดยในช่วงต้นๆการทำงานคุณทองยังไม่หมดวาระของการเป็นสอบต. ทำให้คุณทองอยากทำงานเพื่อชุมชน ต่อเมื่อหมดวาระและลงเลือกตั้งใหม่ คุณทองก็ไม่กล้าให้พี่เลี้ยงลงพื้นที่มาพูดคุยกับกลุ่มชาวบ้านอีกเพราะกลัวคู่แข่งทางการเมืองจะแจ้งกต.ต่อการหาเสียงในพื้นที่ ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้งของคุณทอง ความกังวลใจของคุณทองทำให้การทำงานในพื้นที่ของพี่เลี้ยงต้องหยุดชะงักลง ประกอบกับกลุ่มชาวบ้านเองก็แบ่งพรรคแบ่งพวกในพื้นที่ช่วงการหาเสียงทำให้การทำงานของพี่เลี้ยงไม่สามารถจัดการได้
- ต้องปรับเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายไปเรื่อย เนื่องจากการทำงานเพียงแค่ระยะเวลาเพียง 6 เดือน ไม่สามารถช่วยให้ตนเองสามารถค้นหาตัวจริงของคนที่ต้องการทำวิจัยจริงๆได้เนื่องจากติดขัดเหตุปัจจัยหลายประการ ทำให้ต้องทำการศึกษากลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ใหม่หลายครั้ง
- เป็นพื้นที่ที่ยังไม่สามารถขึ้นใจทวิวิจัยได้ แต่คาดว่าในอนาคตสามารถจัดการได้เพราะช่วงก่อนสิ้นสุดโครงการได้ค้นพบกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจงานวิจัยและอยากเรียนรู้เพื่อพัฒนาใจทวิวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยง โดยเป็นกลุ่มเยาวชนหมู่ที่ 10 บ้านหนองสำโรง (กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาใจทวิอยู่)

บทเรียนที่ได้รับจากพื้นที่

- การจัดเวทีอาจไม่ใช่วิธีการที่ใช้ได้ผลในช่วงที่มีการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่น ทำให้การเคลื่อนไหวในพื้นที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก ต้องปรับแผนการทำงาน รู้จักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายให้ได้
- การสร้างระบบความสัมพันธ์ที่ดีก่อนการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาใจทวิเป็น"ข้อพึงปฏิบัติอย่างยิ่ง"ของพี่เลี้ยงที่เสาะแสวงหาพื้นที่ใหม่ๆในการทำงานทุกครั้ง
- ต้องเร่งสร้าง"ศรัทธา" "ความเชื่อมั่น" ต่องาน CBR ให้กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจชัดเจน ถูกต้องและเกิดการจัดการภายใต้เวลาที่มีความเหมาะสมจะช่วยให้การจัดการงานประสบความสำเร็จได้ดี
- "ความอดทน"และ"ความมุ่งมั่น"เป็นบ่อเกิดที่จะช่วยให้งานเป็นผลสำเร็จ
- การมีชุดคำถามเพื่อสร้างการเรียนรู้ เป็นเทคนิคที่จะช่วยให้พื้นที่สนใจ ใคร่รู้กระบวนการทำงานของเรามากยิ่งขึ้นเพราะการมีชุดคำถามที่ถามเป็นขั้นเป็นตอนจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายเกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและมีส่วนร่วมมากขึ้น

บทที่ 4

บทวิเคราะห์ - สังเคราะห์

จากจุดเริ่มต้นของกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของพี่เลี้ยงในจังหวัดสุพรรณบุรีได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายในการทำงานเริ่มต้นเป็น 2 อำเภอ จาก 10 อำเภอในจังหวัด เป็นเป้าหมายหลักเริ่มต้นในการนำเครื่องมือวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปศึกษา"ทุนทางสังคม"ในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การหา "ตัวคน" "หาโจทย์วิจัย" ต่อการดำเนินงานวิจัยในจังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป เพราะเนื่องจากเป็นพื้นที่การทำงานที่เคยผ่านการทำงานร่วมกันมาในระดับหนึ่งจากการใช้เครื่องมือการจัดการความรู้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้การสนับสนุนของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข(สรส) อาทิเช่น การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดดาว(อบต.วัดดาว)ในการนำ KM ไปพัฒนาผู้นำท้องถิ่นและแกนนำชาวบ้านเพื่อเติมทักษะที่จำเป็นในการทำงานชุมชน อีกทั้งยังได้มีการขยายผลความร่วมมือไปสู่หน่วยงานอปท. โดยการจัดตลาดนัดความรู้เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในการทำงานร่วมกันกับอบต.ในพื้นที่ภาคกลาง โดยในขณะนั้นทาง อบต.หนองหญ้าไซ ได้เข้ามาร่วมเรียนรู้เป็นครั้ง ๆ อันเป็นจุดเริ่มต้นในการสนใจทำงานเพื่อท้องถิ่น แต่ในขณะนั้นยังไม่ได้มีการสร้างความร่วมมือร่วมกันในพื้นที่

ดังนั้น ทำให้พี่เลี้ยงเล็งเห็นจุดแข็งในการสร้างโอกาสการดำเนินงานของทั้ง 2 อำเภอได้ดีมากกว่าในพื้นที่อำเภออื่นๆ โดยประเมินจากความสนใจ การให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกันในอดีต อันจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถดำเนินงานได้ง่ายมากขึ้น ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องเวลาในการดำเนินโครงการในระยะเริ่มต้นแค่เพียง 6 เดือน จากการศึกษาทั้ง 2 อำเภอได้ข้อสรุปผลจากกระบวนการทำงานในระยะ 6 เดือน ดังนี้

	อำเภอหนองหญ้าไซ	อำเภอบางปลาม้า
จุดแข็ง (Strengths)	- มีกลุ่ม องค์กรในการทำงานภาคประชาสังคมที่ทำงานเข้มแข็งอยู่หลายกลุ่ม - มีอบต. ที่ให้ความสนใจในกระบวนการทำงานเชิงงานพัฒนาหลายอบต. - ในหลายพื้นที่มีกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ ที่เริ่มสนใจทำงานพัฒนาชุมชนร่วมกับผู้นำอยู่หลายตำบล	- มีกลุ่มชาวบ้าน/หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำงานภาคประชาสังคมอย่างเข้มแข็งหลายกลุ่ม - กระบวนการทำงานภาคประชาสังคมมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องหลายกลุ่ม อาทิเช่น ประเด็นเกษตร กลุ่มแม่บ้านสตรีผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นต้น - มีแหล่งศึกษาเรียนรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่น่าสนใจหลากหลาย อาทิเช่น ประเด็นเกษตรอินทรีย์, ยาสมุนไพร, ประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

	อำเภอหนองหญ้าไซ	อำเภอบางพลาม้า
		- ผู้นำท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ในการทำงานพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง - ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้นำท้องถิ่น
จุดอ่อน (Weaknesses)	- แม้ว่าจะมีกลุ่ม องค์กรในการทำงานภาคประชาสังคมอยู่หลายกลุ่มแต่การทำงานร่วมกันก็จะทำร่วมกันแค่กลุ่มตนเอง ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยการทำงานร่วมกันมากนัก ทำให้ไม่เห็นภาพเครือข่ายการทำงานที่เชื่อมร้อยการทำงานต่อกัน - การทำงานเพื่อพัฒนาชุมชนขาดความต่อเนื่องในการหนุนงาน เช่น เมื่อเปลี่ยนนายก อบต. คนใหม่ นโยบายเดิมจากนายก อบต. เก่าก็ไม่มี การสานต่อ ทำให้ชาวบ้านขาดโอกาสในการพัฒนากลุ่มการเรียนรู้ของตนเอง - อบต. ขาดรูปแบบการออกแบบกระบวนการทำงานพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง - ชาวบ้านมักเป็น"ผู้รับ"มากกว่าการเป็น"ผู้รุก" มักไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานพัฒนา - ผู้นำท้องถิ่นทำงานตามหน้าที่ไม่มีอุดมการณ์ แนวคิด จิตอาสาในการทำงานเพื่อชุมชน - เยาวชนในพื้นที่ขาดโอกาสในการทำงานพัฒนา ทำให้ลักษณะงานในพื้นที่ที่ทำนั้นเป็นแค่กิจกรรมๆ เท่านั้น	- ชาวบ้านทำงานติดระบบการทำงานแบบต้องตามผู้นำ ขาดแนวคิด สร้างการทำงานด้วยตนเอง - การเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมแทบทุกปี ทำให้ความสนใจ ความใส่ใจต่อการทำงานพัฒนาขาดความต่อเนื่อง - เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีกลุ่ม/องค์กร/หน่วยงาน ลงพื้นที่ให้การสนับสนุนหลากหลาย ดังนั้น ชาวบ้าน ชุมชนจึงเปิดรับการเรียนรู้หลายด้าน ทำให้ความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีพลังการทำงานที่ไม่เพียงพอ ไม่ลงลึกมากนัก - งานพัฒนาที่ทำมักมีแค่กลุ่มผู้นำท้องถิ่น แกนนำชาวบ้าน(วัยผู้ใหญ่) แต่ไม่มีกลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้าร่วมกระบวนการ ทำให้มีจุดอ่อนในเรื่องของการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ การสานต่องานที่แกนนำทำในพื้นที่
ปัจจัย/เงื่อนไข	กระบวนการทำงานจำเป็นต้องใช้การติดตามงาน ลงพื้นที่อย่างต่อเนื่องเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยผ่าน	มีกลุ่มแกนนำ ผู้นำท้องถิ่นที่ให้ความร่วมมือในการทำงานพัฒนา ทำให้สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจต่องาน

	อำเภอหนองหญ้าไซ	อำเภอบางพลาม้า
	กระบวนการทำงานพัฒนามาก่อน จึงต้องอาศัยการออกแบบกระบวนการที่เอื้อให้เกิดความเข้าใจอย่างง่ายในการทำงานพัฒนา • แกนนำที่สนใจงานพัฒนาในแต่ละพื้นที่มีไม่มาก เพียงแค่ 1 - 2 คนเท่านั้น ทำให้พลังในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่เป็นไปได้ยาก ต้องอาศัยการทำงานลงลึกมากกว่าพื้นที่ที่เคยผ่านกระบวนการทำงานพัฒนามาก่อน • ต้องเติมความรู้ด้านแนวคิด วิธีการทำงานเพื่อชุมชน โดยอาศัยทักษะการออกแบบกระบวนการเรียนรู้จากการพาทำ พาถอดบทเรียน เพื่อให้เข้าใจด้วยตนเองจากการลงมือทำ โดยต้องพยายามดึงหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาร่วมรับรู้และเป็นแกนนำด้วย จะช่วยให้สามารถเคลื่อนงานได้ง่าย และสามารถจัดการได้อย่างต่อเนื่องด้วย	วิจัยเพื่อท้องถิ่นได้ง่าย • ความสนใจในการทำงานเชิงประเด็นที่มุ่งเน้นพัฒนาชุมชนมักเริ่มต้นจากฐานเกษตรเป็นประเด็นหลัก เนื่องจากถึงความสนใจต่อการสร้างความมีส่วนร่วม อีกทั้งมีกลุ่มการเรียนรู้และเครือข่ายในอำเภอที่หลากหลายทำให้การออกแบบกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมร้อยการทำงานนั้น ทำให้เห็นผลงานที่เป็นรูปธรรมง่ายกว่าพื้นที่อื่น
โอกาส (Opportunities)	• อบต.หนองหญ้าไซ มีนโยบายในการพัฒนากลุ่มเยาวชนในตำบล ทำให้เห็นจุดร่วมในการสร้างความร่วมมือเพื่อพัฒนางานวิจัยในกลุ่มเยาวชน เพราะในอนาคต อบต.เป็น"รัฐบาลท้องถิ่น"ที่มีงบประมาณเอง สามารถเป็นผู้สานต่อและหนุนเสริมงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้ • เป็นอำเภอบ้านเกิดของพี่เลี้ยง ทำให้การติดตามงานในพื้นที่สามารถจัดการได้ง่ายและต่อเนื่อง	• เนื่องจากจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่มีผลผลิตข้าวคุณภาพดี โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอบางพลาม้าทำให้มีผลผลิตเพื่อการส่งออกตลอดทั้งปี ทำให้ภาครัฐมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่ภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องการทำงานวิจัยในพื้นที่ตำบลวัดดาวในประเด็นเกษตร • อบต.วัดดาว เป็น"รัฐบาลท้องถิ่น"ที่มีแนวคิด นโยบายในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชาวบ้าน ชุมชนในหลายด้าน หากสามารถนำเครื่องมืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปเสริมศักยภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชาวบ้านได้ด้วย

	อำเภอหนองหญ้าไซ	อำเภอบางปลาม้า
		ตนเอง อบต.ก็เอื้อในเรื่องของการให้ความร่วมมือในทุกด้านทั้งเรื่องนโยบายท้องถิ่น การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น • มีแหล่งความรู้ทั้งด้านประวัติศาสตร์ชุมชน/ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายช่วยให้สามารถดึงความรู้จากท้องถิ่นมาเป็นประเด็นศึกษาการทำงานวิจัยได้ดี

การพัฒนางานวิจัย 2 อำเภอเป้าหมาย

อำเภอบางปลาม้า

เป็นอำเภอที่มีจุดแข็งด้านงานพัฒนาภาคประชาสังคม โดยเฉพาะประเด็นเกษตรที่มีหน่วยงาน/องค์กรที่ให้การสนับสนุนในพื้นที่ที่หลากหลายทำให้สามารถสร้างข่ายการทำงานในการพัฒนาได้อย่างเข้มแข็ง โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ผู้นำท้องถิ่นในอำเภอบางปลาม้า หากมีนโยบายการทำงานร่วมกับผู้นำท้องถิ่นอย่างชัดเจนในเป้าหมายการทำงานก็สามารถสร้างความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกับหน่วยงาน/องค์กรได้ดี

ขอบเขตพื้นที่ในการทำงานของพี่เลี้ยงได้วางเป้าหมายการทำงานโดยกำหนดพื้นที่ตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาม้า เป็นพื้นที่หลักที่คาดว่าจะสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยได้ในปีงบประมาณ 2551 เพราะเป็นพื้นที่ที่ผ่านกระบวนการทำงานชุมชนมาแล้วจากหลายหน่วยงาน/องค์กร การสร้างความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้ง่ายอีกทั้งชาวบ้านเองก็อยากเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและเห็นประโยชน์จากการพัฒนาชุมชนจากฐานข้อมูลความรู้ที่เป็นของชุมชนด้วยตนเอง

การพัฒนาโครงการวิจัยในอำเภอบางปลาม้าจึงคาดว่าจะสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ตำบลวัดดาวได้อย่างน้อย 1 โครงการในปีงบประมาณ 2552

อำเภอหนองหญ้าไซ

อำเภอหนองหญ้าไซเป็นพื้นที่ที่ต้องอาศัยระยะเวลาต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มการเรียนรู้ในพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ยังไม่เคยผ่านกระบวนการทำงานที่เรียนรู้จากกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ กระบวนการศึกษาทำความเข้าใจผ่านฐานข้อมูลชุมชน และการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนผ่านงานวิจัย ดังนั้น พี่เลี้ยงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการทำงานลงลึกเพื่อสร้างระบบความสัมพันธ์และทำความเข้าใจร่วมกันอย่างมาก

การทำงานขั้นเริ่มต้นพี่เลี้ยงพยายามศึกษาเรียนรู้ทุนในพื้นที่ ศึกษาความสำคัญของหน่วยงาน/องค์กรที่เข้ามาหนุนงานในพื้นที่ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยกำหนด

พื้นที่เป้าหมายในการทำงาน คือ ตำบลหนองหญ้าไซ โดยพยายามสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกับ อบต.หนองหญ้าไซ ให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้แนวทางในการทำงานวิจัยในพื้นที่

เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เคยมีการทำงานร่วมกันในช่วงที่พี่เลี้ยงเป็นนักจัดการความรู้ท้องถิ่น (นจท.) โดยในขณะนั้นได้พัฒนางานร่วมกับอบต.หนองหญ้าไซในการสร้าง”สภาหมู่บ้าน”เพื่อสร้างฐานการทำงานอย่างมีส่วนร่วมระหว่างงานภาคประชาชนกับรัฐบาลท้องถิ่นต่อการพัฒนาชุมชนไปพร้อมๆกัน ดังนั้น เมื่อนางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมามาร่วมพัฒนางานไปพร้อมๆกับอบต.จะช่วยให้การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นสามารถสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษาทุนในพื้นที่ กลุ่มการเรียนรู้ที่เข้มแข็งของตำบลหนองหญ้าไซกลับเป็นกลุ่มเยาวชนในตำบลที่สามารถร่วมเรียนรู้และมีความตั้งใจต่อการทำงานเพื่อชุมชนอย่างจริงจัง ประกอบกับแนวทางในการสนับสนุนกระบวนการทำงานของอบต.หนองหญ้าไซ ได้มีนโยบายหลักในการพัฒนากลุ่มเยาวชนในตำบลให้เป็นผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ที่สามารถกลับมาเป็นกำลังสำคัญในชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นได้ในอนาคต ดังนั้น การทำงานในช่วงเริ่มต้นของตำบลหนองหญ้าไซจำเป็นต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจต่อการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้แก่กลุ่มเยาวชนในตำบลให้ได้ก่อน อีกทั้งต้องพยายามสร้างความเข้าใจเรื่องแนวคิดงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับอบต.ควบคู่ไปด้วย เพราะการวางแผนการทำงานระยะยาวของพี่เลี้ยงพยายามกำหนดบทบาทหน้าที่ในการหนุนเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ให้เป็นนโยบายหลักของอบต.โดยการดึงการมีส่วนร่วมจากสำนักปลัด เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของอบต.หนองหญ้าไซให้ร่วมรับรู้การทำงาน วางแผนการทำงานร่วมกันและลงพื้นที่เพื่อพัฒนากลุ่มเยาวชนในตำบลทุกครั้งในการทำกิจกรรม

แต่เนื่องจากความพร้อมในพื้นที่ ความเข้าใจในการทำงานอย่างจริงจังนั้น ยังไม่ปรากฏให้พี่เลี้ยงมั่นใจได้ว่าสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยได้ แม้ว่าความตั้งใจในการทำงานร่วมกันกับพี่เลี้ยงนั้นมีอยู่ จากการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมแต่ละครั้ง เพียงแต่กลุ่มยังไม่ชัดเจนในเป้าหมายการทำงานของตนเองว่าอยากเรียนรู้เรื่องอะไร อยากแก้ไขปัญหาเรื่องอะไรร่วมกันอย่างแท้จริง อีกทั้งทีมงานของอบต.เองก็ยังขาดความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานเพื่อพัฒนากลุ่มเยาวชนในตำบลอาจเนื่องมาจากการกิจและการจัดการเวลาของเจ้าหน้าที่อบต.เองจึงทำให้กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ ดังนั้น กระบวนการที่พี่เลี้ยงพยายามใช้ในการทำงานร่วมกับพื้นที่จึงเป็นเรื่องของการเติมทักษะให้แก่กลุ่มเยาวชนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างฐานการเรียนรู้เบื้องต้นในการทำงานวิจัยให้แก่กลุ่มเยาวชน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนพูดคุยร่วมกัน โดยการเติมทักษะด้านการคิด การฟัง การเขียนจับประเด็นและการนำเสนอเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่กลุ่มเยาวชนต่อการพัฒนาโจทย์วิจัยในอนาคต

ดังนั้น พื้นที่ตำบลหนองหญ้าไซยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการขยายเวลาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและการพัฒนาทักษะไปอีกระยะเวลาหนึ่งจึงจะสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยให้แก่พื้นที่ได้ และสิ่งที่สำคัญคือพี่เลี้ยงต้องพยายามศึกษาความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กระบวนการติดตามหนุนเสริมในพื้นที่ไม่มีข้อติดขัดในการทำงาน

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงาน

ผลการศึกษาวิจัย

การทำงานในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน จนถึงเดือนกันยายน 2551 รวมระยะเวลา 6 เดือน การได้รับโอกาสในการทำงาน”วิจัยเพื่อท้องถิ่น”(Community - Based Research : CBR) ภายใต้การสนับสนุนกระบวนการทำงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)สำนักงานภาค เพื่อให้ได้มีโอกาส “เรียนรู้ทุกซอก” “เรียนรู้ทุก” ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างทั่วถึงโดยการใช้เครื่องมือเพื่อการสืบค้นต้นทุนทางสังคม (Social Mapping : SM) มาเป็นฐานความรู้ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้ใช้โอกาสในการเข้าไปเรียนรู้และศึกษาสถานการณ์ ทูทางสังคมในพื้นที่เป้าหมายอย่างลงลึกมากขึ้นในการทำงานจากการใช้ฐานข้อมูล SM เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยกำหนดทิศและวางแผนงานในการขับเคลื่อนเคลื่อนงานในพื้นที่เป้าหมายได้ดีมากอีกเครื่องมือหนึ่ง โดยเฉพาะการที่ต้องสวมบทบาทการเป็นพี่เลี้ยงนักวิจัยมือใหม่ที่ต้องทำวิจัยไปบนฐานงานตนเอง เพื่อเร่งสร้างความเข้าใจในกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น และเพื่อหาแนวทางและวิธีการทำงานเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นต่อการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีทั้งในปัจจุบันและอนาคตให้ได้

รูปแบบการทำงานที่นำมาใช้ในขณะปฏิบัติงาน คือ การวางระบบการทำงานเป็นทีมระหว่าง”พี่เลี้ยงนักวิจัยสุพรรณบุรี”กับ”พี่เลี้ยงนักวิจัยอ่างทอง” คือ คุณอัมมยา สง่าแสง ซึ่งถือกำเนิดการทำงานในรุ่นเดียวกัน และประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาสอนให้เรารู้ว่าการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้งานสามารถบรรลุผลได้เร็วกว่าการทำงานเพียงคนเดียวเพราะการทำงานเป็นทีมในการพูดคุยกับหน่วยงานราชการ การทำเวทีในชุมชนจะเป็นเครื่องช่วยสร้าง”ศรัทธา”ต่อกระบวนการทำงานเพื่อชุมชนได้เร็วมากขึ้น อีกทั้งการมีเพื่อนร่วมทีมในการทำงานช่วยให้การทำงานเปรียบเสมือนมีกระจกช่วยสะท้อนการทำงานในแต่ละครั้งให้แก่ตนเอง ก่อนการทำงานทุกครั้งเราต้องอาศัยการออกแบบกระบวนการก่อนการทำงาน(การกำหนดเป้าหมายก่อนการทำงาน)เพื่อให้มี”ธงรายการ”ในการทำงานแต่ละครั้ง นอกจากนี้เรานำหลักการจัดการความรู้ (Knowledge Management)มาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในการออกแบบและการถอดบทเรียนจากกิจกรรมทุกครั้ง AAR (After Action Review) เพื่อเป็นบทเรียนและแนวทางในการพัฒนาวิธีการทำงานในพื้นที่แต่ละครั้งให้สามารถดำเนินการตามแผนการทำงานโดยประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

ความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน

☐ จากเครื่องมือ Social Mapping (SM)

ผลจากการดำเนินงาน พบว่า การนำ SM มาเป็นเครื่องมือหลักที่ช่วยหาจุดเข้าในการทำงานร่วมกับชุมชนนั้นช่วยให้ตนเองได้ประโยชน์ในเรื่องของการมีความรู้ในด้านข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ก่อนที่จะคัดเลือกพื้นที่เพื่อดำเนินการ ผลจากการเรียนรู้ผ่านข้อมูลที่ได้นั้นทำให้การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการไม่มีข้อติดขัดมากนัก เพียงแต่มีอุปสรรคจากการดำเนินงานในพื้นที่ คือ การได้รับผลกระทบจากการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีจนพี่เลี้ยงไม่สามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ได้ทำให้การขับเคลื่อนงานตามแผนงานยังไม่บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะต่อการทำงาน

☐ “รู้เขา รู้เรา รู้สถานการณ์” “รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง” การเห็นข้อมูลของชุมชนก่อนการลงเรียนรู้พื้นที่ หรือที่เรียกว่า “เห็นชุมชนทั้งระบบ” จะช่วยให้เราสามารถกำหนดทิศทางในการทำงานได้ง่ายกว่าการลงไปเรียนรู้ชุมชนโดยไม่มีฐานข้อมูลเบื้องต้นในมือ

☐ ต้องออกแบบกระบวนการที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการทำงานเดิมๆ ให้แก่ชุมชน เพื่อสร้างผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในชุมชนให้ได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการทำงาน”

☐ ขึ้นเริ่มต้นการทำงานต้องพยายามสร้างกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับหลายๆ ฝ่ายในพื้นที่ ไม่ใช่แค่ประสานงานกับชาวบ้านเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องเชื่อมโยงหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่มามีส่วนร่วมรับรู้การดำเนินงานในพื้นที่ของเรา เพื่อให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องสานรับการดำเนินงานต่อเมื่อโครงการได้สิ้นสุดลง

☐ การลงศึกษาพื้นที่เป้าหมายเพื่อสรรหานักวิจัยต่อการพัฒนาโจทย์วิจัย เราพบข้อเท็จจริงจากการใช้ SM มาเป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์และวางแผนการทำงานแก่เราว่า การทำงานในพื้นที่โดยผ่านฐานคนทำงานที่เรารู้จักมาก่อนหรือฐานงานนักพัฒนาเดิมนั้นจะช่วยให้กระบวนการทำงานของเราง่ายขึ้นต่อการสรรหานักวิจัย

☐ กระบวนการพัฒนาโจทย์วิจัยในพื้นที่จำเป็นต้องให้การให้นักวิจัยมั่นใจว่าเป็นโจทย์ร่วมของชุมชนที่อยากร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขจริงๆ มิใช่ทำไปเพื่อเสนอโครงการให้กับสกว.เท่านั้น แต่กระบวนการรายทางที่ใช้ในช่วงพัฒนาโจทย์ให้แก่นำนั้นจำเป็นต้องเติมเรื่องทักษะ แนวคิด แนวปฏิบัติให้แก่ทีมวิจัยเพื่อให้มีหลักยึดในการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและสมดุลระหว่าง “Head Heart Hand” การใช้ปัญญา ใจ และการลงมือปฏิบัติจริง

การวางแผนการทำงานในอนาคต

☐ การมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน CBR ที่ผ่านมาในช่วง 6 เดือน ทำให้ตนเองค้นพบข้อเท็จจริงว่า เรายังไม่มีความเข้าใจต่อหลักการ แนวคิดในกระบวนการทำงาน CBR

อย่างชัดเจนมากนัก การดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นการออกแบบกระบวนการทำงานภายใต้การศึกษา คู่มือการพัฒนาโจทย์วิจัยของสกว.จาก VCD จากเครือข่ายเพื่อนนักวิจัยเท่านั้น คือ “เรียนรู้ไป ทดลองทำไป”(เรียนถูก เรียนผิดเพื่อเสริมประสบการณ์ในการทำงาน) แต่ยังขาดการไปเรียนรู้ร่วมกับ ผู้มีประสบการณ์โดยตรงในกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกับชุมชน อย่างเช่น NODE สมุทรสงคราม, NODE กรุงเก่า, NODE สุวรรณภูมิ เป็นต้น ดังนั้น แนวทางการทำงานในอนาคตของพี่เลี้ยง สุพรรณบุรีจำเป็นต้องเพิ่มเติมทักษะ ความรู้ต่อกระบวนการทำงาน CBR เพื่อให้หลักการทำงานและ แนวปฏิบัติเป็นไปด้วยความถูกต้องและเหมาะสม โดยวางแผนการทำงานในช่วงปี 2552 ไปร่วม เรียนรู้กระบวนการทำงาน CBR กับ NODE สมุทรสงคราม เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และศักยภาพ ของตนเองเพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี

□ การกำหนดขอบเขตพื้นที่เป้าหมายในการทำงานปี 2552 เพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยได้ กำหนดพื้นที่การทำงานในระยะใกล้เคียงกันกับอำเภอหนองหญ้าไซ อาทิเช่น อำเภอสามชุก อำเภอ ดอนเจดีย์ เป็นต้น เพื่อให้สามารถจัดการเรื่องการเดินทาง การจัดการเวลา การเป็นเครือข่ายการ ทำงานวิจัยในระยะใกล้เคียงกัน เพื่อให้ตนเองสามารถจัดการเรื่องการบริหารจัดการให้เป็นผู้มีวินัย ส่งผลการดำเนินงานได้ทันกับระยะเวลาของโครงการ

□ พื้นที่สุพรรณบุรีค่อนข้างมีรูปแบบการทำงานแบบชุมชนเมืองอยู่มาก ดังนั้น การวางแผนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของพี่เลี้ยง จำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) ให้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ในการทำงานวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้อบต.สานต่อนโยบายในการทำงานวิจัยในชุมชนทั้งในด้านการพัฒนาคน การพัฒนางาน และ การสนับสนุนงบประมาณ อันเป็นบทบาทหน้าที่หลักของ”รัฐบาลท้องถิ่น”ในการดูแลประชากรใน พื้นที่ของตำบลตนเองอยู่แล้ว เพื่อให้ผลจากการทำงานวิจัยในพื้นที่มีความยั่งยืนและสามารถพึ่งพา กลไกการจัดการตนเองในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมต่อกันได้

□ การใช้พื้นที่ตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาม้าเป็น Social Lap ต่อการสวมบทบาทการ เป็น”นักวิจัย”ไปด้วย เพื่อสร้างการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานวิจัยไปบนสถานการณ์จริงร่วมกับ ชุมชน กลุ่มแกนนำ เพื่อให้ตนเองมีชุดความรู้ และเกิดประสบการณ์ตรงจากการทำงานวิจัยร่วมกับ ชาวบ้าน

ผลจากการดำเนินงานในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา การมีโอกาส “เรียนรู้ทุกข์” “เรียนรู้ทุน” ใน พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างทั่วถึงโดยการใช้เครื่องมือเพื่อการสืบค้นต้นทุนทางสังคมมาเป็น ฐานความรู้ในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นทำให้ตนเองเห็นแนวทางในการสรรหานักวิจัย การพัฒนา โจทย์วิจัยร่วมไปกับชุมชนโดยการใช้ SM มาเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยกำหนดทิศทางและเป้าหมายใน การทำงาน

ทั้งนี้ทั้งนั้น การออกแบบกระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ ความรู้ และทักษะที่จำเป็นอย่างหลากหลายเพื่อมาพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดผลบรรลุตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ได้ ดังนั้น การมีฐานข้อมูลเบื้องต้นของชุมชน การได้มีโอกาสเรียนรู้ศึกษาชุมชน ภายใต้

กระบวนการทำงาน"วิจัยเพื่อท้องถิ่น"(Community - Based Research : CBR) ที่ได้ให้โอกาสสนับสนุนคนทำงานภาคประชาสังคมจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)สำนักงานภาคนั้น ถือได้ว่าเป็นเทคนิคกระบวนการในการทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ถูกทิศทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีเพราะการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีโอกาสคิดเอง ทำเอง และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง อันเป็นวิธีการ"เกาถูที่คัน"จะส่งผลให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ตนเองปรารถนาหรือที่เรียกว่าเป็นกระบวนการสร้างผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง "Change Agent" โดยต้องให้แกนนำและชุมชนเห็น "คุณค่าและความหมาย"จากการทำงานวิจัยให้ได้

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาจิตวิทยวิจัยปี 2552 ในตำบลหนองหญ้าไซมีกลุ่มที่สนใจและต้องการพัฒนาศักยภาพให้ทันเป็นกลุ่มเยาวชนหมู่ 10 บ้านหนองสำโรงซึ่งกำลังอยู่ในช่วงพัฒนาจิตวิทยวิจัยคาดว่าจะสามารถพัฒนาจิตวิทยวิจัยได้ทันช่วงเดือนมีนาคม 2552 โดยได้มีการประสานงานกับทางอบต.เพื่อให้ช่วยสนับสนุนกระบวนการทำงานวิจัยในพื้นที่ให้แก่กลุ่มเยาวชนพร้อมกับสร้างทีมทำงาน(พี่เลี้ยงแกนนำ)ร่วมไปกับพี่เลี้ยงสุพรรณบุรีด้วย

นอกจากนี้แผนการดำเนินงานในพื้นที่อื่นๆ ได้วางแผนขยายพื้นที่การทำงานไปที่อำเภอสามชุก และอำเภอดอนเจดีย์ อันเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับอำเภอหนองหญ้าไซและเป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งในเรื่องของ"วิถีชีวิต" "วัฒนธรรมประเพณี" "การส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร" เป็นต้น โดยในขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงของการศึกษาพื้นที่เพื่อสรรหาตัวคนที่จะเป็นนักวิจัยร่วมกับพี่เลี้ยง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. แหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านเมืองจกวดลายโบราณลาวซี้-ลาวครั่ง

กลุ่มทอผ้าลาวจกวดลายโบราณลาวซี้ - ลาวครั่ง ตำบลป่าสะแก สามารถดูเรือเก่าแก่โบราณอายุ 100 - 120 ปี ให้ว้อยพระพุทธรูปเก่าแก่ศักดิ์สิทธิ์ที่วัดดอนมะเกลือ ออกจากวัดดอนมะเกลือไปดูผ้าทอแบบเก่าแก่โบราณอายุประมาณ 100 - 150 ปี ดูวิธีการทอผ้าแบบดั้งเดิมจากภูมิปัญญาบรรพบุรุษสืบทอดไว้ให้ซึ่งหลงเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในจังหวัดสุพรรณบุรีที่กลุ่มทอผ้าลาวจกวดลายโบราณลาวซี้ - ลาวครั่ง ชมการทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 จะทำพิธีสู่ขวัญข้าว คือ นำข้าวเปลือกจากท้องนาเข้ามาขัง เพื่อนำมาเก็บไว้ก่อนออกไปจำหน่าย ต้องทำพิธีสู่ขวัญข้าวก่อนเรียกขวัญข้าว ให้แม่พระโพธิ์พ ที่ทำการบ้านเลขที่ 25 / 1 หมู่ 5 (บ้านทุ่งก้านเหลือง) ตำบลป่าสะแก อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี 72120 ภายใต้การนำโดย นางสมจิตร ภาเรือง โทร. 0 9926 2864

เขื่อนกระเสียว

อยู่ที่ตำบลด่านช้าง ในพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาห้วยกระเสียว ของกรมชลประทาน เป็นเขื่อนดินกักเก็บน้ำสร้างกันลำห้วยกระเสียว ยาว 4,250 เมตร สูง 32.50 เมตร ปริมาณน้ำที่สามารถกักเก็บน้ำได้สูงสุด 240 ล้านลูกบาศก์เมตร นับเป็นเขื่อนดินที่มีความยาวที่สุดในประเทศไทยและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง นักท่องเที่ยวที่ต้องการขึ้นไปชมทิวทัศน์บริเวณสันเขื่อนต้องเดินขึ้นบันไดจากลานจอดรถด้านล่าง เมื่อขึ้นไปถึงจะมองเห็นทิวทัศน์กว้างไกลสุดสายตาถึงเขาพุเตย มีร้านอาหารส้มตำไก่ย่างบริการใกล้ลานจอดรถ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ เขื่อนกระเสียว โทร. 0 355 5120

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง

ตั้งอยู่ที่ถนนมัลลย์แมนติดกับที่ว่าการอำเภออู่ทองและโรงเรียนอู่ทองศึกษา เป็นสถานที่รวบรวมศิลปะโบราณวัตถุในสมัยต่างๆ ที่ขุดค้นพบ แสดงวิวัฒนาการของมนุษย์ยุคต่างๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในดินแดนแถบสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 2 อาคาร คือ อาคารที่ 1 จัดแสดงการค้นพบเมืองอู่ทองสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยวัฒนธรรมทวารวดี พระพุทธรูปสมัยทวารวดี อาคารที่ 2 จัดแสดงห้องชาติพันธุ์วิทยาและลูกปัดที่ค้นพบในเมืองอู่ทองตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ถึงสมัยทวารวดี ส่วนลานกลางแจ้งสร้างเป็นเรือนแบบลาวโซ่ง จัดแสดงวัฒนธรรมประเพณี การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวลาวโซ่ง สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 0 3555 1021, 0 3555 1040

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี

ตั้งอยู่ริมถนนสุพรรณบุรี - ชัยนาท(ทางหลวงหมายเลข 340) ตำบลสนามชัย ภายในศูนย์ราชการกรมศิลปากรจังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรี หอจดหมายเหตุแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรีเฉลิมพระเกียรติ และโรงละครแห่งชาติภาคตะวันตกจังหวัดสุพรรณบุรี ที่จัดตั้งขึ้นตามโครงการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำเมือง สนองแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภายใน

อาคารนิทรรศการถาวรของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี ได้จัดแสดงประวัติศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเมืองสุพรรณบุรีในอดีต พัฒนาการของเมืองสุพรรณบุรีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ทวารวดี ลพบุรี อยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ จัดแสดงเหตุการณ์สำคัญครั้งสมเด็จพระนเรศวรมหาราชชนะศึกยุทธหัตถีผ่านสื่อโสตทัศนูปกรณ์ จัดแสดงประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงประวัติบุคคลสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีในอดีต ทั้งยังรวบรวมผลงานของศิลปินในสาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนักร้องลูกทุ่งเพลงพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงไว้มากมาย

วนอุทยานพุม่วง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลจรเข้สามพัน ห่างจากจังหวัดประมาณ 40 กิโลเมตร ไปทางหลวงหมายเลข 321 กิโลเมตรที่ 128 - 129 แล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 3342 ไป 500 เมตร จะเห็นทางเข้าวนอุทยานพุม่วงทางขวามือ อุทยานแห่งนี้มีเนื้อที่ประมาณ 1,725 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นป่าเบญจพรรณสลับกับป่าไผ่รวมภายในวนอุทยานมีสิ่งที่น่าสนใจ ได้แก่ เส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง 1.5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง ระหว่างทางเดินจะเห็นไม้เบญจพรรณจำพวกไม้มะค่า ไม้จันทน์กะพ้อ จันทน์ผา คอกช้างดินสมัยทวารวดี อยู่ไม่ไกลจากที่ทำการ อายุราว 1,500 ปี จำนวน 3 คอก มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ ฐานวิหารศิลาแลงสมัยทวารวดี สันนิษฐานว่าใช้เป็นที่สำหรับกษัตริย์ทำพิธีบวงสรวงสังเวยเพื่อคล้องช้าง ป่าน้ำตกพุม่วง ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในวรรณกรรมเรื่องขุนช้างขุนแผน มีทั้งหมด 5 ชั้น ตลอดเส้นทางที่น้ำตกไหลผ่าน จะผ่านจุดที่น่าสนใจ คือ คอกช้างดินและฐานศิลาแลง หากขึ้นไปบนเทือกเขาพระจะเห็นพันธุ์ไม้นานาชนิด อาทิ เช่น จันทน์กะพ้อ และปรังเผือก มีลานหิน ที่มีก้อนหินน้อยใหญ่วางสลับกัน บางแห่งก็รวมกันเป็นเชิงชั้น มีต้นปรังขึ้นสลับ เป็นป่าใกล้เมืองที่หาได้ยากแห่งหนึ่ง

ศูนย์บริหารศัตรูพืชโดยชีวภาพ

ตั้งอยู่ที่ตำบลพลับพลาไชย ห่างจากตัวอำเภออุทุมพร ไปตามเส้นทางอุทุมพร – ด่านช้าง ประมาณ 6 กิโลเมตร ถึงโรงงานน้ำตาลเลี้ยวซ้าย ข้ามสะพานคลองชลประทานแล้วเลี้ยวขวาเลียบคลองชลประทาน ประมาณ 10 กิโลเมตร ศูนย์อยู่ซ้ายมือ เป็นสถานที่เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน ได้แก่ การผลิตแมลงศัตรูธรรมชาติ(ตัวห้ำ ตัวเบียน) พืชสมุนไพร เชื้อโรคและเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์สำหรับป้องกันกำจัด ศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี นอกจากนี้ยังถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้แก่เกษตรกร ภายในศูนย์ มีสิ่งที่น่าสนใจได้แก่ โรงเรือนเพาะเลี้ยงและขยายแมลงศัตรูธรรมชาติ, โรงเรือนปลูกพืชไร่นา, แปลงสาธิตการปลูกพืชปลอดสารพิษ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ศูนย์บริหารศัตรูพืชโดยชีวภาพตำบลพลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกร

ตั้งอยู่ที่ตำบลพลับพลาไชย ห่างจากตัวอำเภออุทุมพร ไปตามเส้นทางอุทุมพร - ด่านช้าง ประมาณ 20 กิโลเมตร ทางหลวง 333 ประมาณ 20 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายเข้าสู่ศูนย์อีก 2 กิโลเมตร หรืออีกเส้นทางหนึ่ง จากอุทุมพร 6 กิโลเมตร ถึงโรงงานน้ำตาลเลี้ยวซ้าย ข้ามสะพานคลองชลประทานแล้วเลี้ยวขวาเลียบคลองชลประทาน ประมาณ 10 กิโลเมตร ศูนย์ อยู่ซ้ายมือ เป็นสถานที่พัฒนางานด้านพันธุ์พืช และฝึกอาชีพเกษตรกรในภาคกลาง ทั้งในด้านการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในห้องปฏิบัติการ

การอนุบาล การขยายพันธุ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตของเกษตรกร พันธุ์พืชที่ผลิตมีทั้งพืชเศรษฐกิจ พันธุ์พืชใหม่ ๆ และพืชที่ปลูกเพื่อชีวิตสิ่งแวดล้อม บริเวณประกอบด้วย อาคารอำนวยการ อาคารฝึกอบรม อาคารหอพัก อาคารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ มีโรงเรือนเพาะเลี้ยงพืชหลายหลัง โดยเฉพาะไม้ดอกไม้ประดับที่สามารถเที่ยวชมซื้อหากลับไปได้ นอกจากนี้ยังมีแปลงเพาะปลูกพืชกลางแจ้ง มีการปลูกทานตะวันไว้หลายแปลงซึ่งจะออกดอกสวยงามในราวเดือนธันวาคม ซึ่งทางศูนย์ได้จัดงานทุ่งทานตะวันบานที่สุพรรณบุรีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ติดต่อสอบถามได้ที่ โทร. 0 3543 7704 - 5 ต่อ 227

ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 8

ตั้งอยู่ที่ตำบลดอนก่ายาน ริมถนนมาลัยแมน เลี้ยววัดป่าเลไลยก์ไปทางอำเภอดู่ทองประมาณ 1 กิโลเมตร ตรงข้ามสวนน้ำสุพรรณบุรี ศูนย์นี้จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมในครอบครัว และหัตถกรรมในเขตพื้นที่ 14 จังหวัดภาคตะวันตก มีอาคารแสดงนิทรรศการผลงานผลิตภัณฑ์หัตถกรรมฝีมือดีเด่นสวยงามประเภทต่าง ๆ เช่น เครื่องหนัง เสื้อผ้า เครื่องหวาย จากในเขตพื้นที่ดูแล รวมทั้งจัดจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไปในราคาถูกมาก โทร. 0 3554 5518 - 9

แหล่งเรียนรู้และท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ปรับปรุงสถานที่สองแห่งให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาเชิงเกษตรที่ทันสมัย ได้แก่ ศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีโรงเรือนเพาะเลี้ยงแมลง เชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อพืช พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวนา สวนสมุนไพร สวนตึกตากระถาง แปลงพืชสาธิต ฯลฯ อีกแห่งคือที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเกษตรกร ซึ่งมีโรงเรือนอนุบาลและผลิตพืชเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 7 โรงเรือน ที่ควบคุมการทำงานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งสองแห่งยังมีภูมิทัศน์สวยงาม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี สอบถามรายละเอียดได้ที่ สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี

อุทยานแห่งชาติพุเตย

มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 198,422 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด คือ ป่าองค์พระ ป่าเขาพระกำและ ป่าเขาห้วยพลู อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีและวนอุทยานถ้ำเขาวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ สัตว์ป่าชุกชุม เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารด้านการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดกาญจนบุรี บนยอดเขามีป่าสนสองใบหลายพันต้นและยังเป็นจุดชมวิวกว้างที่สวยงาม หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ 1 (พุเตย) บ้านป่าขี อำเภอด่านช้าง หากเดินทางจากเส้นทางหลวงหมายเลข 333 จะเห็นป้ายไปอุทยานแห่งชาติพุเตยอีก 18 กิโลเมตรจะถึงที่หน่วยพิทักษ์นี้ก่อน จากจุดนี้มีพื้นที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวกางเต็นท์พักแรมได้ มีนิทรรศการเกี่ยวกับป่าไม้สำหรับผู้สนใจ

ที่ทำการอุทยานแห่งชาติพุเตย ตั้งอยู่ ณ บ้านห้วยหินดำ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง เดินทางจากหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ 1 (พุเตย) ไปประมาณ 12 กิโลเมตร หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ 2 (พุกระทิง) บ้านวังโหรา อำเภอด่านช้าง วนอุทยานถ้ำเขาวง (หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ 3) (ถ้ำพุหวาย) อยู่ที่บ้านพุเตย อำเภอบ้านไร่ ห่างจากอำเภอบ้านไร่ 12 กิโลเมตร การเดินทางและที่พัก อุทยานอยู่ห่างจากอำเภอด่านช้างประมาณ 80 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรี ประมาณ 160 กิโลเมตร จากอำเภอด่านช้างไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 333 ผ่านถ้ำเขาเวฬุวันไปประมาณ 1 กิโลเมตร จะเห็นป้ายไปอุทยานแห่งชาติพุเตยอีก 18 กิโลเมตร และเลยผ่านบ้านป่าขีไปอีกประมาณ 3

กิโลเมตร จะถึงหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติพุเตยที่ 1 (พุเตย) ที่ทำการอุทยานฯ ไปทางอำเภอบ้านไร่ ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร ทางซ้ายมือจะมองเห็นป่าหุบบ้านวังคูน แล้วเลี้ยวเข้าไปประมาณ 14 กิโลเมตร หรือ ห่างจากอำเภอด่านช้างไปประมาณ 50 กิโลเมตร อุทยานมีศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลานกางเต็นท์ สนใจเดินทางไปอุทยานแห่งชาติพุเตย ติดต่อ ตู้ ปณ. 19 อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี 72180

บึงฉวาก

เป็นบึงน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 2,700 ไร่ อยู่ห่างจากตัวอำเภอมืองสุพรรณประมาณ 64 กิโลเมตร บึงฉวากมีพื้นที่ติดต่อกับอำเภหั่นคา จังหวัดชัยนาทและอำเภอดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนที่อยู่ในเขตอำเภอดิมบางนางบวชมีพื้นที่ประมาณ 1,700 ไร่ บึงฉวากได้รับประกาศให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่ามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2526 และในปี พ.ศ.2541 ได้รับการจัดให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติตามอนุสัญญาแรมซาร์ที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี เนื่องจากความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ที่มีในบึง ลักษณะที่เรียกว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำตามอนุสัญญาแรมซาร์ คือ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ราบลุ่ม พื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่น้ำท่วม มีน้ำท่วม น้ำขัง พื้นที่พรุ พื้นที่แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้าง ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมถาวรและชั่วคราว ทั้งแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล แหล่งน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม รวมไปถึงพื้นที่ชายฝั่งทะเลและทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดต่ำสุด น้ำลึกไม่เกิน 6 เมตร ซึ่งบึงฉวากเข้าข่ายลักษณะดังกล่าว คือเป็นบึงน้ำจืดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีความลึกเฉลี่ยประมาณ 1 - 3 เมตร พื้นที่บึงฉวากอยู่ในความดูแลของหน่วยราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมการเกษตรและอุตสาหกรรม

พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์

อยู่ที่ตำบลดอนเจดีย์ ห่างจากตัวเมืองประมาณ 31 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 322 (สุพรรณบุรี-ดอนเจดีย์) ประกอบด้วย พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงพระศาทารออกศึก และ องค์เจดีย์ยุทธหัตถี สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเจดีย์ขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะในสงครามยุทธหัตถีที่ทรงมีต่อพระมหาอุปราชาแห่งพม่าเมื่อเดือนมกราคมในปี พ.ศ.2135 และในปี พ.ศ. 2495 กองทัพบกได้บูรณะปฏิสังขรณ์องค์เจดีย์ขึ้นใหม่ โดยสร้างเป็นเจดีย์แบบลังกาทรงกลมใหญ่ สูง 66 เมตร ฐานกว้างด้านละ 36 เมตร ครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จไปประกอบพิธีบวงสรวงและเปิดพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ.2502 ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดให้วันที่ 25 มกราคม ของทุกปี ต่อมาทางราชบัณฑิตได้คำนวณแล้วพบว่าวันทางจันทรคติที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถี คือวันจันทร์เดือน 2 แรม 2 ค่ำ จุลศักราช 954 ตรงกับวันที่ 18 มกราคม จึงเปลี่ยนวันดังกล่าวเป็นวันถวายราชสักการะพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์และถือเป็นวันกองทัพไทย พร้อมกันนั้นทางจังหวัดได้จัดให้มีงานเฉลิมฉลองพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ทุกปี

หอคอยบรรหาร-แจ่มใส และ สวนเฉลิมภัทรราชินี

ตั้งอยู่ถนนนางพิม เป็นสวนสาธารณะมีเนื้อที่ 17 ไร่ อยู่ในสวนเฉลิมภัทรราชินี เป็นหอคอยชมวิว
แห่งแรก และสูงที่สุดในประเทศไทยมองเห็นโดดเด่นอยู่กลางเมือง มีความสูงถึง 123.25 เมตร ฐานกว้าง
30 เมตร การขึ้นเที่ยวชมหอคอย จะมีจุดแวะพักชมวิว 4 ชั้น ชั้นที่ 1 เป็นที่จำหน่ายบัตรและของที่
ระลึก ชั้นที่ 2 เป็นร้านจำหน่ายเครื่องดื่มอาหารว่างและจุดนั่งชมสวน ชั้นที่ 3 เป็นร้านจำหน่ายของที่
ระลึกและจุดชมตัวเมือง ชั้นที่ 4 อยู่ในระดับสูงสุด 78.75 เมตร เป็นจุดชมทิวทัศน์ของจังหวัดสุพรรณบุรี
โดยรอบ มีกล้องส่องทางไกลบริการ ผังห้องแสดงภาพวาดสีน้ำมันเกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

ตลาดสามชุก หรือตลาดริมน้ำร้อยปี

ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 340 แยกเข้าอำเภอสามชุก อยู่ริมแม่น้ำท่าจีนติดกับที่ว่าการอำเภอ
สามชุก เป็นชุมชนชาวจีนเก่าแก่ที่ยังคงสภาพบ้านเรือน และตลาดแบบดั้งเดิม สิ่งที่น่าสนใจได้แก่อาคาร
พิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารไม้โบราณติดลูกไม้ขนาด 3 ชั้นของขุนจำนงค์ จินารักษ์ นายภาษีเก่า ซึ่งท่าน
เจ้าของตลาดมอบให้เป็นแหล่งรวบรวมภาพถ่ายวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยก่อน ร้านถ่ายรูปโบราณที่ยังมี
กล้องถ่ายภาพเก่าแก่อายุกว่าร้อยปีให้บริการ ร้านขายยาสมุนไพร และผลิตผลิตภัณฑ์ขนม อาหาร
พื้นเมือง และกาแฟโบราณที่ยังใช้เครื่องคั่วกาแฟแบบดั้งเดิมบริเวณริมน้ำ

บ้านควาย (หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย)

ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 340 (สุพรรณบุรี-ศรีประจันต์) กิโลเมตรที่ 115 - 116 เป็นสถานที่
รวบรวมวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านภาคกลาง มีพื้นที่ 100 กว่าไร่ แบ่งออกเป็นสวนต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวนา
แสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีลานนวดข้าว คอกควาย โครงการเกษตรทฤษฎี
ใหม่ บ้านเรือนไทยภาคกลาง เรือนแต่ละหลังมีกิจกรรมสำหรับผู้สนใจ เช่น เรือนแพทย์แผนไทย การนวด
แผนไทย และการใช้สมุนไพร เรือนโหราศาสตร์ เป็นต้น

สวนพืชไร้ดิน Soiless Culture Center

ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 ตำบลวังน้ำซับ ริมถนนกรุงเทพฯ-สุพรรณฯ-ชัยนาท(ทางหลวงหมายเลข 340) บน
เนื้อที่ 200 ไร่ ปลูกพืชผักตามฤดูกาลและผักเมืองหนาวด้วยวิธีไม่ใช้ดิน โดยปลูกบนแผ่นฟองน้ำ ทราย
กรวด ขี้เลื่อยหรือในสารละลายธาตุอาหารแทนปราศจากศัตรูพืช วัชพืช และสารป้องกันโรคพืช ทำให้
ผู้ผลิตและผู้บริโภคปลอดภัยจากสารพิษ นับเป็นนวัตกรรมความดีริเริ่มใหม่ที่มุ่งพัฒนาด้านการเกษตร
ของไทย สิ่งที่น่าสนใจภายในสวนพืชไร้ดิน ได้แก่ สวนพืชไร้ดินที่สมบูรณ์และใหญ่ที่สุดในประเทศไทย บน
เนื้อที่ 200 ไร่, แปลงพืชไร้ดินที่ยาวที่สุดในโลก 72 เมตร(เฉลิมพระเกียรติในวโรกาส 72 พรรษา สมเด็จพระ
พระบรมราชินีนาถฯ), ป่อเลี้ยงปลาขนาดใหญ่ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลาเศรษฐกิจหลากหลายพันธุ์, ผักไร้
สารพิษ 100 % จากฟาร์ม, สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP)

วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร

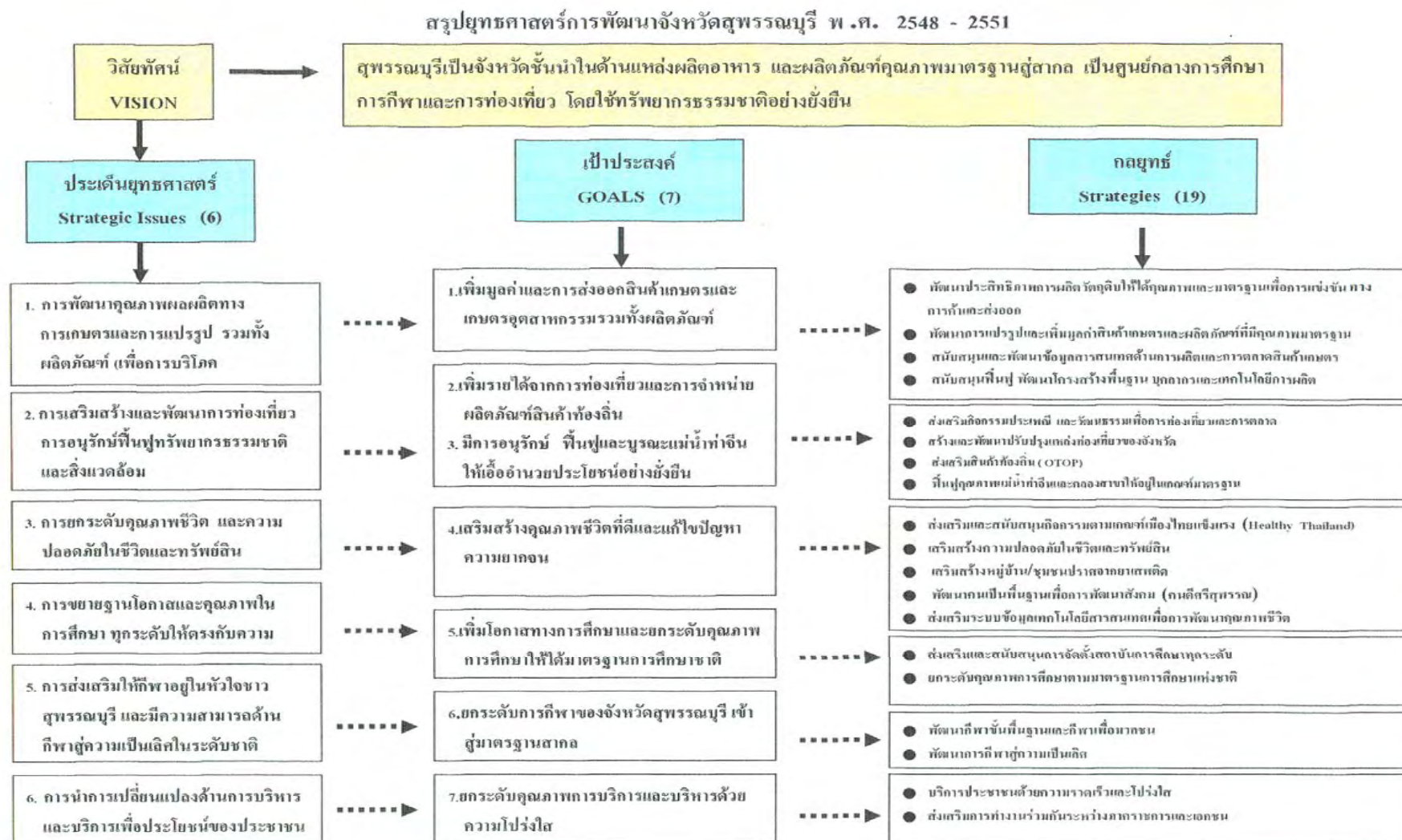
ตั้งอยู่ที่ริมถนนมัลลย์แมน ตำบลรั้วใหญ่ ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำสุพรรณบุรี เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร เป็นวัดเก่าแก่หน้าบันของวิหารวัดป่าเลไลยก์มีเครื่องหมายพระมหามงกุฎอยู่ระหว่างฉัตรคู่ บอกให้ทราบว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จทรงลงมาพบสมัยยังทรงผนวชอยู่ เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์แล้วจึงทรงมาปฏิสังขรณ์ สันนิษฐานว่าวัดนี้สร้างในสมัยที่เมืองสุพรรณบุรีรุ่งเรือง ในพงศาวดารเหนือกล่าวว่า พระเจ้ากาแตทรงให้มอญน้อยมาบูรณะวัดป่าเลไลยก์ภายหลัง พ.ศ.1724 ที่วัดแห่งนี้ประชาชนนิยมมานมัสการ “หลวงพ่อดโต” ซึ่งประดิษฐานอยู่ในวิหารสูงเด่นเห็นแต่ไกล เป็นพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ศิลปะสมัยอุททองสุพรรณภูมิมีลักษณะประทับนั่งห้อยพระบาท พระหัตถ์ซ้ายวางคว่ำบนพระชานุ พระหัตถ์ขวาวางหงายบนพระชานุอีกข้างหนึ่งในท่าทรงรับของถวาย องค์พระสูง 23.46 เมตร รอบองค์ 11.20 เมตร มีนักปราชญ์หลายท่านว่า หลวงพ่อดโตเดิมคงเป็นพระพุทธรูปปางปฐมเทศนา สร้างไว้กลางแจ้งเหมือนพระพนัญเชิงในสมัยแรกๆ เพราะมักจะพบว่าพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่สร้างในสมัยก่อนอยุธยาและอยุธยาตอนต้น ส่วนมากชอบสร้างไว้กลางแจ้งเพื่อให้สามารถมองเห็นได้แต่ไกล ภายในองค์พระพุทธรูปนี้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่ได้มาจากพระมหาเถรไธลยลายจำนวน 36 องค์ หลวงพ่อดโตเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ทุกปีจะมีงานเทศกาลสมโภชและนมัสการหลวงพ่อดโตวัดป่าเลไลยก์ 2 ครั้ง คือ ในวันขึ้น 7 - 9 ค่ำ เดือน 5 และเดือน 12

ตรงข้ามวิหารวัดมีร้านขายสินค้าที่ระลึกพื้นเมืองหลายร้านให้แวะเลือกซื้อ ด้านหลังวัดมี “คุ้มขุนช้าง” ซึ่งสร้างเป็นเรือนไทยไม้สักหลังใหญ่กว้างขวาง ตามบทพรรณนาเรือนของขุนช้างในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ขึ้นไปบนเรือนจะเห็นฉากภาพวาดตัวละครขุนช้างสำหรับให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปเป็นที่ระลึก บนเรือนแต่ละห้องมีภาพบรรยายเล่าเรื่องขุนช้างขุนแผน มีตู้จัดแสดงภาชนะเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฉากกั้นหรือถ้วยโอชามเก่าแก่แบบต่างๆ

วัดไผ่โรงวัว

ตั้งอยู่ที่ตำบลบางตาเถร ห่างจากตัวจังหวัดสุพรรณบุรีประมาณ 43 กิโลเมตร หรือห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 70 กิโลเมตร ตามเส้นทางสายตลิ่งชัน - สุพรรณบุรี มีทางแยกซ้ายก่อนถึงสามแยกลาดบัวหลวงเข้าสู่วัดไผ่โรงวัว หรือ หากมาตามทางหลวงหมายเลข 3422 กิโลเมตรที่ 18 - 19 วัดนี้สร้างเมื่อ พ.ศ.2469 เป็นวัดที่มีพุทธศาสนิกชน และบุคคลทั่วไปนิยมไปเที่ยวชมกันมากเพราะท่านพระครูอุทัยภาคาร (หลวงพ่อบุญ) ได้ดำเนินการก่อสร้าง “พระพุทธรโคดม” เป็นพระพุทธรูปโลหะสำริดองค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย นอกจากนี้ภายในวัดมีสิ่งก่อสร้างเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่สำคัญหลายแห่ง เช่น “สังเวชนียสถาน 4 ตำบล” คือ สถานที่ที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ ปฐมเทศนาและปรินิพพาน มีส่วนที่แสดงงานประติมากรรม เกี่ยวกับพุทธประวัติในรูป สวรรค์ภูมิ นอกจากนี้ยังมี “พระกะกุสันโธ” พระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ด้านหน้าพระพุทธรูปมี “ม้อง และบาตร” ใหญ่ที่สุดในโลก และยังมี “พระวิหารร้อยยอด” และ “พระธรรมจักร” หล่อด้วยทองสำริดใหญ่ที่สุดในโลก รวมทั้งสิ่งก่อสร้างอื่นๆ อีกมากมาย เป็นวัดที่โดดเด่นวัดหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคผนวก ข. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด แนวทางการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ SWOT ของจังหวัดสุพรรณบุรี

**ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ศักยภาพจังหวัด
(SWOT Analysis)**

จุดแข็ง (Strengths)

- มีทำเลที่เหมาะสมอยู่ไม่ห่างจากกรุงเทพมหานคร และตลาดรองรับการผลิตผลการเกษตร มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย ส่วนราชการหน่วยงาน มีการติดต่อประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง
- มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการเกษตรค่อนข้างสมบูรณ์ และเหมาะสมอย่างยิ่ง ระบบชลประทานครอบคลุมร้อยละ 73.9 ของพื้นที่การเกษตรหรือร้อยละ 47.82 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด
- มีแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งให้บริการด้านเทคโนโลยีการผลิตการเกษตรและเชิงอุตสาหกรรม อาทิ ศูนย์วิจัยข้าวสุพรรณบุรี ศูนย์วิจัยพืชไรสุพรรณบุรี สถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์น้ำสุพรรณบุรี สถานีพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสุพรรณบุรี สถานีพัฒนา ที่ดินสุพรรณบุรี ศูนย์พันธุ์พืชและเพาะเลี้ยงสุพรรณบุรี อุทยานผักพื้นบ้านเฉลิมพระเกียรติฯ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำบึงฉวากเฉลิมพระเกียรติฯ ศูนย์พัฒนาการจัดการสัตว์ป่าบึงฉวาก/เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก (กรมอุทยานแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี เป็นต้น
- มีสถานศึกษาครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการพัฒนา

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ลักษณะภูมิประเทศ ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือพื้นที่เป็นภูเขาและที่สูงเป็นป่าสงวนแห่งชาติเป็นอุปสรรคต่อการขยายพื้นที่การเกษตรตลอดจนขยายเขตชลประทาน สำหรับทางด้านใต้ในเขตอำเภอสองพี่น้องลักษณะพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ รูปแอ่งกระทะ จะประสบปัญหาน้ำท่วมขังประมาณ 3 เดือน ในทุกปี เนื่องจากพื้นที่รองรับน้ำของจังหวัด 3 ทางคือแม่น้ำท่าจีน ซึ่งมาจากจังหวัดชัยนาท ลำน้ำกระเสียวมาจากด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือและลำน้ำจรเข้สามพันมาจากจังหวัดกาญจนบุรี
- เนื้อที่ป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรีถูกบุกรุกทำลายขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เนื้อที่ป่าไม้ที่มีอยู่น้อยแล้วยิ่งลดลงไปอีก และมีผลกระทบต่อเนื่องถึงสภาวะอากาศ ทำให้อากาศแห้งแล้ง ปริมาณฝนลดลง ความชื้นในดินลดลงเนื่องจากไม่มีวัตถุและต้นไม้ปกคลุม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เนื่องจากไม่มีอินทรีย์ที่หล่นจากป่ามาทับถม ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายสูงน้ำท่วมฉับพลันและมีการชะหน้าดินซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของพืชถูกพัดไปกับน้ำเป็นจำนวนมากเมื่อไหลลงสู่ที่ต่ำ เช่น แม่น้ำลำคลอง ห้วยหนองต่าง ๆ จะทำให้ดินเค็มและรับน้ำได้ลดลง ซึ่งการบุกรุกทำลายป่าจะกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของป่าและพื้นที่ต่อเนื่องในวงกว้างเป็น

จังหวัด อาทิ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุพรรณบุรี วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร - แจ่มใส สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาลัยการอาชีพสองพี่น้อง วิทยาลัยการอาชีพอุทุมพร มหาวิทยาลัยWESTERN มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุข จังหวัดสุพรรณบุรี วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดสุพรรณบุรีและมีโรงพยาบาลและสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ● จังหวัดสุพรรณบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมที่น่าท่องเที่ยวมาก	อุปสรรคต่อพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด ● เกษตรกรส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้มแข็งของการดำเนินงานกลุ่ม และด้านการวางแผนการผลิตด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ ไม่มีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาวะตลาด มีการใช้สารเคมีที่เกินความเหมาะสม และความจำเป็น ฯลฯ ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูง ก่อให้เกิดหนี้สินจำนวนมาก ● การจัดการศึกษาในทุกกระดับ ประสบปัญหาสำคัญในเรื่องผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ สภาพปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ กระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลหลักสูตรและการเรียนการสอนในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายได้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
	จุดอ่อน (Weaknesses) ● จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับการพัฒนาความเจริญรุดหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความเจริญเติบโตของชุมชนในเขตเมือง การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง มีการลงทุนขยายกิจการด้านอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ โรงงานน้ำตาล โรงสีข้าว โรงงานผลิตผลไม้กระป๋อง เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางมลพิษด้านต่าง ๆ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ

โอกาส (Opportunities)

- จังหวัดมีศักยภาพในการผลิตสินค้าสูง และสามารถพัฒนาเป็นแหล่งอุตสาหกรรมเกษตร เพื่อการส่งออกและบริโภคภายในประเทศ ทั้งต่อด้าน
 - นักลงทุนจากภายนอกจังหวัด นักท่องเที่ยว
 - การแปรรูปอุตสาหกรรมเกษตรกร
 - เทคโนโลยี
- มีความสะดวกในการขนส่งสินค้าจากแหล่งขายเข้าถึงแหล่งกระจายสินค้า ตลาดและโรงงานอุตสาหกรรม เกษตรจังหวัด เขตปริมณฑล จังหวัดข้างเคียง (ทั้งส่งออกและนำเข้าวัตถุดิบ/ สินค้าปัจจัยการผลิต)
- จังหวัดมีผลผลิตข้าวคุณภาพดีเพื่อการผลิตเพื่อการส่งออกตลอดทั้งปีมีตลาดกลางข้าวทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความสำคัญในส่วนภูมิภาคและระดับประเทศ
- มีทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นภูเขา ป่าไม้ น้ำตก และถ้ำต่าง ๆ อยู่ในเขตอำเภอด่านช้าง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีระบบโครงข่ายการคมนาคมทางรถยนต์ที่สมบูรณ์มากสามารถเชื่อมโยงติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและพื้นที่ทุกหมู่บ้านของจังหวัดได้สะดวกและรวดเร็ว จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือและภาคใต้ได้สะดวกโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ
- มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีสืบเนื่องจากการ เป็นจังหวัดที่มีความยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ยุคโบราณเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนในจังหวัดสุพรรณบุรี (เช่น ไทยพวน ไทยทรงดำ

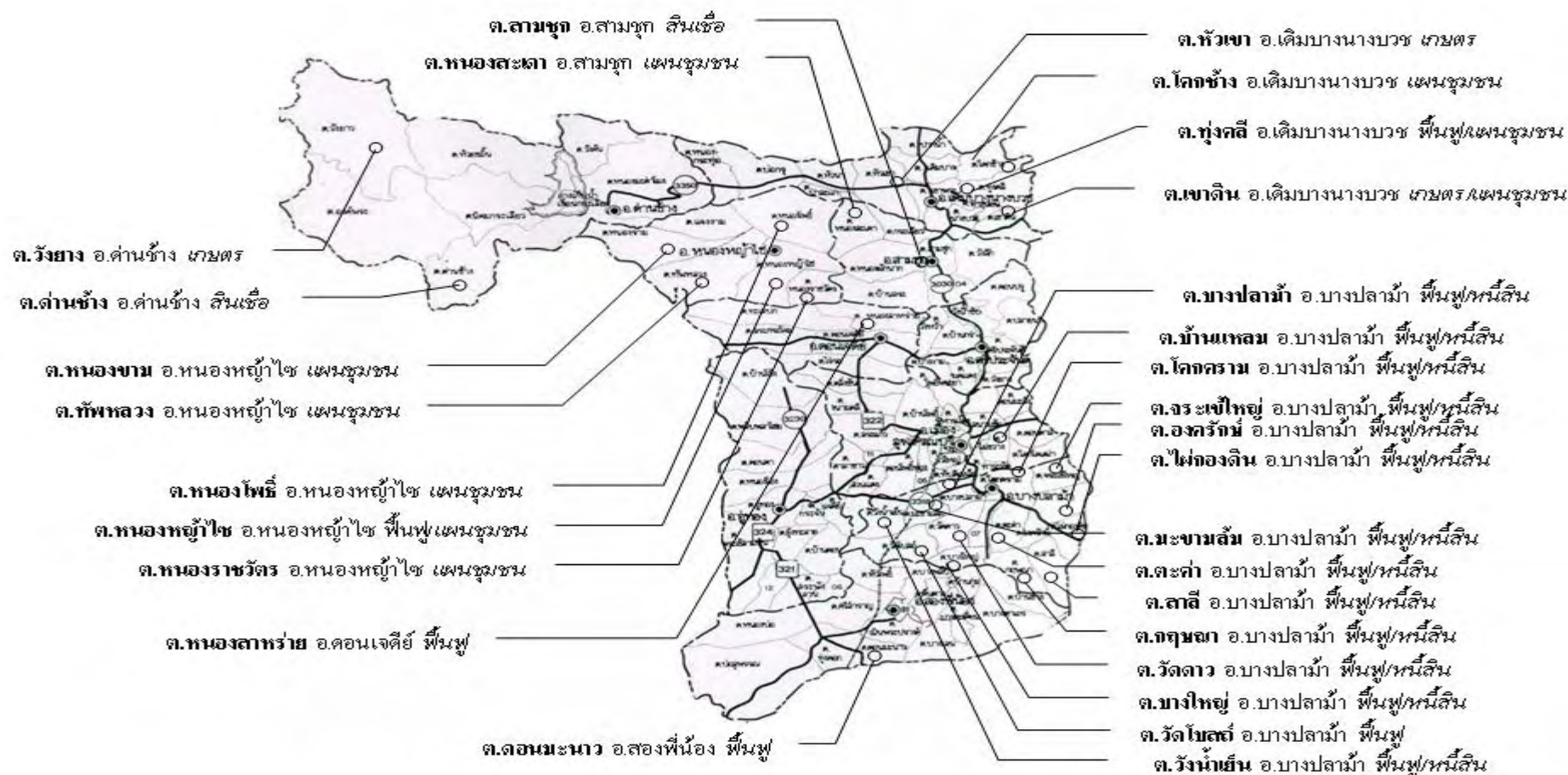
ภัยคุกคาม (Threats)

- ในบางพื้นที่ที่เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง บางปีส่งผลกระทบต่อผลผลิตการเกษตรและการท่องเที่ยว
- ยังขาดความร่วมมือเป็นเครือข่ายทางธุรกิจทั้งทางเกษตรและการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดในภูมิภาคเป็นรูปธรรม
- ตลาดกลางแหล่งกระจายสินค้าและโรงงานอุตสาหกรรมต่างจังหวัด ต่างภูมิภาคยังเป็นผู้กำหนดราคาการรับซื้อสินค้าเกษตร ส่งผลต่อราคาและเสถียรภาพการรับซื้อของจังหวัดด้วย
- ในบางปี น้ำต้นทุนไม่เพียงพอสนับสนุนระบบชลประทานในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีผลกระทบต่อการผลิตการเกษตรด้านต่าง ๆ
- ผลกระทบจากข้อกำหนด/ ระเบียบและข้อกฎหมาย บางส่วนของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนของเกษตรกร และภาคอุตสาหกรรมเกษตร
- เกษตรกรได้รับผลเสียหายจากการระบาดของศัตรูพืช ศัตรู และประมง รวมทั้งสินค้าเกษตร

ลาวโซ่ง) รวมทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ในท้องถิ่นเป็นสิ่งจูงใจ และเชิญชวนให้นักท่องเที่ยว ได้มาชม โอกาส (Opportunities) ● เศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัดสุพรรณบุรีขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็นหลัก รองลงมาได้แก่ อุตสาหกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภทการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรหรืออุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตร ประกอบกับจังหวัดมีความได้เปรียบในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ● มีสนามกีฬาที่ได้มาตรฐาน ซึ่งใช้เป็นสนามในการจัดการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติมาหลายครั้ง	
---	--

ภาคผนวก ค. รายชื่อ / องค์การเครือข่ายภาคประชาชน ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันตก

พื้นที่ปฏิบัติการพัฒนาชุมชนองค์กรชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
อำเภอดอนเจดีย์ ตำบลดอนเจดีย์ 1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.6 ต.ดอนเจดีย์	นายสายชล ปานชา	109 ม.6 ต.ดอนเจดีย์ อ.ดอนเจดีย์	081 - 7219781	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลทะเลบก 1. ศูนย์การเรียนรู้บ้านหนองसानแดร	นางสมหมาย ไทยศรี	ต.ทะเลบก อ.ดอนเจดีย์		กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลไร่รถ 1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.8 ต.ไร่รถ	นายสุวิทย์ สวัสดิ์	45 ม.8 ต.ไร่รถ อ.ดอนเจดีย์	086 - 8801578	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลหนองสาหร่าย 1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านกรวด 2. กลุ่มพัฒนาศรี ต.หนองสาหร่าย 3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.3 ต.หนองสาหร่าย 4. กลุ่มผู้ใหญบ้านก้านัน ต.หนองสาหร่าย 5. กลุ่มออมทรัพย์แก้จนคนหนองสาหร่าย 6. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.8 ต.หนองสาหร่าย 7. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ต.หนองสาหร่าย 8. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.10 ต.หนองสาหร่าย 9. คณะทำงานแผนชีวิตชุมชนหนองสาหร่าย 10. กลุ่มออมทรัพย์เลี้ยงไก่พื้นบ้าน	นายพะยอม เกิดวัน นางลูกคิด สารวงษ์ นายเฉลิม โพธิ์สุวรรณ นายสุนทร ศรีน้ำเงิน นายอนันต์ นาคสมพงษ์ นายแพร่ อินมอญ นายพยอม เกิดวัน นายบุญศรี มณีวงษ์ นายบุญศรี มณีวงษ์ นายบรรจบ รื่นโปร่ง	45 ม.8 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 413 ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 9/2 ม.3 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 36 ม.4 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 554 ม.2 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 44 ม.8 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 45 ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 446 ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ 446 ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์ ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์	081 - 2962687 089 - 0482006 035 - 482994 083 - 0444780 084 - 7277586 089 - 0257405 081 - 2692687 081 - 9818227 081 - 9818227	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสวัสดิการชุมชน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน
อำเภอด่านช้าง ตำบลด่านช้าง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งนาตาปิ่น 2. ชมรมผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์สุพรรณบุรี	นายจันท์ ผุงศิริ นายมานพ บุญธรรม	185/2 ม.3 ต.ด่านช้าง อ.ด่านช้าง 15 บ้านห้วยดินดำ ต.ด่านช้าง อ.ด่านช้าง	081 - 9618581	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลนิคมกระเสียว 1. กลุ่มเกษตรกรบ้านวังหนองไม้	นายประพันธ์ ปันนะ	29 ม.5 ต.นิคมกระเสียว อ.ด่านช้าง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองกระดี่	นายทองมา หมวดพร	72 ม.2 ต.นิคมกระเสียว อ.ด่านช้าง		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลวังคัน 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต.วังคัน 2. สหกรณ์วังคัน จำกัด	นายทวีทรัพย์ เข้มเงิน นายเทียบ จันทา	44 ม.5 ต.วังคัน อ.ด่านช้าง 8 ม.8 ต.วังคัน อ.ด่านช้าง		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลวังยาว 1. กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า(ร.ส.ท.ป.)บ้านห้วยดินดำ 2. กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า(ร.ส.ท.ป.)บ้านตะเพินคี 3. กลุ่มบ้านตะเพินคี	นายประยงค์ ศรีทอง นายโจอุทัย มดแดง นางพิกุล ธาราสวัสดิ์ศิริ	23 ม.6 ต.วังยาว อ.ด่านช้าง ต.วังยาว อ.ด่านช้าง ม.5 ต.วังยาว อ.ด่านช้าง		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหนองมะค่าโมง 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านปออยาง 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านพุข่อย 3. กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านหนองบอน	นายเชื้อ สังข์ทอง นายจรูญ ลาโพ นายวิทยา เจียรนัย	275 ม.17 ต.หนองมะค่าโมง อ.ด่านช้าง 98/1 ม.2 ต.หนองมะค่าโมง อ.ด่านช้าง 9 ม.4 ต.หนองมะค่าโมง อ.ด่านช้าง	035 - 438222	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลองค์พระ 1. กลุ่มราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า(ร.ส.ท.ป.)บ้านทุ่งมะกอก	นายทองสุข ยอดหงษ์	60 ม.1 ต.องค์พระ อ.ด่านช้าง		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภอเดิมบางนางบวช ตำบลเขาดิน 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนิคมเกษตรม.11ต.เขาดิน 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.1 ต.เขาดิน 3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.10 ต.เขาดิน 4. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.11 ต.เขาดิน 5. เครือข่ายแผนชุมชน ต.เขาดิน	นายสนั่น เขียวผึ้ง นายสมบัติ ศิลา นายสุรชาติ สุวรรณมุข นายสุรัชย์ อิ่มสำราญ นายสมบัติ ศิลา	88 ม.11 ต.เขาดิน อ.เดิมบางนางบวช 30/1 ม.1 ต.เขาดิน อ.เดิมบางนางบวช 16 ม.10 ต.เขาดิน อ.เดิมบางนางบวช 11 ม.11 ต.เขาดิน อ.เดิมบางนางบวช ต.เขาดิน อ.เดิมบางนางบวช	087 - 0854562 085 - 2901588 089 - 9098157 081 - 7573480	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร สหข่าย
ตำบลโคกช้าง 1. เครือข่ายแผนชุมชน ต.โคกช้าง	นายละเอียต สร้อยนาค	ต.โคกช้าง อ.เดิมบางนางบวช	087 - 0854562	สหข่าย

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลทุ่งคลี 1. กลุ่มสตรีอาสา 2. กลุ่มพัฒนาสตรีอาสาบ้านดอนตาลเสี้ยน 3. กลุ่มเกษตรยั่งยืน ม.7 ต.ทุ่งคลี 4. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.5 ต.ทุ่งคลี 5. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.3 ต.ทุ่งคลี 6. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.5 ต.ทุ่งคลี 7. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.8 ต.ทุ่งคลี 8. เครือข่ายออมทรัพย์ / พื้นฟู ม.1 ต.ทุ่งคลี 9. เครือข่ายแผนชุมชน ต.ทุ่งคลี 10. กลุ่มออมทรัพย์น้ำหมักชีวภาพ ม.5 11. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ม.1	นางสมพิศ ใจดี นายจรัสศรี รักวงษ์ นายสุวรรณ เจียนบุญสิน นายเศวก โกอ่อน นายเล็ก ตรีคงคา นายปทุม ศรีเยี่ยม นายสนม บุญเรือง นายชลอ จรบรรพิตย์ นายบุญเลิศ วรอรุณ นายชนินทร์ ใจดี นายสำรวย อินโต	106/1 บ้านกุ่มโคก ม.5 ต.ทุ่งคลี 93 บ้านดอนตาลเสี้ยน ม.1 ต.ทุ่งคลี ม.7 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช 117/2 ม.5 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช 65/1 ม.3 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช 74 ม.5 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช 25 ม.1 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช ม.5 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช ม.1 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช	035 - 439405 087 - 0897175 089 - 0522774 089 - 8074958 089 - 8379663 081 - 3636408 081 - 1932091	กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสวัสดิการชุมชน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน สหภาพ กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลนางบวช 1. กลุ่มเกษตรกรโครงการหมู่บ้าน ไอ พี เอ็ม	นางบุปผา ใจบริสุทธิ์	130 ม.3 ต.นางบวช อ.เดิมบางนางบวช	035 - 402376	กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลบ่อกรู 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนแก้ว 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลาด	นายจำนง จำนงรุ่งทรัพย์ นางนงเยาว์ ศรีเดช นางสาวสมคิด มหาชัย	46 ม.6 ต.บ่อกรู อ.เดิมบางนางบวช 9/1 ม.2 ต.บ่อกรู อ.เดิมบางนางบวช 1 ม.4 ต.บ่อกรู อ.เดิมบางนางบวช	035 - 575242 035 - 438207	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลปากน้ำ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านท่าทอง	นายสนาม อยู่ศรี	21/2 ม.6 ต.ปากน้ำ อ.เดิมบางนางบวช	089 - 2685114	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลป่าสะแก 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนมะเกลือ	นางประจวบ ศรีทรงเมือง	62 ม.3 ต.ป่าสะแก อ.เดิมบางนางบวช	035 - 438345	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลป่าสะแก 1. ศูนย์การเรียนรู้ผ้าทอจากลายโบราณบ้านทุ่งก้านเหลือง	นางสมจิต กาเรือง	ต.ป่าสะแก อ.เดิมบางนางบวช		กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลยางนอน 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านยางนอน	ผู้ใหญ่ชะลอ อินโต	73 ม.2 ต.ยางนอน อ.เดิมบางนางบวช		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหัวเขา 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเขาปูน 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหัวเขา ม.2,6,10 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านน้ำพุ 4. สหกรณ์การเกษตรหัวเขาพัฒนา จำกัด	นางไล้ น้ำแก้ว นางก้านทอง ฐัญญูเจริญ นายเลี่ยม ศรีโมรา นางวิวา เขาเงิน	6 ม.1 ต.หัวเขา อ.เดิมบางนางบวช 50 ม.2 ต.หัวเขา อ.เดิมบางนางบวช 238 ม.5 ต.หัวเขา อ.เดิมบางนางบวช 1 ม.2 ต.หัวเขา อ.เดิมบางนางบวช	035 - 515082 035 - 515202	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
อำเภอบางปลาม้า 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลานคา	นายวิศาล อินทจันทร์	75 ม.3 อ.บางปลาม้า		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลกฤษณา 1. กลุ่มเกษตรปุ๋ยปั้นเม็ด 2. กลุ่มโรงเรียนชวามหาราชบุรีบูรณะ 3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ตำบลวัดดาว 4. กลุ่มโรงเรียนชวามหาบ้านโพธิ์ตะควน	นายพนม รุ่งเรือง นายจำลอง สุพัตร นางกานดา ช่างตีเหล็ก นายภาสวัฒน์ ชันธวร	วัดบางเลน ต.กฤษณา อ.บางปลาม้า 21/1 ม.4 ต.กฤษณา อ.บางปลาม้า 246/1 ม.1 ต.กฤษณา อ.บางปลาม้า ศาลากลางหมู่บ้าน ต.กฤษณา	086 - 6083969	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลโคกคราม 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านศาลาแดง ต.โคกคราม 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านสวนชิง ต.โคกคราม 3. กลุ่มออมทรัพย์บ้านโคกคราม ต.โคกคราม 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านลานคา 5. กลุ่มโรงเรียนชวามหาบ้านโรงนา ต.โคกคราม 6. โรงเรียนชวามหาบ้านโรงนา ต.โคกคราม ม.10	นายสมชาติ สะอาดเอี่ยม นายสมชาติ สะอาดเอี่ยม นางสาวสุเพ็ญงาน หินสี นายสมพงษ์ เอกชะอุ่ม นายอุดม ตนสมุทร	ม.11 ต.โคกคราม อ.บางปลาม้า ม.2 ต.โคกคราม อ.บางปลาม้า ม.1 ต.โคกคราม อ.บางปลาม้า ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านลานคา ต.โคกคราม 210 ม.12 ต.โคกคราม อ.บางปลาม้า 133 ม.10 ต.โคกคราม อ.บางปลาม้า	089 - 4465689 089 - 4465689	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลจรเข้มใหญ่ 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านลำบัว ต.จรเข้มใหญ่	นางวงเดือน แดงประเสริฐ	67 ม.3 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า	086 - 6078634	กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านศาลาท่าทราย ต.จรเข้มใหญ่ 3. เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ต.จรเข้มใหญ่ 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนผกเสียนต.จรเข้มใหญ่ 5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านจรเข้มใหญ่ ต.จรเข้มใหญ่ 6. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์ศรี ต.จรเข้มใหญ่ 7. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนหนามแดง ต.จรเข้มใหญ่	นายชูชาติ สวัสดิ์ศรี นายณรงค์ชัย โถแพ นางสาวรัตนา อินทร์แจ นายทิน บุญมี นางจันทนา วิริยพิจิตร นายสมาน สีเขียวสด	42 ม.8 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า 29 ม.8 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า ม.2 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า 54 ม.6 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า ม.7 ต.จรเข้มใหญ่ อ.บางปลาม้า	081 - 7572696 081 - 3650312	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลตะค่า 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านตะค่า 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดารา 3. กลุ่มออมทรัพย์บ้านชีบขาว 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดาบเงิน 5. กลุ่มโรงเรียนชานาบ้านตะค่า	นายมนูญ โพธิ์มณี นายไพบูลย์ ยัมประเสริฐ นายอุดม เพชรน้อย นายสมชาย ปรางค์สอน นายปรีชา คชนทร	ม.6 ต.ตะค่า อ.บางปลาม้า ม.5 ต.ตะค่า อ.บางปลาม้า ม.3 ต.ตะค่า อ.บางปลาม้า ม.5 ต.ตะค่า อ.บางปลาม้า 92/1 ม.6 ต.ตะค่า อ.บางปลาม้า	089 - 1111008	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลบางปลาม้า 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านชนมจีน ต.โคกคราม 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ต.บางปลาม้า	นายสมชาย คำเสียงใส นายไพบูลย์ ยัมประเสริฐ	11 ม.9 ต.บางปลาม้า อ.บางปลาม้า 156/1 ม.5 ต.บางปลาม้า อ.บางปลาม้า	035 - 588015	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลบางใหญ่ 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านบางใหญ่ ต.บางใหญ่ 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนแพบ 3. กลุ่มออมทรัพย์บ้านบางแม่หม้าย ต.บางใหญ่ 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบางแม่หม้าย 5. กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ ต.บางใหญ่ 6. กลุ่มโรงเรียนชานาบ้านรางทอง ต.บางใหญ่ 7. กลุ่มโรงเรียนชานาบ้านดอนกระเบื้อง 8. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนกระเบื้อง	นางวิมล พรหมพันธ์ นายประสาร หงษ์โต นางสมคิด พวงภูน้อย นางน้อย หงษ์โต นางวาสนา วารัตน์ นายวิเชียร ศรีเงินงาม นายชาญชัย คำยาคี นางนงเยาว์ แซ่เล่า	35 ม.1 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า 64/1 ม.7 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า 13 ม.2 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า 60 ม.4 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า 14 ม.2 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า 110 ม.6 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า ม.5 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า ม.5 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า	089 - 5489416 089 - 2403804	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลบ้านแหลม 1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์+ครัวเรือน ต.บ้านแหลม	นายประคอง พรหมพันธ์	142 ม.5 ต.บ้านแหลม อ.บางปลาม้า	086 - 1728655	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลไผ่กองดิน 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านบ่อหัวกรวด ต.ไผ่กองดิน 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.5 ต.ไผ่กองดิน 3. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.8 ต.ไผ่กองดิน 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านใหม่ ต.ไผ่กองดิน 5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านไผ่กองดิน ต.ไผ่กองดิน 6. กลุ่มออมทรัพย์บ้านโพธิ์หลวง ต.ไผ่กองดิน	นางสมพิศ กรุดเนียม นายโยทิน กรุดเนียม นางวารี น้อยสำเนียง นายวิมล สุดดี นายสุวรรณ สุวรรณฤทธิ์ นายสุวิทย์ เจริญผล	2 ม.6 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า 15 ม.5 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า 47 ม.8 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า ม.3 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า ม.2 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า ม.7 ต.ไผ่กองดิน อ.บางปลาม้า	086 - 9964948	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลมะขามล้ม 1. กลุ่มออมทรัพย์ ต.มะขามล้ม 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ต.มะขามล้ม 3. กลุ่มโรงเรียนชานาบ้านคลองโม่ง	นางสาวสุรีย์ ศรีบุญยดี นายฉนวน สำราญพันธ์ นายพนม กาบแก้ว	225 ม.11 ต.มะขามล้ม อ.บางปลาม้า 100 ม.2 ต.มะขามล้ม อ.บางปลาม้า 122 ม.2 ต.มะขามล้ม อ.บางปลาม้า	089 - 5505966 086 - 6648302	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลวังน้ำเย็น 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนโก ต.วังน้ำเย็น 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านโพธิ์แดง ต.วังน้ำเย็น 3. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนยอ ต.วังน้ำเย็น 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านไผ่ม่วง ต.วังน้ำเย็น 5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านไผ่ ต.วังน้ำเย็น	นางสาวเกศกัญญา นางอรทัย สอนใจ นายอนงค์ วัฒนกิจพิศาล นางประจวบ วงศ์บัญญัติ นางจำปี ปิ่นวิเศษ	ม.7 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า ม.6 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า ม.5 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า ม.4 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า 3 ม.1 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลวัดดาว 1. กลุ่มออมทรัพย์บ้านสันดอน ต.วัดดาว 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านสังโฆ ต.วัดดาว 3. กลุ่มออมทรัพย์บ้านคูบัว ต.วัดดาว 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านดอนตาจีน ต.วัดดาว	นายปราโมทย์ จำดี นางอดิสร ไตรภพ นายวิชัย เอี่ยมสะอาด นายประเทือง แสงกระจ่าง	ม.1 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า ม.5 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า ม.7 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า ม.8 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านโพธิ์ตะคอง 6. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านรางทองเหนือ	นางโนรี แก้วสุวรรณ นายประสารณ์ โสมะนันท์	ม.2 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า 117 ม.10 ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลวัดโบสถ์ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนต้นคาง 2. เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ศูนย์ต.วัดโบสถ์ 3. กลุ่มเพาะเห็ด ม.9 ต.วัดโบสถ์ 4. กลุ่มเพาะเห็ด ม.1 ต.วัดโบสถ์ 5. กลุ่มเกษตรอินทรีย์+ครัวเรือน ม.1 ต.วัดโบสถ์ 6. กลุ่มเพาะเห็ด ม.3 ต.วัดโบสถ์ 7. กลุ่มเพาะเห็ด ม.10 ต.วัดโบสถ์ 8. กลุ่มเพาะเห็ด ม.2 ต.วัดโบสถ์ 9. กลุ่มเพาะเห็ด ม.5 ต.วัดโบสถ์ 10. กลุ่มโรงเรียนชานาบ้านดอนทอง ต.วัดโบสถ์ 11. กลุ่มเกษตรวัดโบสถ์ ม.6	นางสมบุรณ์ วงษ์เวียงจันทร์ นายโทน เทียงตรง นายปรีชา วงษ์บัณฑิตย์ นายเดช ไหมแย้ม นายพานิชย์ วงศ์พา นายสมบุรณ์ กัลยาเพชร นายสมหมาย กองร้อยอยู่ น.ส.เวียนจันทร์ กรรณฤทธิ์ นายยงยุทธ ใจเก่งกล้า นายสมหมาย กองร้อยอยู่ นายสันทา วงษ์พันธ์ุ	77 ม.5 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 5 ม.2 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 148 ม.9 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า ม.1 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 135 ม.1 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า ม.3 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 141/1 ม.10 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 22/3 ม.2 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า ม.5 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 141/1 ม.10 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า 69 ม.6 ต.วัดโบสถ์ อ.บางปลาม้า	035 - 437188 086 - 0393298 081 - 9300403 081 - 6678043 089 - 9169891 089 - 0857468 081 - 6678043	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลสาละ 1. ศูนย์เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ต.สาละ 2. เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ต.สาละ	นายสำรวย ลาภโสภา นายสำรวม ลาภโสภา	ต.สาละ อ.บางปลาม้า ต.สาละ อ.บางปลาม้า	 085 - 5696430	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ตำบลโคกโคเฒ่า 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสามหน่อ ม.4 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสามหน่อ ม.3 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโคกโคเฒ่า ม.1 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลำยาง ม.2	นางพรหมา สีบานเย็น นายประยุทธ ละออเอี่ยม นายสมจิตต์ พงษ์วดี นายประมูล ยืนยงค์	61 บ้านสามหน่อ ม.4 ต.โคกโคเฒ่า 74 บ้านสามหน่อ ม.3 ต.โคกโคเฒ่า 53/1 บ้านโคกโคเฒ่า ม.1 ต.โคกโคเฒ่า อ. เมืองสุพรรณบุรี 15/3 บ้านลำยาง ม.2 ต.โคกโคเฒ่า	 035 - 521835, 035 - 422146	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลดอนก่ายาน 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนกุ่ม ม.7 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสามนาถ ม.5 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังพระนอน 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนกุ่ม 5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองพะเนียง 6. กลุ่มอาชีพทำปลือก 7. กลุ่มสงเคราะห์หมู่บ้านบางปลาหมอ	นางอำนาจ เกาสิงห์ นายประสาน พันธุ์แดง นายธงชัย พันธุ์เณร นายสังวาล พะวงมาลัย นางฉันทนา เกตุคง นายสะอาด ชาวกงจักร นายสะอาด ชาวกงจักร	296 บ้านดอนกุ่ม ม.7 ต.ดอนก่ายาน 347 บ้านสามนาถ ม.5 ต.ดอนก่ายาน 155 ม.4 ต.ดอนก่ายาน อ.เมืองสุพรรณบุรี 9 ม.7 ต.ดอนก่ายาน อ.เมืองสุพรรณบุรี 103/1 ต.ดอนก่ายาน อ.เมืองสุพรรณบุรี 21/2 ม.2 ต.ดอนก่ายาน อ.เมืองสุพรรณบุรี บ้านบางปลาหมอ ม.2 ต.ดอนก่ายาน	035 - 524241 035 - 555015 035 - 555019 035 - 555203	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลดอนโพธิ์ทอง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านไผ่แขก ม.5 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหัวไม้ซุง ม.3 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนอ้ายดาว 4. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ม.6	นายประเทือง แก้วพิพัฒน์ นางพาน รักการดี นายวิจิตร สมบูรณ์เวช นางชำนาญ พันธุ์แดง	353 บ้านไผ่แขก ม.5 ต.ดอนโพธิ์ทอง 90/1 บ้านทองเลื้อยวน ม.3 ต.ดอนโพธิ์ทอง 54 ม.2 ต.ดอนโพธิ์ทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี ม.6 ต.ดอนโพธิ์ทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี	035 - 413254 035 - 540288	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลตลิ่งชัน 1. กองทุนหมู่บ้านสามทอง	นายพรชัย จิวศิริตระกูล	72 ม.1 ต.ตลิ่งชัน อ.เมืองสุพรรณบุรี	035 - 423250	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลทาบตีเหล็ก 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์เขียว ม.4	นางสุนันท์ หนูมังกู	63 บ้านโพธิ์เขียว ม.4 ต.ทาบตีเหล็ก	081 - 8561316	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลบ้านโพธิ์ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์ตะวันออก ม.3 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์ตะวันออก ม.2 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์ท่าทราย ม.1 4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลาดตานวล ม.7 5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโพธิ์ตะวันออก 6. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบึง	นายเอื้อน อ่วมสุข นางบุญชม บางนกแขวก นายชั้น สุดสวาท นางทวิ สุดโต นายสน สว่างโลก นายเพชร คงสุข	ม.3 บ้านโพธิ์ ต.บ้านโพธิ์ อ.เมืองสุพรรณบุรี 5 บ้านโพธิ์ตะวันออก ม.2 ต.บ้านโพธิ์ 174 บ้านโพธิ์ ม.1 ต.บ้านโพธิ์ 20 บ้านลาดตานวล ม.7 ต.บ้านโพธิ์ 121 ม.3 ต.บ้านโพธิ์ อ.เมืองสุพรรณบุรี 40 ม.5 ต.บ้านโพธิ์ อ.เมืองสุพรรณบุรี	035 - 413122 089 - 6117813 035 - 543792	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
7. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านบึงหมี่ใหม่	นายเจเลียว นิ่มนวล	84 ม.6 ต.บ้านโพธิ์ อ.เมืองสุพรรณบุรี		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลไผ่ขวาง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านไผ่ขวาง ม.3 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนกลาง ม.1 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านไผ่ขวาง ม.2	นางบัวทอง จิบสันเทียะ นางบุญช่วย ชุ่มอ่วม นางสว่าง โกลากุล	96 บ้านไผ่ขวาง ม.3 ต.ไผ่ขวาง 73/2 บ้านดอนกลาง ม.1 ต.ไผ่ขวาง 102 บ้านไผ่ขวาง ม.2 ต.ไผ่ขวาง	081 - 4478039 035 - 412553, 089 - 7810906	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลพิหารแดง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนแค ม.6	นายดำรงค์ เลิศทัศนนิช	128 บ้านดอนแค ม.6 ต.พิหารแดง	089 - 8866705	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลโพธิ์พระยา 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังกุ่ม ม.4	นายทองหยิบ ยอดดี	130 บ้านวังกุ่ม ม.4 ต.โพธิ์พระยา		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลรั้วใหญ่ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านท้ายสนามบิน ม.4	นายเอกราช จิตต์บรรจง	172 บ้านท้ายสนามบิน ม.4 ต.รั้วใหญ่	035 - 543625	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลศาลาขาว 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเกาะวังเพลิง 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านข่อยงาม ม.3 3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนสนวน	นางบังอร ชิมนาค นางบัวลอย อินทรอดวงศ์ นางสาวไสว ปรีชาลักษณ์	301/1 บ้านเกาะวังเพลิง ต.ศาลาขาว 116 บ้านข่อยงาม ม.3 ต.ศาลาขาว 74 ม.10 ต.ศาลาขาว อ.เมืองสุพรรณบุรี	035 - 599635 081 - 8583723	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลสนามคลี 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านท่าข้าม ม.1	นายทองแจ่ม ขุนไกร	340/3 บ้านท่าข้าม ม.1 ต.สนามคลี	035 - 597487	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลสนามชัย 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหัวเกาะ	นายหลักชัย แซ่ม้อย	100 ม.3 ต.สนามชัย อ.เมืองสุพรรณบุรี		กลุ่มองค์กรการเงิน
อำเภอศรีประจันต์ ตำบลดอนปรู 1. เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ม. 4 ต.ดอนบ่อ 2. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.4 ต.ดอนปรู	นางสาวอาระยา อุบลบาน นายประยูร รักรุ่ง	205/1 ม.4 ต.ดอนปรู อ.ศรีประจันต์ 1 ม.4 ต.ดอนปรู อ.ศรีประจันต์	086 - 1612770 087 - 9359116	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลบางงาม 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านท่าคอย 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งขโมย	นายวิเชียร โพธิ์พันธุ์ นางลิ้นจี่ นาคปาน	29 ม.4 ต.บางงาม อ.ศรีประจันต์ 28/2 ม.3 ต.บางงาม อ.ศรีประจันต์	035 - 507275 035 - 436231	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลบ้านกร่าง 1. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำมันบ้านกร่าง จำกัด	นายบุญเลิศ อุ่ทอง	346 ม.3 ต.บ้านกร่าง อ.ศรีประจันต์	035 - 561803	กลุ่มองค์กรการเงิน
อำเภอสองพี่น้อง ตำบลดอนมะนาว 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนมะนาว 2. กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ 3. กลุ่มออมทรัพย์ ม.5 ต.ดอนมะนาว 4. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.5 ต.ดอนมะนาว 5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองนา 6. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการ ม.5	นางพรทิวา เนียมเพราะ นางสาวขวัญยืน นางศรีวรรณ สุกเกลี้ยง นายวันชัย ทองเชื้อ นางศรีวรรณ ผิวเกลี้ยง น.ส.วิไลภรณ์ แก้วบ้านสิงห์	101 ม.2 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง 39 ม.2 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง 13 ม.5 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง 78 ม.5 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง 105 ม.5 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง 105 ม.5 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง	 086 - 0291749 086 - 9316173 086 - 5648215 035 - 566238	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลบ่อสุพรรณ 1. กลุ่มทอผ้าบ้านหนองลิง 2. กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาท้องถิ่น	นางนิตยา ใจโต นางวรารักษ์ ประสิทธิ์วัฒนเสรี	94 ม.1 ต.บ่อสุพรรณ อ.สองพี่น้อง 60 ม.1 ต.บ่อสุพรรณ อ.สองพี่น้อง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสวัสดิการชุมชน
ตำบลบางตาเถร 1. กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านบางคันชั่ง	นายฟ้าย ศรีแจ่มดี	19 ม.12 ต.บางตาเถร อ.สองพี่น้อง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลบ้านช้าง 1. กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ม.3 ต.บ้านช้าง 2. กลุ่มเกษตรปลอดสารพิษ ม.3 ต.บ้านช้าง	นายสมหมาย ร่มโพธิ์ชัย นายรังสิต กลิ่นสุข	111 ม.3 ต.บ้านช้าง อ.สองพี่น้อง 180 ม.3 ต.บ้านช้าง อ.สองพี่น้อง	081 - 8540781	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลศรีสำราญ 1. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำศรีสำราญ จำกัด 2. กลุ่มออมทรัพย์บ้านไผ่ขาด ม.4	นายทองเหมาะ อยู่เฉย นายประกอบ ศรีเพชร	277 ม.5 ต.ศรีสำราญ อ.สองพี่น้อง 214 ม.4 ต.ศรีสำราญ อ.สองพี่น้อง	081 - 7367609	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระพังกร่าง	นายจำเนียร พ่อคำ	34 ม.7 ต.ศรีสำราญ อ.สองพี่น้อง		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลสองพี่น้อง 1. สหพันธ์กล้วยไม้สุพรรณบุรี 2. สหกรณ์ชาวสุพรรณบุรีเลี้ยงกบ สัตว์น้ำ	พ.ต.ท.ทวีศักดิ์ พงษ์อัครวิน นายสุรวุฒิ พงษ์อัครวิน	68 ต.สองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง 68 ต.สองพี่น้อง อ.สองพี่น้อง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหนองบ่อ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านพรสวรรค์ 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองจิก	นายวนิดย์ ธรรมปทีป นางประยงค์ มากสุริวงศ์	13 ม.6 ต.หนองบ่อ อ.สองพี่น้อง 18 ม.1 ต.หนองบ่อ อ.สองพี่น้อง	089 - 8082116	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหัวโพธิ์ 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านใหม่ ม.8 2. กลุ่มเกษตรกรทำนาหัวโพธิ์	นายแสวง ช่างเรือนกุล นายประคอง แสงทองดี	164 ม.8 ต.หัวโพธิ์ อ.สองพี่น้อง 113 ม.2 ต.หัวโพธิ์ อ.สองพี่น้อง		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
อำเภอสามชุก ตำบลสามชุก 1. สหกรณ์บริการบ้านมั่นคงอนุรักษ์สามชุก จำกัด	นางขวัญตา ศักดิ์	169 ม.2 ต.สามชุก อ.สามชุก		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหนองผักนาก 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองโรง 2. กลุ่มเกษตรกรทำนากันหนองโรง	นายเพชร ไพฑูรย์ นายปรีชา ปิยะภาคย์	150 ม.4 ต.หนองผักนาก อ.สามชุก 37/1 ม.4 ต.หนองผักนาก อ.สามชุก	035 - 572056	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
อำเภอหนองหญ้าไซ ตำบลแจงงาม 1. ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าบ้านโป่งกระมัง	นางสาวอนงค์ คำฝอย	ต.แจงงาม อ.หนองหญ้าไซ		กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลทัพหลวง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านห้วยหลง 2. เครือข่ายแผนชุมชน ม.9 ต.ทัพหลวง 3. กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านห้วยหลง 4. กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองกระอัฐ	นางมณี ศรีโปฏก นายสมหมาย พึ่งงาม นายสมบัติ พันกระโทก นายประยูร รุ่งจำกัฏ	56 ม.2 ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ ม.9 ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ 56 ม.2 ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ	087 - 9294338	กลุ่มองค์กรการเงิน สหภาพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
5. กลุ่มออมทรัพย์บ้านทัพหลวง 6. กลุ่มออมทรัพย์บ้านสะลุพัฒนา	นายสนาม อ้อยจดี นางเสริม จันทร์เสวก	ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ ต.ทัพหลวง อ.หนองหญ้าไซ		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลหนองขาม 1. เครือข่ายแผนชุมชน ต.หนองขาม 2. กลุ่มศูนย์การเรียนรู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าบ้านทุ่ง แสม	นายประทีน ปทุมานนท์ นางบุญช่วย กรอบไธสง	ต.หนองขาม อ.หนองหญ้าไซ 628 ม.9 ต.หนองขาม อ.หนองหญ้าไซ	035 - 595601	สหช่วย กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลหนองโพธิ์ 1. เครือข่ายแผนชุมชน ม.4 ต.หนองโพธิ์	นายพนม ระโหฐาน	ม.4 ต.หนองโพธิ์ อ.หนองหญ้าไซ		สหช่วย
ตำบลหนองราชวัตร 1. เครือข่ายแผนชุมชน ม.7 ต.หนองราชวัตร	นายเสนาะ อุบล	16 ม.7 ต.หนองราชวัตร อ.หนองหญ้าไซ		สหช่วย
ตำบลหนองหญ้าไซ 1. กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) 2. กลุ่มชนมไทยบ้านดงตาล 3. กลุ่มเพาะเห็ดฟางบ้านบ่อหว่า 4. กลุ่มแผนชุมชน ม.2 ต.หนองหญ้าไซ 5. กลุ่มแผนชุมชน ม.3 ต.หนองหญ้าไซ 6. เครือข่ายแผนชุมชน ม.5 ต.หนองหญ้าไซ 7. กลุ่มออมทรัพย์ผู้สูงอายุบ้านหนองหลวง 8. กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมดอนสำโรง ม.4	นายสนั่น ยัมระยา นางสุกดี ศิริวัฒน์ นายมานพ สิงห์ดวง นายจาตุรนต์ ธีรวงศ์กุล นายมานพ สิงห์ดวง นายสมเกียรติ ยุพาพิน นายเต็ง ทองสุข นายเสน่ห์ ตุ่มทอง	ม.4 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 53 ม.2 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 168 ม.3 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 41/2 ม.2 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 168 ม.3 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 532/25 ม.5 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 50 ม.2 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ 23/1 ม.4 ต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ	081 - 9811020 035 - 411249 089 - 7443110 081 - 9398040 086 - 1766929	กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ สหช่วย กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
อำเภออุทุมทอง ตำบลจรเข้สามพัน 1. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำจรเข้สามพัน 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังทอง ม.13 3. ศูนย์การเรียนรู้บ้านวังทอง	นายขวัญยืน อาจคงหาญ นางทองมา ปทุมสุติ นางกัลยา เทียงธรรม	2 ม.6 ต.จรเข้สามพัน อ.อุทุมทอง 24 ม.13 ต.จรเข้สามพัน อ.อุทุมทอง ต.จรเข้สามพัน อ.อุทุมทอง		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภทองค์กร : องค์กรชุมชน	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลดอนคา 1. ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าบ้านใหม่ดอนคา	นางบัง มาตรศรี	ต.ดอนคา อ.อุ้มทอง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลบ้านโข้ง 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองจอกใหญ่ ม.3 ต.บ้านโข้ง	นายประคอง สุขโสภณ	230 ม.3 ต.บ้านโข้ง อ.อุ้มทอง	081 - 0074407	กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลบ้านดอน 1. สหกรณ์ผู้ใช้น้ำบ้านดอน จำกัด 2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนใต้	นายประสิทธิ์ ห้อยมาลา นายนิล พรหมเพชร	152 ม.1 ต.บ้านดอน อ.อุ้มทอง 4 ม.6 ต.บ้านดอน อ.อุ้มทอง		กลุ่มองค์กรการเงิน กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลพลับพลาไชย 1. ศูนย์การเรียนรู้บ้านขามใต้	นางจาม สระเสียงดี	ต.พลับพลาไชย อ.อุ้มทอง		กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตำบลยั้งทะเล 1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนหอคอย	นายมงคล ลอยแก้ว	87 ม.2 ต.ยั้งทะเล อ.อุ้มทอง		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลสระยายโสม 1. กลุ่มเกษตรปลูกไม้ผล ต.สระยายโสม	นายศักดิ์อนันต์ ทรัพย์สงเสริม	44 ม.2 ต.สระยายโสม อ.อุ้มทอง		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลอุ้มทอง 1. กลุ่มสัจจะ ม.4 บ้านหัวทำนบ	นายแสง กัญยาน	149 ม.4 ต.อุ้มทอง อ.อุ้มทอง	035 - 437312	กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : เครือข่ายพื้นที่	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
อำเภอดอนเจดีย์ ตำบลหนองสาหร่าย 1. ศูนย์การเรียนรู้ชีวภาพบ้านหนองสาหร่าย	นายบุญศรี มณีวงศ์	446 ม.10 ต.หนองสาหร่าย อ.ดอนเจดีย์		กลุ่มวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
อำเภอด่านช้าง ตำบลด่านช้าง 1. ชมรมเกษตรอินทรีย์	นายมานพ บุญธรรม	บ้านหัวดินดำ ต.ด่านช้าง อ.ด่านช้าง		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลวังยาว 1. เครือข่ายราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าตะวันตก อ.ด่านช้าง 2. เครือข่ายสิ่งทอเพื่อการพึ่งพาตนเอง กลุ่มสตรีกะเหรี่ยง 3. เครือข่ายทรัพยากร	นายประยงค์ ศรีทอง นางมัจจา ปัญญา นายพยงค์ ศรีทอง	23 ม.6 ต.วังยาว อ.ด่านช้าง 160 ม.6 ต.วังยาว อ.ด่านช้าง 503 ม.6 ต.วังยาว อ.ด่านช้าง	081 - 2162905	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลหนองมะคำโหมง 1. ชมรมผู้สูงอายุ อ.ด่านช้าง	นายเพ็ญ ทวีสุวรรณไกร	277 ม.5 ต.หนองมะคำโหมง อ.ด่านช้าง		กลุ่มสวัสดิการชุมชน
ตำบลองค์พระ 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพ อ.ด่านช้าง	นายมหะสิทธิ์ เอี้ยวถาวร	54/4 ม.8 ต.องค์พระ อ.ด่านช้าง		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภอเดิมบางนางบวช ตำบลทุ่งคลี 1. เครือข่ายออมทรัพย์สุพรรณบุรี	นายชะลอ จรบรรทัด	25 ม.1 ต.ทุ่งคลี อ.เดิมบางนางบวช		กลุ่มองค์กรการเงิน
ตำบลปากน้ำ 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพ อ.เดิมบางนางบวช	นางมะลิ รังทอง	34 ม.5 ต.ปากน้ำ อ.เดิมบางนางบวช		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภอบางปลาม้า ตำบลจรเข้มหาญ 1. เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อ.บางปลาม้า	นางจันทนา วิริยพิตร	54 ม.6 ต.จรเข้มหาญ อ.บางปลาม้า		กลุ่มองค์กรการเงิน

ประเภทองค์กร : เครือข่ายพื้นที่	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
ตำบลบางใหญ่ 1. ชมรมชวนาไทย	นายเสมียน หงษ์โต	30 ม.3 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า	081 - 9950650 035 - 424350	กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลวังน้ำเย็น 1. ชมรมกรรมการพัฒนาเด็ก	นางสาวศกัญญา วิลาวงษ์	54 ม.7 ต.วังน้ำเย็น อ.บางปลาม้า		กลุ่มสวัสดิการชุมชน
อำเภอเมืองสุพรรณบุรี ตำบลดอนตาล 1. กลุ่มแม่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี	นางมัจจา ปัญญา	19 ม.4 ต.ดอนตาล อ.เมืองสุพรรณบุรี	035 - 550333	กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลดอนโพธิ์ทอง 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพอำเภอเมือง	นางชานาญ พันธุ์แดง	79 ม.3 ต.ดอนโพธิ์ทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
ตำบลท่าพี่เลี้ยง 1. เครือข่ายกลุ่มเกษตรอำเภอเมือง 2. ชมรมผู้สูงอายุสุพรรณ	นายสำเภา วีระนนท์	ต.ท่าพี่เลี้ยง อ.เมืองสุพรรณบุรี 18/3 บ้านนางสำเภาทอง อ.เมืองสุพรรณบุรี		กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ กลุ่มสวัสดิการชุมชน
ตำบลพิหารแดง 1. เครือข่ายชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอำเภอเมือง	นายดำรง เลิศทัศนวิธ	128 ม.6 ต.พิหารแดง อ.เมืองสุพรรณบุรี	089 - 8866705	กลุ่มองค์กรการเงิน
อำเภอศรีประจันต์ ตำบลวังน้ำซับ 1. เครือข่ายอสม.	นางปราณี เรืองศรี	1 ม.6 ต.วังน้ำซับ อ.ศรีประจันต์		กลุ่มสวัสดิการชุมชน
อำเภอสองพี่น้อง ตำบลดอนมะนาว 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพอำเภอสองพี่น้อง	นางสาวขวัญยืน	39 ม.2 ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภอสามชุก ตำบลกระเสียว 1. เครือข่ายองค์กรชุมชนทั่วไป	นายสามะ ทวีผล	40 ม.8 ต.กระเสียว อ.สามชุก		สหภาพ

ประเภทองค์กร : เครือข่ายพื้นที่	ผู้ประสาน	ที่อยู่	เบอร์โทร	ประเภทของกลุ่ม
อำเภอหนองหญ้าไซ ตำบลหนองโพธิ์ 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพอำเภอหนองหญ้าไซ	นายทองเหมาะ ภูมั่ง	71 ม.8 ต.หนองโพธิ์ อ.หนองหญ้าไซ		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร
อำเภออุทุมพร ตำบลจรเข้สามพัน 1. เครือข่ายทอผ้าสุพรรณบุรี	นางกัลยา เทียงธรรม	24 ม.13 ต.จรเข้สามพัน อ.อุทุมพร	081 - 9244509	กลุ่มธุรกิจชุมชน/อาชีพ
ตำบลหนองไธ้ 1. เครือข่ายศูนย์เรียนรู้ชีวภาพอำเภออุทุมพร	นางสาวลำตวน ดิษฐพันธ์	11 ม.1 ต.หนองไธ้ อ.อุทุมพร		กลุ่มสิ่งแวดล้อม / ทรัพยากร

รวมองค์กร / เครือข่ายในจังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 238 องค์กร

ภาคผนวก ง. รวมภาพกิจกรรมในพื้นที่

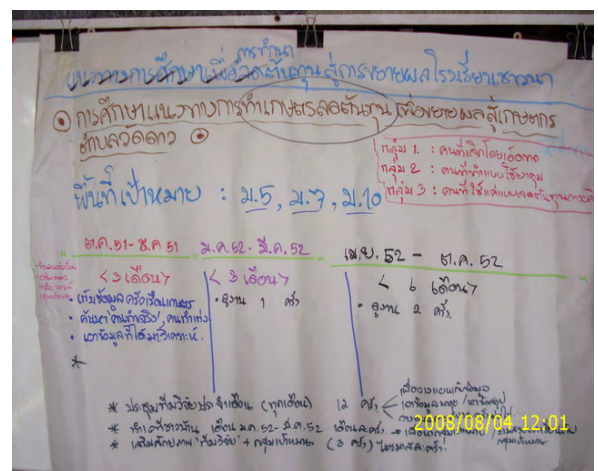
1. อำเภอหนองหญ้าไซ

□ เวทีทำความเข้าใจกับกลุ่มเยาวชนหนองหญ้าไซสู่การพัฒนาเป็นโจทย์วิจัยในพื้นที่
เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2551 ณ อบต.หนองหญ้าไซ อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี

2. อำเภอบางปลาม้า

☐ รวมภาพกิจกรรมในพื้นที่ต.วัดดาว อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). การวิจัย : จากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้าย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.). กรุงเทพฯ ฯ
- อรุณี เวียงแสง และคณะ. (2550). จากคนสามหมอกสู่คนสามน้ำ จากหลักการสู่ปฏิบัติการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)
-(2551). ก่อนจะเป็นประเทศวัดดาว. เรื่องเล่าจากพื้นที่ : การประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของชุมชน ตำบลวัดดาว อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข(สรส.)
-(2548). แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ.2548 - 2551 จังหวัดสุพรรณบุรี. โดยสำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด
- รายชื่อ / องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี. ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานปฏิบัติการภาคตะวันตก
-(2550). แผนพัฒนาเกษตรกรรมระดับอำเภอหนองหญ้าไซทั้ง 6 ตำบล. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี.